

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ASKOV LÆRLINGE

Statens Lærerhøjskole.

AARSSKRIFT FOR 1905

INDHOLD:

- L. SCHRØDER: Det danske Taalmod.
MARIUS KRISTENSEN: Gamle engelske Vers.
E. K. THYSSÉN: Askov Læringer 1886—1904.
S. ALKÆRSIG: En lille Redegørelse.
ASKOV LÆRLINGER: Vedtægter og Regnskab.
L. SCHRØDER: Skolens Virksomhed.
— Fra de sidste Skoleaar.
Skolens Læringer. — Bogsamlingen.
Regnskabet. — Legater.

. . PRIS 1.50 . .

KØBENHAVN
LEHMANN & STAGE
1906

Statens Lærerhøjskole.

„ASKOV LÆRLINGE“

AARSSKRIFT

FOR

1905

KOLDING

KONRAD JØRGENSENS BOGTRYKKERI

1906

DET DANSKE TAALMOD.

AF

LUDVIG SCHRÖDER.

1. VED RIBE AMTS HISTORISKE SAMFUNDS MØDE PAA LADELUNDGAARD DEN 22. NOVEMBER 1905.

DET er vistnok Regelen, at der ved de Møder, som afholdes af Ribe Amts historiske Selskab, især skal fremdrages, hvad der kan oplyse Begivenheder, som har fundet Sted i selve Amtet. Men det kan vel ogsaa gaa an at fremdrage, hvad der kan kaste Lys over vort danske Folks Historie i det hele, og det har jeg tænkt skulde præge, hvad jeg vilde sige idag.

Maa jeg da fæste Opmærksomheden paa et af de gamle danske Kongenavne eller rettere paa *Tilnavnet* til den Konge, der har været den mest berømte af alle Lejrekongerne. Det er Tilnavnet *Krake*, som blev tillagt Kong Rolf. Om dette Tilnavn har Sproggranskerne oplyst, at det betyder »en lille kraftløs Skikkelse, en *Vantrivning*«. Sakse har ganske vist givet en anden Forklaring af Navnet; men det kan have sin Grund i, at han ikke har kunnet forlige sig med, at den højt priste Lejre-Konge skulde have haft et Øgenavn, der satte ham i Skygge. »Krake betyder paa dansk Tunge-maal en høj Stamme med halvt afskaarne Grene, ad hvilke Foden let stiger op fra Trin til Trin« (Joh. Steenstrup i »Danmarks Riges Historie«). Det skulde være *Viggo*, der havde givet Rolf Tilnavnet i Beundring for hans høje slanke Skikkelse. Sakse har da tænkt sig

Rolf som en velvoksen Mand, — netop det modsatte af, hvad han var efter den anførte Tydning af Krake-Navnet.

En af vore ypperste Kendere af de gamle Sagn, *Aksel Olrik*, der har fastslaaet, at Krake betyder »en Vantrivning«, gaar den modsatte Vej af den, Sakse har gaaet. Naar denne først har fæstet sin Opmærksomhed paa den Berømmelse, hvormed Rolf var omtalt i Sagn og Sange, og saa har søgt en Forklaring paa Navnet, som syntes at passe dertil, saa har Olrik gaaet ud fra Navnet *Krake* som det, hvorom vi historisk sikkert kunde vide, at det var tillagt den ypperlige Konge, trods alt hvad der var sagt til hans Berømmelse. Og det har da været hans Opgave at paavise, at netop dette nedsettende Navn kan have givet Anledning til de Sagn om ham, der kom frem i Danmark, og som Sakse har bevaret. Navnet Krake er for Olrik »et Stykke Virkelighed«, der er »bevaret uforstyrret fra Danrigets ældste Tid«. Men, skriver han, vistnok baade smukt og træffende, »hver Skærv af Virkelighed, som Folkedigtningen naar at gribe paa sin Vej, bliver Guld i dens Borg«. Af det »nedsettende Navn til den ypperlige Konge« har Folkedigtningen udviklet det *ejendommelige* i Skildringen af ham som den, der kunde vække Beundring trods en ringe ydre Skikkelse.

Det er jo ikke det eneste Vidnesbyrd, der i vore Oldsagn er bevaret om et Modsætnings-Forhold, som man har kunnet tænke sig imellem det indre og det ydre.

Der er Sagn hos Sakse, som viser tilbage til en norsk-islandsk Overlevering; men der er andre, som synes at være oprindelig danske. Til disse hører, hvad der er fortalt om Uffe Vermundsøn, og vistnok ogsaa det væsentlige af, hvad der er fortalt om Amlet. Men om

begge disse Sagn gælder det, at de oplyser det Ord-sprog: *Man skal ej skue Hund paa Haar*. Uffe gjorde Indtryk af at være et Drog uden Mund og Mæle, uden Mod og Kæmpekraft; men da hans Landsmænd blev forhaanede, var det, som hans Tungebaand brast; han kunde give et værdigt Svar ved at byde to Mænd ud til Kamp med sig, og at der stod en Mand bag Ordet, derom kom hans Kamp paa Holmen i Ejderstrømmen, hvor Rendsborg siden blev rejst, til at afgive et lysende Vidnesbyrd. For at værne om sit Liv og forberede Faderhævnen lod *Amllet*, som var han ikke ved sine fulde Fem; han besvarede de Spørgsmaal, som blev gjort ham, paa en Maade, der lød tosset, og han laa og snavsede sig til i Asken paa Arnestedet, som om han manglede Mandevind. Hos ham var Visdommen gemt under Daaremasken.

Naar et Folk i to saa betydningsfulde Sagn har vist Forstaaelse af, at der kan være store Kræfter gemt under en skrøbelig ydre Skikkelse, saa kan det heller ikke falde fremmed, at det kan forlige sig med Tanken om, at en ypperlig Konge havde et Øgenavn som »en Vantrivning«.

Men det Spørgsmaal maatte saa komme frem, hvad det da var for store indre Egenskaber, som kunde være forenede med Lidenhed og Mangel paa legemlig Kraft, saa der alligevel kunde blive en ypperlig Konge af denne »Krake«.

Olrik har svaret, at Sagnet kom til at udfolde dette Tilnavn til »en Kongeskikkelse af en egen stilfærdig og behersket Natur«. Det er som »*Taalmodet*«s Helt, at Kong Rolf træder ind i den danske Sagnverden.

Om den historiske Rolf Krake virkelig var en Søn af Helge i Ægteskab med dennes egen Datter Yrsa, kan

man ikke vide noget om med Sikkerhed. Men til den, som trænger til Taalmod, passer det godt, at han er bleven sin Byrd bevidst som avlet i Blodskam, og at han, da Yrsa, som har kaldt ham til Upsal, alligevel blues ved at se ham og derfor hverken vil sørge for Mad til ham eller bøde hans Kjortel, udbryder:

Moder vil nu ikke Sønnen føde,
 Søster vil ikke om Broder bøde,
hvor skal i Verden man nu gaa hen,
naar man vil finde en fuldtro Ven?

Paa Kong Adils' Spørgsmaal, hvilket Mod han regner for det højeste, svarer Rolf: *Taalmodet*. Og da han skal give Prøve derpaa, bliver han bænket mellem to luende Baal, men flytter sig ikke; der er saa meget, der tynger paa hans Sind, saa han godt kan regne den udvortes Smerte for lidet i Sammenligning dermed. Han vilde vel være brændt op, dersom en Kvinde ikke havde slukket Ilden ved at tage Spunset af et fyldt Kar. »*Man skal gaa paa Jorden, om den saa er gloende*«, siger vi endnu for at betegne Taalmod-Prøven. At gaa paa den gloende Jord er af samme Art som at sidde mellem to stærke Baal.

»Lidt kan fornøje Viggo«, skal Rolf have sagt — det findes vistnok ikke hos Sakse, men passer godt til den øvrige Fortælling, — da han saa hans Glæde over Ringene, han havde givet ham til Pryd for hans Arme. »*Lidt kan fornøje Børn*«, siger vi ogsaa nu; men det passer bedst i dens Mund, som har meget tungt at bære paa, og som derfor ikke let kan blive glad.

Men den, som føler sig stærkt betyngt, har uvilkaarlig Medynk med andre, der har det trangt, og vil gerne hjælpe paa dem. Til den paa mange Maader betrængte Kong Rolf, Taalmodets Helt, passer det godt, naar han,

hvad Sakse stærkt har fremhævet, er *gavmild* imod andre Mennesker. Ved sin Mildhed knyttede han jo de mange til sig, som kæmpede for ham og gik i Døden for ham, — Helteskarerne, som kastede Glans over hans Kongegerning.

Men naar Folkesagnet har grebet Navnet Krake og deraf udviklet Billedet af den taalmodige og gavmilde Lejrekonge, saa hænger det sikkert sammen med en Ejendommelighed hos det *Folk*, hvor Sagnet blev dannet. Det har ikke blot i Almindelighed gjort den Erfaring, at man ikke maa slutte for rask fra det ydre til det indre; men det har været Tilfældet med mange i dets Midte, at de ligesom Sagnets Rolf følte, de trængte til Taalmod, og at de maatte beslitte sig paa Taalmod. »*Første Gang*,« skriver A. Olrik, »*Danskerne er bleven sig deres Ejendommelighed bevidst i Modsætning til andre Folk, er det som et taalmodigt, udholdende Folk*«.

Det siges jo ikke sjælden, at det danske Folk er et kvindeligt Folk, og det siges med fuld Føje, at *Kvindemodet særligt er Taalmod*. Hvor stærk er ikke Taalmodsprøven ved et Barns Fødsel, ved et Barns Sygeleje, — hvor meget Taalmod hører der ikke til for at udrette Kvindernes mange smaa Arbejder i et Hjem? Saa er da ogsaa Taalmodet, hvad der skulde udmærke et kvindeligt Folk. Men et Folk har ligesom det enkelte Menneske gerne sin Svaghed, hvor det har sin Styrke. Hvem der er vant til at bie i Taalmodighed, kan ogsaa let blive fristet til at bie i Mistænksomhed over for, hvad nyt der kommer frem. Det er ikke uden Grund fremhævet, at Kvinder langt mere end Mænd holder paa det bestaaende og værner om det nedarvede. Datteren indretter gerne sit Hjem, som Moderens har været. Nogle frygter at give Kvinder Valgret, fordi det

kunde hindre Fremskridt. Der er engang bleven sagt, at det danske Folk er en »Heltepiner«. Den, som skal vinde Indgang hos det, for noget nyt, skal pines ved Taalmod-Prøven. Saaledes var det med *Ansgar*, da han bragte Kristendommens Budskab herind. I fyrretyve Aar »gik han som paa Gløder«, fandt kun ringe Tilslutning, men mødte heller ikke voldsom Modstand, saa han kunde vinde Martyrkronen. Paa Tusindaarsfesten efter Ansgars Død (1865) sang *Grundtvig*:

Sent, men sødt, det er vor Trøst
som Ansgars, en Glædeshøst
kroner Taaresæden.

Han tænkte da vistnok ogsaa paa den Taalmodighedsprøve, han selv havde været underkastet gennem mange og trange Aar, indtil der faldt lidt Solskin paa hans Vej, indtil han ikke længer gik, som Baggesen havde betegnet ham, som »Bibelens ensomme Kæmpe«, men havde fundet sig i Kæmpefølge. Der kunde vel nævnes andre Førere i det danske Folk, som har været prøvede paa lignende Maade.

Men vil vi tænke paa større Dele af Folket, med hvem det samme har været Tilfældet, da maa vi vel sige, at i det attende Hundrebaar var *de stavnsbundne Bønder* i høj Grad underkastede Taalmodsprøven. Ludvig Holberg har lagt Jeppe paa Bjerget de Ord i Munden: »Man siger nok, at Jeppe drikker; men man siger ikke, hvorfor han drikker.« Han har skildret den stavnsbundne Bonde under svære Trængsler. Havde Jeppe været enfoldig, vilde han mulig have baaret det, uden at det førte ham i andre Ulykker; men fordi han var et lyst Hoved, derfor maatte han se at slukke Sorgen i Flasken. Mange af dem, der led som han, bar deres Skæbne uden at ty til noget saadant.

Nogle af de største *Krigsbedrifter* i vor Historie vidner om Modet til at holde ud i Trængsler. Tænker man paa de uøvede Folk, som paa Stykpramme og ringe udrustede Skibe holdt ud i fire Timer i Kamp med Nelson den 2. April 1801, da maa det vist særlig fremhæves, at de bestod Taalmodsprøven.

Vore *danske Landsoldater*, der gik i Ilden for deres Fædreland baade 1848—50 og 1864, udmærkede sig i høj Grad ved Udholdenhed under Trængsler. Hedeselskabets Stifter, E. M. Dalgas, gjorde Tjeneste som ung Artilleri-Officer i 1850 og var da posteret i Nærheden af *Frederiksstad*. Han fik et stærkt Indtryk af Fæstningens »glimrende Forsvar« fra 29. September til 4. Oktober; den danske Hær havde her i hans Øjne vundet »den mest glimrende Sejr siden Daniel Rantzaus Dage«. Men har det været en Taalmodsprøve, Hans Helgesen og hans Mandskab da havde bestaaet, saa var det en endnu større Taalmodsprøve, den danske Hær blev underkastet i de otte Uger til 18. April 1864, da den stod i de svage Skanser ved *Dybbøl* overfor en overtallig Hær med fortræffelige Vaaben.

Med god Grund kan man fremhæve, at de *Nordslesvigere*, som ikke har kunnet slippe deres Modersmaal og danske Folkelighed, har været stedt som Rolf Krake i Adils' Gaard imellem luende Baal og nu har holdt ud i over 40 Aar i Trængsler for deres folkelige Livssag, og saa kan det skønnes, at Evnen til at holde ud i Taalmodighed er ikke svækket hos dem.

Det er mange Aar siden, at jeg engang holdt et Foredrag i Haderslev om Asken Ygdrasil, som

altid maa døje
mere Ulæmpe end Mennesker ved,

Statens Lærerhøjskole.

men som dog ikke falder. Da jeg var færdig, sagde man til mig: »De talte jo hele Tiden om Artikel 5.« Jeg havde ikke tænkt paa Pragerfredens Artikel 5, medens jeg talte; men jeg skønnede, at mine Tilhørere havde spejlet sig i det haardt betrængte Slægtens Livstræ, og at de saa havde tænkt paa, hvad der holdt deres Haab ved Live.

Med god Grund har A. D. Jørgensen skrevet, at ingen mere end *Brorsons* sønderjydske Landsmænd har Ret til at tilegne sig hans Ord:

Vor Trængsel er vort Vaaben
og adelige Skjold.

Der er nogle andre Salmelinjer af Brorson, som jeg ogsaa gerne vil nævne i denne Sammenhæng. Han har dem fra Poul Gerhardt, men er selv den, som har indført dem i dansk Salmesang:

Taalmodighed behøves,
naar Tro og Haab de skal
med megen Trængsel prøves.

Jeg mener at have hørt dem af P. Larsen i Dons, og de hørte sikkert til dem, som tit var paa hans og andre *opvakte kristne Lægfolks* Munde. Om dem gælder det tilvisse ogsaa, at de har maattet døje meget, og de har vist, de kunde holde ud i Taalmodighed under store Trængsler.

Der kunde nævnes mere i samme Retning. Men det, som er nævnt, maa være nok til at godtgøre, at baade Enkeltmænd og Dele af vort Folk har bevist, det ikke er for ingen Ting, at Taalmodet fra ældgammel Tid er bleven prist som noget, der særlig udmærkede det danske Folk.

Men det er til visse værd at holde fast, ogsaa for de Tider, der kommer. Naar vi i det forløbne Aar har haft

engelske Flaadebesøg baade i Esbjerg og i København og *tysk Flaadebesøg* paa det sidste Sted, saa peger det visselig paa, at de to store Magter har deres Øjne vendt til Østersøen, og naar der er en *Uro i Rusland*, som minder om den i Frankrig sidst i det attende Hundrebaar, og vi tænker paa, hvad den franske Omvæltning førte efter sig af Farer for hele Evropa, saa kan vi ikke lukke Øjnene for, at der er Uvejrsskyer paa vort Folks Himmel. Kommer da de store Trængsler, som truer os, maatte da *Taalmodets Aand* være til Stede som hos Kong Rolf Krake, og *Samdrægtigheden* som hos hans uforglemmelige Kæmpeflok! Ja maatte vi baade i, hvad der vedrører Folkets fælles Sag, og i de smaa Forhold slægte de taalmodige, de sagtmodige og de uholdende Fædre paa, som er givet os til Forbilleder!

2. VED MØDET AF GAMLE LÆRLINGER I DEN NY

FOREDRAGSSAL PAA ASKOV HØJSKOLE DEN 15. JULI 1905.

talte jeg først om Rolf Krake-Sagnet i samme Retning som i det foran meddelte Foredrag ved Ribe Amts historiske Samfunds Møde paa Ladelund 22. November 1905 og fortsatte derpaa omtrent saaledes:

— — Naar jeg har draget Kong Rolfs Skikkelse frem idag, har jeg ogsaa særligt tænkt paa *Folkehøjskolegerningen*, hvortil jeg har været knyttet siden min Ungdom. Stundom kan jeg undre mig over, at mine Arbejdsfæller og jeg fik Kraft til at holde ud. Det er jo 40 Aar siden, at min Hustru og jeg tog Bolig her i Askov i det lille Hus, som ligger østligt i Skolegaarden, og jeg maa efter hendes Død tit tænke paa, hvordan hun under sit lange Sygeleje,

og vel mod Slutningen af det, med Tak nævnte *Peter Lauridsens, Peder Jørgensens* og *Jens Ebbesens* Hustruer for, hvad Støtte de havde ydet hende i hine Aar. Hendes Ord derom er for mig et Vidnesbyrd om, hvor haardt hun i hin Tid trængte til kærlig Deltagelse og til Hjælp. Vi havde kun lidt at raade med og kunde vel have faaet bedre Kaar ved at opgive Højskolegerningen. Men jeg husker ikke, at der har været nogen Tanke fremme derom hos min Hustru og mig saa lidt som hos Nutzhorn og hans Hustru.

Men der var *Trængsler* af anden Slags end Bekymringer for Udkommet. Det var kun tarvelige Værelser, vi kunde tilbyde vore Lærlinger, og næsten kun Dobbelt-senge. Der kom ikke sjælden Sygdom imellem dem, nogle Gange meget alvorlige Sygdomme, uden at vi havde den Mulighed, som nu er til Stede, for at skaffe dem luftige Rum at være i og udlærte Sygeplejersker til at tage sig af dem.

Der var ogsaa andre Trængsler, der virkede som sviende Ildsluer. Under Kampene om Grundlovsforandringen og senere under dem om Provisorierne, var der hos den Del af Folket, der vilde til højre, en Tilbøjelighed til at skyde Skylden paa Folkehøjskolerne for alt, hvad de betragtede som Hindringer for en god Fremtid for vort Folk, og samtidig søgte man fra den modsatte Lejr at trække os stærkere ind i den politiske Kamp, end vi mente, der kunde forliges med det rolige Skolearbejde.

Medens der var dem imellem vore Kyndinger, der havde svært ved at forstaa, at vi vilde slaa os ned imellem de jævne Landboer, saa var der imellem disse dem, der havde meget at sige til, at en Kvinde fra København som min Hustru vilde give sig af med at

paavirke unge Landsbypiger; hun vilde jo ikke kunne forstaa dem og let komme til at forfine dem.

Det var en stor Mængde Medarbejdere, vi efterhaanden fik, baade paa Skolen og i Husholdningen, og der kunde ogsaa være enkelte af dem, som voldte os Vanskeligheder. Meget mere maatte det samme komme frem i de talrige Flokke af Lærlinger, der kom hertil.

Og lad mig nævne endnu en Ting. Naar man har faaet en Gerning som Ordfører og baade, hvor man har sin egentlige Virksomhed, og andensteds efter særlig Opfordring kommer til at tale, er der en Modgang, som jeg i alt Fald meget tit har mødt. Ens Tale kan blive misforstaaet, og uden at tænke paa det kan man komme til at fornærme et Menneske. Hvad man siger i Spøg, kan blive optaget i Alvor og gøre nogle af Tilhørerne ondt. Naar man gør Erfaringer af den Slags, kan man faa det Indtryk, at det vilde være bedst, om man tav stille, og dog *skal* man tale. Jeg har tit følt det, at det er en saare udsat Post, hvorpaa jeg er stillet, og de med mig, som yder mig den stærkeste Støtte. Stundom tænker jeg paa, at under det travle Arbejde i Øjeblikket meget glemmes, som det vilde være tungt at tænke paa. Men stundom tænker jeg ogsaa paa Ordet: man skal gaa paa Jorden, om den saa er gloende, — hvad der jo siger det samme, som at man skal holde ud under den sviende Lueild.

Nu har vi gamle holdt ud i Højskolegerningen i 43 Aar — paa dette Sted i 40 Aar, og der er da efterhaanden bleven blidere Kaar for vort Arbejde. Det kan jo ses i det rent ydre, hvad Forskel der er imellem den Tid, da vi kun havde de smaa Rum, til vi fik bygget det hvide Hus og det røde Hus — og nu denne store Foredragssal. Det hænger jo sammen med, at

Skolens økonomiske Stilling blev betrygget ved, at den blev en selvejende Institution, og det hænger sammen med, at de store Elevbesøg i de senere Aar baade gjorde Udvidelsen af Bygningerne nødvendig, og skaffede Indtægter, som kunde hjælpe til, at denne Udvidelse kunde foretages.

Der er jo ogsaa andre Ting, som har forandret sig i høj Grad. Det er vistnok ikke længe siden, at jeg fik en som Manuskript trykt Pjece tilsendt fra en Forfatter, der ønskede alle Folkehøjskoler nedlagte og Statsunderstøttelsen til dem brugt til Fortsættelsesskoler, der kunde skaffe Landsbyungdommen lignende Kundskaber, som kan naas paa en Realskole, — og naar jeg nylig har udgivet en Bog om den nordiske Højskole i det Haab, at den skulde henlede *deres* Opmærksomhed paa denne stærke Bevægelse, som hidtil havde holdt sig tilbage fra den, saa har det tit forekommet mig, at det ikke er lykkedes. Men i det hele maa det vel siges, at der er langt større Forstaaelse af vor Gerning, end der var for femten Aar siden baade herhjemme og i Udlandet; maaske har Udlændingers Opmærksomhed for den bidraget til, at Landsmænd bedre har vurderet den; det gaar jo ikke sjældent saadan, at Vejen til Anseelse herhjemme gaar over de fremmede Lande. Hvad man saa end vil sige om det, saa har denne Gerning, der krævede Taalmodighed, dog ført til noget. Og kunde der i sin Tid godt baade overfor denne Skole og overfor Højskolegerningen i det hele være brugt Øgenavnet Krake i Betydningen af noget ubetydeligt, en Vantrivning, saa er der vistnok ikke mange i Danmark, uden at de nu tillægger den Betydning, saa for saa vidt er vel Taalmodsprøven med Hensyn til Omdømmet øvre. Taalmodigheden vil alligevel behøves under en Virksomhed

som denne; ja uden Taalmodighed kan den ikke røgtes.

Naar Krake-Navnet fra at være et Øgenavn blev til et Hædersnavn for Lejrekongen Rolf, da skyldtes dét først og fremmest de gæve Mænd, der sluttede sig til ham og gerne vilde kæmpe i hans Fylking. Og naar det har været muligt for de danske Folkehøjskoler i det hele og saaledes da ogsaa for den i Askov at holde ud under ondt Rygte og under godt Rygte, i de trange som i de lysere Dage, saa skyldes det de unge, som i Aarenes Løb søgte til dem, som viste deres Troskab imod dem i trange Tider, og som ved deres dygtige Gerning rundt omkring i vort Land vakte Agtelse for de Skoler, hvorfra de havde faaet Paavirkning, og som de fremdeles følte sig knyttede til.

Foreningen »Askov Lærlinge« er en af de Støtter, vi har haft i trange Tider, og derfor er det en Glæde for os, naar dens Bestyrelse sætter Medlemmerne Stævne her, og de, der idag har givet Mode, skal have Tak, fordi de kom.

Men til Skolens Tak vil jeg gerne knytte en personlig Tak for al den kærlige Deltagelse, der blev mig vist, da jeg blev sat paa den Taalmodsprøve at miste hende, som med en underlig Trofasthed havde delt mine Glæder og Sorger i saa mange Aar, at jeg havde svært ved at tænke mig Livet uden hende. Den Gave fra Skolens gamle Lærlinger og Venner, der skal bruges til et *Legat*, som skal bære hendes Navn, har jo ogsaa været en Hjælp til, at vi kunde bygge denne Sal, som vel endnu ikke er færdig, men som vi har ment ved Mødet af de gamle Lærlinger første Gang at kunne tage i Brug.

Om den vil jeg da til Slutning udtale det Ønske, at den i de Aar, som kommer, maa kunne samle unge

Mennesker med Trang til en levende Oplysning, om Menneskelivets Kaar, om Menneskehedens Levnedsløb, om Skabningen, der omgiver os, og Lovene, der gælder for den, om Fædrelandet og Modersmaalet, og at de her maa finde Lærere, der kan tilfredsstille denne Trang ved at føre varme, hjertelige og aandsstærke Ord, som kan give dem, hvad der er mere værd end det røde Guld, ved at lære dem Gud og sig selv at kende. Ja Gud velsigne Gerningen, som her skal røgtes, saa den kan blive til hans Ære og til Folkegavn!

GAMLE ENGELSKKE SMÅVERS.

VED

MARIUS KRISTENSEN.

Aspatias sang.

(Beaumont og Fletcher, omtr. 1610.)

LÆG en krans af mørken taks
på min kistes bo;
piger, følg med pile-palmer,
sig, jeg døde tro!
Min ven var falsk, men jeg var fast
fra første åndedræt;
jord, når mit lig er i dit skød,
dæk mig mildt og let!

Stans din gråd.

(Beaumont og Fletcher.)

S TANS din gråd, dit suk, din klage!
Fortid grædes ej tilbage;
afplukt blomst ej rødder skyder,
selv når mildest regnen flyder.
Sæt dit hår, se munter ud,
hvem kan tolke skæbnens bud?
Glæden flyr, som drøm på vinger,
hvorfor gemme sorg, som stinger?
Sorg er kun en plage mere.
Kære, ej du klage mere!

Skønne lilje.

(Herrick, omtr. 1650.)

Vi ser med gråd, du lilje skøn,
 du iler bort så brat,
 skønt solen, som stod tidlig op,
 endnu har langt til nat.
 Stop, stop,
 til klokkens bedeslag
 idag
 ringer til aftensang;
 og når vi sammen har holdt bøn
 går vi på samme gang.

Vor time, som din, er ikke sen,
 vi har så kort en vår,
 vi iler fræm, og om føje tid
 som du i døden går;
 ja vid:
 som du hentørres vi,
 forbi!
 ligesom vårens regn
 eller sommerduggens ædelsten
 svinder på rosenhegn.

BERETNING OM
FORENINGEN AF ASKOV LÆRLINGE
I ÅRENE 1886—1904.

VED

E. K. THYSSEN.

FORENINGEN AF »ASKOV LÆRLINGE« blev stiftet i de År, da der blev ført økonomisk Krig imod de danske Folkehøjskoler. Efter at man i 1885 ret havde begyndt at regere ved provisoriske Finanslove, var man i Regeringskredse betænkt på at bruge ethvert Middel, der kunde hæmme de fri Bevægelser hos det menige Folk. Ikke blot udsendte man lyseblå Gendarmer og udstedte »Riffelloven«, men man forsøgte også at lamme Folkehøjskolerne i deres Virksomhed ved at formindske eller helt at fratage dem de Understøttelser, som Højskolerne den Gang fik på de årlige Finanslove. Folkehøjskolerne havde vel aldrig direkte taget Del i den politiske Strid, men Modstanderne havde godt nok indset, at her fandtes de bedste »Kraftkilder« for det menige Folk, så de her kunde få Lyst og Styrke til ikke blot at leve et godt og dygtigt Menneskeliv, men også få Lyst til at arbejde for et sundt og kraftigt Folkeliv til Værn for Frihed og Selvstændighed. Det gjaldt da for Reaktionen om mulig at få disse Kilder standsede i deres Strøm. Kunde der et eller andet Steds fra komme et hvast Udbrud enten fra en Højskoleelev eller endnu mere fra en eller anden Højskolelærer, så blev et sådant Udtryk straks

grebet, som et Vidnesbyrd om den »Ånd«, der besjælede disse Skoler, og enhver Udtalelse, der ikke passede med Regeringens Politik, var man i disse Tider tilbøjelig til at betragte som Oprør. Derfor havde også Prof. Matzen udtalt med Henblik på Folkehøjskolerne, at »man altfor længe har uddelt Statstilskuddet, uden at man søger nogen Slags Garanti for, at Forstanderen ikke er en Mand, der vil uddanne Eleverne til slette og oprørskindede Borgere«. Det var i Sammenhæng med denne Tankegang, at daværende Kultusminister Scavenius på det provisoriske Budget for April 1886 havde strøget Askov udvidede Højskole, der tidligere var opført på en særlig Post med 5000 Kr. i Tilskud, og havde nedsat den Sum, der ellers skulde fordeles blandt de øvrige Skoler, fra 50,000 Kr. til 40,000 Kr., ligesom Summen til Elevunderstøttelser var nedsat fra 100,000 Kr. til 90,000 Kr.

Det var under disse Forhold, at gamle Elever fra Askov samledes for at støtte den Skolegerning, der havde havt så stor Betydning for os alle. Om denne Sammenslutning fortæller Landbrugslærer *H. Appel* således:

SAMTIDIGE OPTEGNELSER

· OM ASKOV LÆRLINGES SAMMENSLUTNING.

Blandt de Angreb — det estrupske Ministerium har rettet mod de danske Folkehøjskoler — er der næppe noget, der har vakt så stor Opmærksomhed i vide Kredse, som dette, at Posten: »5000 Kroner til den udvidede Folkehøjskole i Askov« manglede på det af Kultusminister Scavenius offentliggjorte provisoriske Budget — April 1886. Der havde alt længe været ymtet om sådant, men man kunde knap tro det, allenstund Askov

Højskoles Læreres Optræden og Udtalelser altid har været præget af Klarhed og Besindighed. De har stedse virket i »Reservén«, men ganske vist ikke derfor mindre betydningsfuldt. At Professor Matzen har skønnet dette, derom vidner hans Udtalelser i Landstingssalen 1886. Skønt Scavenius advarede imod at bruge Midler, der kun vilde gyde Olie i Ilden, så bragte »Morgenbladet« Nr. 94 (20. April 1886) en lille Meddelelse med Overskrift »Økonomisk Krig«, hvoraf fremgik, at foruden 10,000 Kr. af Bevillingen til Højskolerne, og 10,000 Kroner af »Tilskud til trængende Elever«, så var tillige 5,000 Kroner, der de foregående seks År var bevilget Askov Højskole — navnlig til den udvidede Undervisning, bleven strøgen af Ministeren.

Denne Meddelelse nåede Askov Højskole samme Dag (20. April), der tillige var sidste Undervisningsdag for Vinterskolens mandlige Lærlinge. Om Aftenen var der som sædvanlig et Punsegilde, og efter en noget »alvorligere« Del — Afsked med amerikansk Præsteæmne Jensen-Skovgård — var endt, gik det Slag i Slag med Taler, alle frembærende Tak og gode Ønsker for Askov udvidede Højskole og dens Lærere. En tidligere Lærling, Jens Johansen fra Samsø (tidligere Lærer ved Gudmundur Hjaltesens Højskole på Island) endte en fra Begyndelsen såre vittig og munter Tale med at sige, — at ligesom Romeren Kato stadig havde et og det samme at slutte sine Taler med (»Forøvrigt mener jeg, Kartago bør ødelægges«); således vilde han for Fremtiden stadig ende sine Foredrag — hvad de så end handlede om — med dette »Forøvrigt mener jeg, at Askov bør støttes«. — — En anden tidligere Lærling, Hans Appel fra Rødning i Sønderjylland, sluttede sig til Jens Johansen, men mente end yderligere, at havde

Regeringen ved sit Afdrag ufrivillig vist, at Askov Højskole er den ædleste og fineste Blomst, som Grundtvigs folkelige Undervisnings Tanke havde sat, så måtte Lærlingene fuldtud vedkende sig dette, ikke blot i Ord men i Gerning. I denne Tid, da på flere Områder »Reserven« kaldes frem, var der også Grund for Lærlingene at give Møde — men, som en Reserve, der rask bryder gennem Rækkerne, dannende den forreste Skyttekæde: »De 5000 Kroner bærer vi Lærlinge Ansvar for, lad os ønske, det om et År kan lyde: Regeringen har ikke skadet, men tvertimod gavnet Askov Højskole ved sin Færd.«

Den heri udtalte Tanke blev holdt fast — og til det Møde, som Dansk Højskoleforenings Forretningsudvalg holdt den 6. Maj 1886 i Askov — mødte flere tidligere Lærlinge efter Indbydelse af Hans Appel.

Først holdtes et Fællesmøde overværet af: Præsterne H. Sveistrup, Vejen, Fr. Nygård, Sønder Nærå, Grosrerer Chr. Faber, Odense, Fabrikant Joh.s Lauridsen, Grønvang, Redaktør Konrad Jørgensen, Kolding, Skolens Lærere og de nedenfor nævnte Deltagere i Lærlingemødet.

Fællesmødets Forhandlinger drejede sig navnlig om Spørgsmålet: skal Skolen søge om de 5000 Kroner, eller skal den ikke; og Resultatet blev, at Askov udvidede Højskole ikke burde opgive sin Særstilling, ved nu at søge om de 5000 Kroner. (Jævnfør hermed Anmærkningen Side 5 i »Meddelelser fra Askov VIII, Maj 1886).*)

*) Denne Anmærkning lyder således: »Efter at have rådført sig sig med gamle Venner og Lærlinge af Skolen har Lærerne besluttet ikke at søge det ved denne Forandring på Finansloven forårsagede Tab erstattet ved en Ansøgning om Støtte til den videregående Skole af den almindelige Bevilling til Højskolerne, som, siden den er bleven formindsket med 10,000 Kr., er bleven lille nok i Forhold til Kravene til den almindelige Folkehøjskole-Undervisning.«

Efter dette gik »Askov Lærlinge« over i en anden Stue. Her var personlig tilstede: Fru Kirstine la Cour, Askov, Fru Marie Jørgensen (Kjøbm. H. Jørgensen, Vamdrup), Jenny la Cour, Askov, Karen Jørgensen, Højskolehjemmet i Odense, Gmd. Hans Olsen, Bavngård, Vejen, Gmd. Niels Hansen, Båring, Gmd. Jens Daugård, Fredsted, Lærer Jakob Knudsen, Askov, Maskinist Jens Schrøder, Askov, og Lærer Hans Appel, Dalum Landbrugsskole.

Ved skriftlig Fuldmagt (med Tilsagn om at ville tiltræde, hvad der monne blive vedtaget) var mødte: Filippine Larsen, Kjøbenhavn, Fru Elgine Christensen, Tune, Marie Jørgensen, Ubberup, Karen Thulesen, Ferup, Fru Marie Povlsen, Ryslinge, Helene Iversen, Ullerup og Mette Marie Kristensen, Dons —; Folketingsmand Dalsgård, Harre, Præsten Uffe Birkedal, Ribe, Præsten Carl Schjørring, Ølgod, Gmd. Claus Moltesen, Brørup, Gmd. Knud Jensen, Udstrup, Gmd. Jens Olsen, Landsgrav, Lærer Peder Eskesen, Bøvling, Gmd. Niels Pedersen, Vittenbjerg—Ejby, Gmd. Ebbe Ebbesen, Sønderkov Mølle, Gmd. Peder Ølgård, Gunderup, Lærer Søren Frederiksen, Værsløv, Lærer Niels Anton Hansen, Ladelunggård, Lærer Jens Nielsen, Æbeltoft, og Ungk. Hans Rasmussen, Egebjerg.

Endvidere var tilstede Fru Faber, Odense, Fru Nutzhorn, Nutzhorn og Poul la Cour.

Ved dette Møde blev fremlagt et Udkast til en Opfordring (se nedenfor) skreven af Frimenighedspræst C. Appel i Rødding, der i sin Helhed blev godkendt og med nogle Ændringer vedtaget. Det besluttedes at lade Opfordringen trykke med en Underskriver for hvert Skolehold; Forslag fremkom om, hvis Underskrift der

skulde søges erhvervet, og endelig valgtes et Forretningsudvalg: Fru Marie Roed, Ferup, Karen Jørgensen, Odense, Hans Olsen, Bavngård, Jens Daugård, Fredsted, og Hans Appel, som skulde tage hele Sagens Ordning i sin Hånd. Dette Udvalgs Pennfører blev dernæst Hans Appel, der netop i denne Sommer så sig i Stand til at ofre nogen Tid på denne Sag.

Det gik forholdsvis let med at samle Underskrifter, og snart gik Opfordringen fuldt færdig til Trykkeriet.

Landet blev dernæst — med Undtagelse af Hjørring, Ålborg og Viborg Amter — delt i små Kredse omfattende fra 1 til 13 Sogne, og efter Skolens Navnelister blev udsøgt — foruden Underskriverne af Opfordringen — en Indsamler til hver af 323 Kredse. I de fleste Egne af de tre ovennævnte Amter er Afstandene for store til en sådan Kredsinddeling; det overlodes derfor til hver enkelt af Underskriverne at skrive til dem af deres Skolehold, der havde hjemme i disse Amter.

For at mindske Skrivearbejdet og tillige give Svar paa mulige Spørgsmål, vedtog Forretningsudvalget at lade trykke og udsende sammen med Opfordringen en »Meddelelse« (skreven af Hans Appel). (Se nedenfor.)

11. Juni afgik første Brevsending til Underskriverne indeholdende Opfordringer og Meddelelser. — Den 28. Juni afgik sidste Brevsending.

Dermed afsluttedes de forberedende Arbejder. Tanken har hidtil både mundtlig og gennem Breve vundet et Bifald, der har let ved at overdøve de enkelte skurrende Lyde — som naturligvis heller ikke er udeblevne. Den er især slået ned hos enkelte; og jeg kan da ikke lade være at omtale, at Dampskibsfører Jep Hagedorn

er fremkommen med et Forslag, der går ud på at samle 50 gamle Lærlinge, som hver kunde yde 100 Kroner årlig. Kan der ikke findes 50 Enkeltmænd, så er der ikke så få Steder flere Søkende, der måtte kunne enes om 100 Kroner. På den Måde blev der lagt godt for, men det er også aldeles nødvendig, ti Lærlingene må yde noget klækkeligt. »Jeg tegner mig herved for 100 Kr. årlig.« —

Hvor glad jeg end blev ved Forslaget, turde jeg dog ikke give det almindelig Udbredelse, særlig fordi jeg ikke selv er i Stand til at yde så stort et Bidrag, men jeg har gjort enkelte andre bekendt med det.

Sagen er god. — Gud give den Lykke!

Den 1. Juli 1886.

Hans Appel.

Den ovennævnte Opfordring tilligemed den nævnte Meddelelse lyder således:

DEN UDVIDEDE FOLKEHØJSKOLE I ASKOV.

OPFORDRING.

De 5,000 Kroner, der har været opførte på de sidste Års Finanslove, som særlig Statsunderstøttelse til »den udvidede Folkehøjskole i Askov«, og som derfor uden Ansøgning er bleven Skolen ligefrem tilsendt, er udeladt som en sådan særlig Bevilling på indeværende Års provisoriske Finanslov. Fra Regeringens Side vil der altså foreløbigt ikke tilflyde Askov Folkehøjskole nogen lovbestemt Understøttelse i dens Egenskab som »udvidet« Folkehøjskole. At råde Bod på dette Tab (5,000 Kr.) må stille sig som en Folkesag for alle dem,

der véd at sætte Pris på en historisk dansk-nordisk Livsoplysning, og her synes det os en Selvfølge, at Askov Folkehøjskoles egne Lærlinge træder i første Række blandt dem, der føler sig kaldede til at sikre den Skoles fri og usvækkede Virksomhed, som de føler sig hjerteligt og åndeligt gældbundne til.

Vi underskrevne Lærlinge fra de forskellige Skolehold tillader os derfor herved at rette en alvorlig og kærlig Opfordring til alle vore Medlærlinge om at være med til at sikre den udvidede Folkehøjskole i Askov imod at rammes alt for hårdt af Tidernes politiske Ugunst. Hele Læringsflokket er vel allerede så mandstærk, at vi — om så skulde være — med en god kraftig Vilje nok foreløbigt måtte kunne dække de 5000 Kr.; men i hvert Fald er vi sikre på: både at der er en naturlig, dyb Trang til Stede hos Askov Folkehøjskoles Lærlinge til paa en virksom Måde med Tak at kendes ved dens frugtbare Virksomhed i Folkelivets Tjeneste, og at denne Trang aldrig kan ytre sig på en mere betimelig Maade end ved at være med til værne om Skolen i trange og truende Tider. Så vil vi da — enhver efter sine Kår og sin Lejlighed — tegne os for et klækkeligt Årsbidrag indtil videre til den udvidede Folkehøjskole i Askov og tale dens Sag hos dens og vore Venner, at den må blive i Stand til ikke alene at fortsætte, men til at udvide sin gavnrige Virksomhed i Folkets og Fædrelandets Tjeneste. En sådan Støtte skal ikke på nogen Måde gøre »Dansk Højskoleforenings« Arbejde overflødigt — tvertimod opfordrer vi vore Medlærlinge til at tage kraftig Del også i dette.

Lad os kun ærligt være med til at vidne om, at alle de skiller deres Sag fra Folkets Sag, der vil prøve på

at standse eller svække det Oplysningsværk, som de danske Folkehøjskoler har overtaget, og som for Øjeblikket har sit fyldigste Udtryk i den udvidede Folkehøjskole i Askov.

Lærlinge fra Askov Folkehøjskole:

- Niels Hansen, Båring,
1865—66,
Filippine Larsen, Kjøbenhavn,
1866,
Jens Daugård, Fredsted,
1866—67,
Marie Roed (Sandager), Ferup,
1867,
Niels Hansen, Maltbæk,
1867—68,
Kirsten Marie Kristensen, Adsbølgård,
1868,
Klavs Moltesen, Gravengård (Råhede),
1868—69,
Margrethe Hansen (Nielsen), Maltbæk,
1869,
Kristian Jensen, Bjerregård,
1867—70,
Christine Jørgensen (Dons Mølle), Kolding,
1870,
Knud Jensen, Udstrup,
1870—71,
Elgine Kristensen (Kofod), Tune,
1871,
Jens Olsen, Landsgrav,
1871—72,
Laura Buch, Holmgård, Lem,
1872,

- Uffe Birkedal, Præst i Ribe,
1872—73,
Marie Thaning, Lunde (Sulsted),
1873,
Peder Eskesen, Bøvling (Darum),
1873—74,
Marie Jørgensen, Ubberup (Kjøbenhavn),
1874,
Niels Pedersen, Vittenbjerg (Svansbjerg),
1874—75,
Margrethe Hansen (Ebbesen), Melvanggård,
1875,
Ebbe Ebbesen, Sønderskov Mølle,
1875—76,
Karen Jørgensen, Højskolehjemmet, Odense,
1876,
Hans Pedersen, Askov,
1876—77,
Marie Jørgensen (Jensen), Vamdrup,
1877,
Jens Johansen, Samsø,
1877—78,
Marie Povlsen (Jakobsen), Kirkely, Ryslinge,
1878,
Jens Peter Dalsgård, Folketingsmand,
1878—79,
Karen Thulesen, Ferup,
1879,
Peder Ølgård, Gunderup (Strelluf).
1879—80,
Dagmar Schjørring, Ørslev,
1880,
Jens Skytte, Kolding,
1880—81,

- Dorthea Fink, Bygebjerg, Hejls,
1881,
Søren Frederiksen, Værsløv (Nørholm),
1881—82,
Dorthe Pedersen, Tømmerup (Samsø),
1882,
Niels Anton Hansen, Ladelundgård,
1882—83,
Marie Eskildsen, Bjergby, Vendsyssel,
1883,
Jens Nielsen, Æbeltoft (Rørth),
1883—84,
Helene Iversen, Ullerup, Sønderjylland,
1884,
Hans Appel, Sønderjylland,
1884—85,
Signe Schjørring, Kolding,
1885,
Hans Rasmussen, Egebjerg, Fyn,
1885—86,
Mette Marie Kristensen, Dons,
1886.

De Kvinder og Mænd, som den 6. Maj d. A. havde givet Møde på Askov, valgte et Forretningsudvalg bestående af: Karen Jørgensen (Odense Højskolehjem), Marie Roed (Ferup), Hans Olsen (Vejen, Bavngård), Jens Daugård (Fredsted) og Hans Appel. Udvalget valgte dernæst til Forretningsfører Hans Appel (Adr. Askov Højskole, Vejen St.), der modtager Indmeldelser og svarer på Spørgsmål.

MEDDELELSE.

På Mødet i Askov den 6. Maj blev det vedtaget foreløbig ikke at danne nogen Forening. Vi møder derfor heller ikke frem med noget Navn og går ikke til Offentligheden, da det er vor inderlige Overbevisning, at den Fane, hvorpå der står: »Til Værn om Askov udvidede Højskole i politisk trange Tider«, har let ved at samle sig en trofast »Garde« blandt gamle Lærlinge.

Om dette Skridt muligvis kan føre til Dannelsen af en »Elevforening«, hvorigennem der kunde fremkaldes og vedligeholdes en levende Forbindelse mellem Skolen og Lærlingene og mellem disse indbyrdes, lader vi stå hen som et Fremtids-Spørgsmål.

Opgaven er foreløbig kun at samle de 5,000 Kr., der af Rigsdagen er bevilgede den udvidede Højskole i Askov, men nu af Regeringen er strøgne på den provisoriske Finanslov. — Skolen har aldrig ansøgt om disse Penge og vil derfor heller ikke nu søge om dem, da det kun vil være yderligere at beklippe Tilskuddet til de almindelige Højskoler.

Så snart de provisoriske Tilstande forsvinder, og Staten som den hør og bør igen træder støttende til, er den stillede Opgave løst; og når vi derfor nu tegner os for et Årsbidrag, så gælder det kun, indtil vi kommer under lovordnede Tilstande.

På omstående Liste bedes man tegne sig for Årsbidrag og opgive sin fuldstændige Adresse. Listen sendes dernæst inden 1. August d. A. til Forretningsføreren, som derefter i September vil opkræve Bidragene hos hver enkelt ved Postanvisning, såfremt da Bidragene ikke i Forvejen er blevne indsendte. — Forandringer i Adressen bedes straks tilmeldt Forretningsføreren.

I »Højskolebladet«, »Tidens Strøm« og »Enhver Sit« vil i påkommende Tilfælde findes Meddelelser under Mærket »Askov Lærlinge«.

»Opfordringen« og denne Meddelelse bliver sendt til Kvinder og Mænd ud over hele Landet i den Forvisning, at alle vil virke hen til, at ikke en eneste Askov Elev bliver glemt.

Skolen har hidtil været besøgt af 3779 Lærlinge (1835 kvindelige og 1944 mandlige); deraf er mange rejste til Amerika, og mange er døde, og måske enkelte billedligt talt »sovet ind«. Vi bliver således måske næppe Halvdelen til at yde, men dette skal kun end mere vække og styrke vor Ansvarsfølelse.

1. Juni 1886.

Marie Roed. Karen Jørgensen. Hans Olsen.

Jens Daugård.

Hans Appel,
Forretningsfører,
Askov Højskole, Vejen St.

Indsamlingen gik sin jævne Gang i Sommeren 1886. Overalt hvor Sagen blev bragt frem, mødte man hos Venner af Askov Højskole Harmen over, at Understøttelsen var bleven Skolen berøvet og stor Villighed til at træde til med Støtte. Men på Efteråret indtrådte dog en Standsning, idet nemlig Bladene bragte en Fortegnelse over de af Ministeriet understøttede Højskoler, hvoriblandt også Askov udvidede Højskole var opført. — Altså hørte Skolen dog ikke til de »udelukkede« Højskoler, og den Misforståelse bredte sig enkelte Steder, at Skolens Lærere dog til Trods for deres Beslutning af 6. Maj 1886 havde indgivet Ansøgning om Understøttelse. Dette var dog ingenlunde Tilfældet;

men Grunden til denne Misforståelse fremgår bedst af følgende »Meddelelse til Askov Lærlinge«, som blev trykt i »Højskolebladet« Nr. 3 for 21. Januar 1887, Sp. 134:

MEDDELELSE TIL ASKOV LÆRLINGE.

Da »Askov Lærlinge« i Foråret 1886 begyndte at samle Penge til den »udvidede Folkehøjskole i Askov«, var det under Forudsætning af, at Skolen ikke — som den ellers plejede — fik nogen »særlig bevilget« Statsunderstøttelse, og at den heller ikke vilde bryde gammel Praksis ved at søge en sådan.

Tildels er det nu kommet noget anderledes, idet Min. f. K. og U. d. 7. Oktbr. f. A. i en Skrivelse til Forstander Schrøder har tilbudt Skolen en særlig Sum på 3,600 Kr. med den forklarende Tilføjelse, at Nedsættelsen fra 5,000 til 3,600 Kr. svarede til Nedsættelsen af Højskolebevillingen i sin Helhed fra 55,000 til 40,000 Kr.

Efter Samråd med Skolens Lærere og to Medlemmer af »D. H.«s Forretningsudvalg bestemte Schrøder sig til at tage imod de 3,600 Kr. til den udvidede Højskole, idet det formentes at være i Overensstemmelse med det en Gang indtagne Standpunkt. Undertegnede var i Egenskab af Forretningsfører for Indsamlingsudvalget også indbudt til Mødet, men da jeg var på Rejse, nåede Indbydelsen mig først Dagen efter Mødets Afholdelse. Jeg fik imidlertid *straks* Meddelelse om Sagen og tillige tilsendt følgende Skrivelse, dateret 23. Oktb. 1886.

»Til Askov Højskoles gamle Lærlinge.

Askov Højskoles Lærere takker herved Skolens gamle Lærlinge for den Støtte, de har ydet os ved at træde

til med Hjælp på en Tid, da vi mente os udsatte for forøgede økonomiske Vanskeligheder. Denne Hjælp vil opmuntre os til med Tillid at vende os til de gamle Lærlinge, om det i Fremtiden vil blive nødvendigt for os.

Askov udvidede Højskole har i denne Måned uventet, men ligesom i tidligere År uden Ansøgning, fået tildelt en Statsunderstøttelse, dog ikke på 5,000 Kr, men på 3,600 Kr.

Hvad der af Lærlingenes Indsamling vil blive ydet os ud over de 1400 Kr., som endnu mangler i den sædvanlige årlige Statsunderstøttelse, vil blive anvendt efter omhyggelig Overvejelse til Skolens Tarv.

På Askov udvidede Højskoles Læreres Vegne

L. Schrøder.«

I et ledsagende Brev blev jeg bedt om at lade »Takken« offentliggøre *straks*. Jeg svarede tilbage, at jeg helst vilde vente en Tid med denne Offentliggørelse, idet jeg var vis på, at Takken ikke derved skulde lide nogen Afkøling.

Denne min Fremgangsmåde er i den sidste Tid bleven noget misbilliget og måske ikke uden Føje, idet man jo af den Måde, hvorpå Meddelelsen i Bladene om Statsunderstøttelsen til Højskolerne er fremkommen, ikke har kunnet skønne andet, end at den »udv. Højskole« i Lighed med andre Højskoler har ansøgt om Understøttelse. Dette er jo imidlertid slet ikke Tilfældet; Askov Højskole har, som den plejer, ansøgt om Understøttelse til Pige-Sommerskolen og fået den for afvigte Års Vedkommende med 520 Kr., hvilke lagte til hine 3,600 Kr., som tildeltes den »udv. Højskole« uden Ansøgning, udgør ialt 4,120 Kr.

Der kan altså ikke falde Tanke af Skygge over den udvidede Højskoles Stilling og Holdning i denne Sag, og hvad min Tavshed angår, da vil jeg gerne tillade mig følgende Bemærkninger:

Den Gang det uventede Tilbud om Statsunderstøttelse blev givet og modtaget, og Meddelelsen derom kom mig i Hænde, var Indsamlingen endnu i fuld Gang, og jeg kunde ikke få det over mit Sind at gribe forstyrrende ind i denne Sag på nogen som helst Måde. Selv var jeg glad i Sagens Tjeneste, og jeg véd, at denne Glæde var almindelig. Det »provisoriske« Stød på Finansloven havde vakt os, og jeg mindedes det dristige Mål, en af Askov Skoles ihærdigste Venner, der var en Hovedmand ved Dannelsen af »Dansk Højskoleforening«, i sin Tid havde stillet i Udsigt, om en årlig Indsamling til den »udv. Højskole« på 10,000 Kr., et Mål, der ingensinde er nået, da man i det heldigste År kun vandt op til 7,000 Kr. og det bare en eneste Gang for senere at gå tilbage, således at det sidste År kun udviser et Tilskud til Skolen af noget over 2000 Kr.

Ikke desto mindre er Skolens Virksomhed bestandig vokset både i Omfang og indre Styrke. Der er med afgjort Held stilet på at knytte yngre, friske Kræfter med særlig Fagdygtighed til den på en varig Måde. Men sligt kræver Pengemidler. Tiderne var ugunstige i væsentlige Retninger. Der var nu ved at danne sig en lovende Forbindelse mellem Skolens ældre Lærlinge, som jo altid må henregnes blandt dens nærmeste Venner, og det var mig en kær Fornødenhed at lade denne Sammenslutning og Forbindelse fremstå og virke Året til Ende, uden at der fra Ledelsens Side trådte nogen hæmmende Indflydelse i Vejen. Derfor tav jeg.

I Løbet af indeværende Januar Måned ventes de sidste Bidrag for 1886 at indkomme. Den opnåede Forbindelse mellem Lærlingene skulde imidlertid nødvendigvis tænkes opløst, omend Sammenslutningen tildels må ske på et mere almindeligt Grundlag. Der agtes derfor også et Møde afholdt i Løbet af Vinteren —, måske i Fredericia, hvor Askov Lærlinge fra Landets forskellige Egne da kan mødes for at drøfte Spørgsmålet og tage Bestemmelse om den fremtidige Virkemåde.

Regnskabet for 1886 skal blive fremlagt ved samme Lejlighed.

Dalum Landbrugsskole ved Odense, d. 15. Januar 1887.

Hans Appel.

Det i denne Meddelelse omtalte Møde blev afholdt i den folkelige Forsamlingsbygningens Sal i Fredericia, Onsdagen den 9. Marts 1887. Hovedtalerne på dette Møde vare U. Birkedal, Jens Daugård, A. Hansen, Holger Begtrup og Hans Appel. Af Højskolelærer P. Andresen, Ryslinge, blev der stillet Forslag om, at der årlig skulde afholdes »Fællesmøder«, et Forslag, som blev modtaget med udelt Bifald. En Beretning om dette Møde blev offentliggjort i »Højskolebladet« Nr. 12 for 25. Marts 1887, Sp. 576, og lyder således:

ASKOV LÆRLINGES MØDE I FREDERICIA

havde vel ikke samlet ret mange Deltagere, men der var dog mødt Mænd og Kvinder, ikke alene fra Jylland og Fyn, men også fra Sælland og København. Der blev givet en Meddelelse om den hidtidige Virksomhed, uden at der dertil knyttedes nogen Forhandling, og Regnskabet blev enstemmigt godkendt. Det vedtoges at

yde Forretningsføreren 200 Kr. som Vederlag for Tid og Arbejde.

Forhandlingen om en fremtidig Virksomhed optog hele Interessen, og de fleste Talere rådede til at fortsætte med en særlig Indsamling blandt Lærlingene til en særlig, selvstændig Kasse. Det blev hævdet med Inderlighed og Styrke, at Lærlingene naturligt måtte føle Kald til at danne en årvågen og trofast Vagt om Skolen, da de af egen Erfaring kunde skønne om dens Betydning for det danske Folkelivs ægte, sunde og jævne Udvikling. Det er altså ganske vist en Selvfølge, at »Lærlingene« er med overalt, hvor det gælder om at støtte Skolen i hvilken som helst Henseende, men der skønnedes dog at være Grund til en særlig Sammenlutning af Lærlingene med en Indsamling og Virksomhed uafhængig af »Dansk Højskoleforening«, hvis Ledelse Lærlingeforeningen hidtil havde været i fuld og venlig Forståelse med, og hvis Virksomhed den selvfølgelig paa alle Måder vilde vedblive med at støtte og anbefale.

Medens »Dansk Højskoleforening« havde den »udvidede Højskoles« hele Tarv for Øje og søgte at sætte denne i Stand til at skaffe Lærerkræfter og Hjælpemidler til Veje, at Skolens *udvidede* Formål kunde nåes i muligste Grad, vilde Lærlingene foreløbig tage Sigte på at sætte uformuende unge Mænd og Kvinder i Stand til at nyde godt af den udvidede Undervisning ved at give Fripladser på Skolen, hvorved denne tillige støttedes paa en såre naturlig og virksom Måde, idet der således kan tilføres den gode og betalende Lærlinge. Skolen har hidtil måttet anvende indtil 4,000 Kr. årlig til Fripladser og har endda måttet lade mange Krav ligge ufyldstgjorte.

Skønt altså det oprindelige Formål for Lærlingenes Sammenslutning og Indsamling er falden bort, blev i Henhold til de nu her anførte Betragtninger ligefuldt følgende Punkter vedtagne på Mødet i Fredericia:

1. Alle Lærlinge fra Askov Højskole opfordres til fremdeles at give Bidrag til en fælles Kasse.
2. Pengene anvendes indtil videre til Fripladser for Karle og Piger paa den udvidede Højskole i Askov.
3. Skolens Lærere besørger Uddelingen, men aflægger Regnskab derfor.
4. De bidragydende Lærlinge danner en Forening under en ordnet Ledelse.

— Dernæst blev der fremsat et Forslag om, at Askov Lærlinge skulde indbydes til at mødes hvert andet År paa Askov Højskole med dennes Lærere til en selskabelig Sammenkomst. Forslagets Hovedtanke vandt udelt Bifald og udvikledes videre, så at man vedtog følgende Bestemmelser:

1. Der skal afholdes et Møde hvert År.
2. Det første Møde skal afholdes i en af de sidste Dage i indeværende Års Juni Måned.
3. Kun Lærlinge har Adgang til Mødet.
4. Mødet skal i det hele have et selskabeligt Præg, men Forstander Schrøder anmodes om at holde et på Tiden og Tilhørerne særlig beregnet Foredrag.

(Her kan jeg i Parentes bemærke, at Fru Schrøder og Lærerne på Askov Højskole hilse disse Beslutninger med Begejstring og lovede Lærlingene god Modtagelse.)

Til at forestå et sådant første Møde og til at fremsætte Forslag til en Arbejdsplan for Lærlingeforeningens fremtidige Virksomhed blev der nedsat et Udvalg bestående af følgende Medlemmer:

Karen Jørgensen, Odense, Marie Roed, Ferup, U. Birke-
dal, Ribe, Jens Daugård, Fredsted, Niels Hansen, Båring,
A. Hansen, Kjøbenhavn, Hans Olsen, Bavngård og under-
tegnede. Udvalget fik Ret til at supplere sig og indbyde
til Askovmødet. Dette Møde bliver altså »Askov Lær-
linges Forenings« Generalforsamling.

Al Brevveksling med »Askov Lærlinge« føres indtil
videre med undertegnede som Forretningsfører.

Dalum Landbrugsskole ved Odense, den 20. Marts 1887.

Hans Appel.

Her blev det altså vedtaget at samle så mange som
muligt af Askov Højskoles gamle Lærlinge til et Fælles-
møde, som skulde afholdes på Skolen i Løbet af Sommeren.
I Maj Måned fremkom i »Højskolebladet« en Meddelelse
fra Forstander Schrøder, hvor han på Skolens Vegne
sendte en venlig Indbydelse til samtlige gamle Lærlinge
til dette Møde, som fastsattes til d. 29. Juni 1887.

Til dette Møde havde indfundet sig 500 Deltagere.
Det blev i enhver Henseende vellykket; og der var
udelt Stemning for at danne en Sammenslutning, så
gamle Lærlinge herigennem kunde vedligeholde en For-
bindelse med den Skole, hvor de havde modtaget deres
bedste og stærkeste Ungdomsindtryk, og for at de ved
Pengebidrag kunde støtte det Arbejde, der her gøres
for Danmarks Ungdom. Noget egentligt Referat af Mødet
blev ikke offentliggjort. »Højskolebladet« indeholdt
kun i sit Nummer for 1. Juli en kort Meddelelse om,
at Mødet var afholdt, men nedenstående Artikel af
Præsten C. Schjørring, den Gang i Ølgod, blev offentlig-
gjort i »Ribe Amtstidende« i Varde for 6. Juli 1887 og
meddeles her som et Udtryk for den Stemning, der var
over Mødet.

NOGLE ORD TIL FOLKEHØJSKOLENS VENNER.

Der har i dette Blad for 1. Juli været meddelt noget om et Møde af gamle Askov-Elever, som nys afholdtes på Askov Folkehøjskole. Som Deltager i Mødet vil jeg gerne have Lov at fortælle lidt mere om dette Møde, for så at benytte Lejligheden til at fremkomme med en Opfordring til Højskolens Venner, som ligger mig på Sinde.

Det var Onsdag den 29. Juni, at alle tidligere Askov-Elever havde sat hinanden Stævne til en festlig Sammenkomst på Skolen, og de var mødte i et Antal af mellem 4 og 500. Det var en såre fornøjelig Dag for alle Deltagerne, hvem fælles Kærlighed til Højskolelivet, særlig som det er knyttet til Skolen i Askov, havde samlet til Opfriskelse af gamle Minder og Styrkelse i Fremtidshåbet. Det lød løftende, da »den signede Dag med Fryd vi ser« bruste gennem Salen, hvor vi var samlede Hoved ved Hoved. Forstander L. Schrøder holdt så et Foredrag, hvori han gennemgik Hovedtrækkene i den Institutions Historie, som er betegnet med Navnet »Askov Folkehøjskoles Lærlinge«. Denne Skoles Historie er ikke blot et Æreminde for de to Mænd, Schrøder og Nutzhorn, der har begyndt Skolen og utrættelig arbejdet i den til denne Dag, men den er et stort Vidnesbyrd om Levedygtigheden af den grundtvigske Højskoletanke. Det var i alle Måder såre småt, da der i 1865 begyndtes i det ensomme Askov midt på Heden at holdes Højskole i et lille Hus. Men nu er der en hel By vokset op om den storartede Virksomhed, Skolen nu udfolder. Selve Skolen har mange Lokaler, dertil kommer Bygningerne for Lærerne og for andre Virksomheder, der står i nærmere eller fjernere Forhold til Højskolen. Om Schrøder og hans Hustru er der i Årenes Løb samlet et

talrigt og dygtigt Lærerpersonele, hvoriblandt en så anerkendt Videnskabsmand som Tonehulels Opdager Poul la Cour. Skolen er som bekendt gået et Skridt videre end de almindelige Folkehøjskoler, idet den giver en udvidet Højskoleundervisning om Vinteren, og det både for mandlige og kvindelige Lærlinge, hvorved der særlig lægges Vægt på grundig Kundskabsmeddelelse, dog altid med den gyldne Regel for Øje: at den skal tjene Livet.

Schrøders Foredrag endte iøvrigt med en varm Opfordring til Højskolens Venner om ikke at trættes, men rigtig at stå på Vagt for Højskolens Gerning. Folkehøjskolens Sag befinder sig for Tiden på et Vendepunkt. Angreb rettes imod den på Kraft, og der forestår måske en Kamp, hvor det for Højskolen gælder: nu eller aldrig! Tror vi på, at den grundtvigske Højskole skal hjælpe med til, at Nordens Folk får deres ejendommelige Gerning og Plads i Menneskeslægten, til Gavn og Grøde først da for vort eget Folkeliv, så må vi nu holde Stand, afvæbne Kritikken og for Alvor støtte Højskolen i dens Arbejde.

Tanken om, at det er en alvorlig Tid for Højskolen, kom meget frem på Mødet; dertil bidrog vistnok også den »Banulle« mod *den svenske Gymnastik*, som et større Antal af Hærens Officerer nys har udstedt, og som er et nyt Slag i Ansigtet mod vore Højskoler, hvor denne Gymnastik mere og mere vinder Indgang, og hvorfra den bl. a. breder sig til Skytteforeningerne. Der blev ved Mødet givet en Opvisning i svensk Gymnastik af et Hold Piger, og det var af stor Interesse at se den Kvikhed og Dygtighed, hvormed det hele gik for sig.

Et Hovedfortrin ved dette System er, at *alle* Lemmer ligelig udvikles, medens tidligere det let gik således,

at enkelte Legemsdele øvedes på andres Bekostning. Det er at håbe, at det må lykkes, trods alle Vanskeligheder, at lade den svenske Gymnastik udvikle sig i Fred og Frihed hos os. Fremtiden vil da selv vise, om den vil gå af med Sejren. Officerernes Erklæring er et såre beklageligt Udslag af den sneverhjertede Kritik overfor alt; hvad Højskolen arbejder for, men det er indlysende, at »Banbullen« her som altid er kun dårligt på deres Plads.

Om Eftermiddagen samledes alle Deltagerne til Forhandling. Der dannedes en Forening under Navn af »Askov Lærlinge«, for hvilken der vedtoges Love og valgtes en Styrelse på 9 Medlemmer. Foreningens Formål er: 1) at hjælpe fattige Karle og Piger til et Ophold på Askov Højskole en Sommer eller en Vinter, og 2) at vedligeholde Forbindelsen mellem alle gamle Askov-Lærlinge. I sidste Øjemed skal der i hvert Års Juni Måned holdes en Sammenkomst på Højskolen. Medlem kan enhver blive, som i mindst 1 Måned har deltaget i Undervisningen på Askov Højskole.

Der betales 2 Kr. i Indskud, iøvrigt helt frivillige Bidrag, der altså anvendes til fattige Elever. På denne Måde støtter Foreningen indirekte Skolen og supplerer således »Dansk Højskoleforening«, der yder Skolen et direkte Tilskud. Jeg skal varmt opfordre alle Højskolens Venner til at støtte disse to Foreninger, der begge fortjener varm Tilslutning. Formand for »Askov-Lærlinge« er Lærer Hans Appel, Dalum ved Odense, Forretningsfører for »Dansk Højskoleforening« er Lærer H. Begtrup, Askov ved Vejen.

Senere på Dagen havde vi en prægtig Sammenkomst, hvor Taler og Sang vekslede i Alvor og Gammen. Gamle og nye Træk droges frem af Livet i Askov, og mangt

et styrkende Håbets Ord lød; både Skolens Lærere og mange gamle Lærlinge talte. Alt i alt var det en såre vellykket og herlig Festdag, og sikkert er alle Deltagerne rejst hjem, styrkede i deres Kærlighed til Askov Højskole og med Løfte til sig selv om efter Evne at være med til at styrke og betrygge dens store Gerning.

Når jeg nu i dette Blad har bedt om Lov til at fortælle om vort Møde, så er det sket for deres Skyld, der ikke var med til Mødet, men som dog står i venligt Forhold til Højskolen i Almindelighed og Askov i Særdeleshed. Til dem vil jeg gerne sige, hvad jeg fik et dybt Indtryk af på Askov-Mødet: at det er en meget alvorlig og vanskelig Tid for den danske Folkehøjskole.

Mange mistænksomme Øjne lurer paa den og ønsker den ondt. Vi véd, hvordan Feltraabet fra visse Sider er givet: ned med Højskolerne, derfra kommer Ulykken! Unægtelig går der gennemgående en frihedskærlig, oplyst og dådskraftig Ungdom ud fra vore gode Højskoler, så for hvem sligt er en Torn i Øjet, må Højskolen være en Uting. Så bevilger man glatvæk Millioner til Gendarmer, mens man tinger og prutter om nogle få Tusinder til den danske Folkehøjskole, som gør et så stort Arbejde for den danske Ungdoms Oplysning og Forædling. Er det virkelig Folkets kårne Mænd værdigt! At et Opråb som det foran nævnte fra Officererne kan fremkomme og blive modtaget med Tilslutning af mange, er et yderligere Bevis på, hvor lidt vort Folk som Helhed — og de styrende ikke mindst — er kommen til at forstå og skønne paa Højskolens Gerning, så man i Stedet for Tak og Tilslutning — eller i det mindste Agtelse for Folkeoplysningens Arbejde — sender kritiske, mistænksomme, ja onde Øjne

hertil! Men det skal siges, at de Mænd, som med mange Ofre har stillet sig midt i denne Gerning og gennem Åringer gjort et trofast og dygtigt Arbejde for den opvoksende Slægt, de fortjener Tak og Støtte fra alle dem i vort Folk, der deler Grundtvigs store Håb om en Fremtid for Nordens Folk, hvor en levende Kristentro på den gamle apostoliske Kirkegrund skal udfolde sig i Pagt med et ædelt Menneskeliv i Stort og Småt og et dygtigt og frit Folkeliv, som skal kendes også udenfor Nordens Grænser.

Vil man søge at kvæle dette Liv i dets Begyndelse, må vi stå på Vagt og sige: *Nej, det skal ej ske!* Men det skal være mere end en Frase; vi må i *Gerning* vise Højskolen vor Tilslutning, ofre Pengemidler til dens Støtte, sende den vor Ungdom og så i vor hjemlige Færd vise Folk Virkeliggørelsen af et ædelt, dygtigt, oplyst og frisindet Menneskeliv på Kristentroens Grund, som det er Højskolens Velsignelse at være med til at fremhjælpe blandt os. Der er nok af nedbrydende Kræfter i vort Folk, vi har sandelig Brug for det, der — som den grundtvigske Højskole — ikke bryder ned, men bygger op.

Derfor *støt denne Folkesag!* I må ofre for den, tale dens Sag, hvor det tiltrænges. Ja, vær med i dens Gerning, den er jeres Kærlighed og Støtte værd! Så skal der med Guds Hjælp atter lysne i Danevang, og der skal endnu komme en herlig og dådfuld Dag for vort lille kære, søndrede Folk! Men årvågne, virksomme og offervillige må vi være.

Ølgod, den 5. Juli 1887.

C. Schjørring.

Dette første Fællesmøde var tillige »konstituerende Generalforsamling« for »Foreningen af Askov Lærlinge«, som den Gang formelt oprettedes. Der blev vedtaget Love for Foreningen, og en Bestyrelse på 9 Medlemmer blev valgt. Denne første Bestyrelse kom til at bestå af følgende: Landbrugslærer H. Appel i Dalum, Sognepræst U. Birkedal (den Gang i Ribe), Gårdejer Jens Daugård i Fredsted, Gårdejer N. Hansen i Båring, nuværende Klosterforstander A. Helmer i Slagelse, Bestyrerinde Frk. Karen Jørgensen på Højskolehjemmet i Odense, Gårdejer Hans Olsen, Bavngård, Fru Marie Roed i Ferup og Sognepræst E. K. Thyssen (den Gang i S. Omme).

Ved det samme Dag afholdte Bestyrelsesmøde blev H. Appel valgt til Foreningens Formand og Kasserer. I Lovene var Foreningens Formål udtrykt således, at man vilde danne en Forbindelse mellem Askov Højskoles gamle Lærlinge til gensidig Styrkelse af den åndelige Udvikling, som Lærlingene i deres Ungdomstid havde modtaget på Skolen, og for at danne et Bindeled mellem Skolen og dens mange Elever, som nu er spredte rundt om i Landet. Man vilde dernæst ved årlige Medlemsbidrag indsamle en Pengesum, der nu, da Skolens egne Pengeforhold nogenlunde var ordnede, skulde bruges udelukkende til Hjælp for uformuende Elever på Skolen. Kun i særlige Tilfælde vilde man træde til med direkte Tilskud til Skolen. Medlemsbidraget blev sat efter enhvers Skøn, dog helst ikke under 2 Kr. årlig. Desuden blev det bestemt, at der skulde betales et Indskud af 2 Kr. ved Indmeldelsen, en Bestemmelse, som dog atter blev hævet ved Generalforsamlingen 1888. Det blev ligeledes vedtaget, at der helst hvert År skulde afholdes et Elevmøde på Skolen, hvor man da som Regel vilde opfordre en eller flere af Lærerne til at holde

Foredrag, afholde et Fællesmåltid og iøvrigt tilbringe en Dag på Skolen, hvor man kunde opfriske gamle Minder og få de gamle Forbindelser fornyede. Man vilde dernæst efter Indkaldelse af Ansøgninger uddele Understøttelser to Gange om Året, både til Elever på den udvidede Højskole om Vinteren og til den almindelige Pige-højskole om Sommeren. Ved det første Bestyrelsesmøde, hvor der skulde foretages Uddeling af Understøttelser, vedtog Bestyrelsen som almindelig Regel for sine Understøttelser, »at man helst vilde give Understøttelse til de Mænd og Kvinder, der kom fra en bestemt Livsgerning og gik tilbage til samme Gerning igen, hvorimod der kun undtagelsesvis burde gives Understøttelse til sådanne, som ved Hjælp af Understøttelsen vilde begynde en Uddannelse til en ny Gerning.«

Foreningen fik straks stor Tilslutning, Bidragene strømmede rigelig ind, og Fællesmøderne var til gensidig Glæde for alle Deltagerne; atter i 1888 blev et sådant Møde afholdt på Skolen, den 29. Juni, hvoraf udførligt Referat findes i »Højskolebladet« for 1888, Nr. 27 og 28, Sp. 848 og 873. Men det viste sig også meget snart, at der indkom så mange Ansøgninger om Understøttelse, så Foreningens Kasse ikke på langt nær kunde tilfredsstille Kravene, og man bestemte sig da allerede i 1889 til at ophøre med at yde Understøttelser til den almindelige Højskole for Piger om Sommeren, for at kunne anvende flere Midler til Støtte for Elever på den udvidede Højskole i Vinterhalvåret.

I 1890 den 22. September holdt Foreningen sit Årsmøde på Askov, der fik et særlig festligt Præg, da man fejrede Højskolens 25 Års Jubilæum. Festen, der er refereret i »Højskolebladet« for 1890, Nr. 40, Sp. 1245,

var overmåde vellykket. Omkring 300 gamle Lærlinge var samlede, der blev holdt Foredrag af to gamle Askov-Elever, Højskoleforstanderne Grønvald Nielsen, Vestbirk, og Poul Hansen, Vallekilde, og som Jubilæumsgave til Askov Højskole indsamledes en Pengesum på 850 Kr., som væsenlig skulde bruges til Undervisningsapparater.

I Årene 1890 og 1891 viste det sig, at det mindre Statstilskud, der i disse År blev tildelt Askov Højskole, og de stadigt voksende Udgifter til Skolens Virksomhed havde haft en uheldig Indflydelse på Skolens Pengesager, så Skolens faste Lærere i de to nævnte År havde måttet give Afkald på indtil 10 pCt. af deres i Forvejen ikke store Lønninger for nogenlunde at skaffe Balance i Regnskabet. Dette Forhold var bleven bekendt gennem Bladene (se »Højskolebladet«, Nr. 42 for for 9. Oktober 1891), og Elevforeningen følte sig da kaldet til at træde til for at søge at råde Bod herpå. Ved Elevmødet i 1891, som dette År afholdtes d. 26. Oktober, og som lededes af Højskolelærer P. Andresen, Ryslinge, der i Foråret 1891 var bleven valgt til Bestyrelsens Formand i Stedet for H. Appel, der af personlige Grunde havde bedt sig fritaget, blev der af Præsten Uffe Birkedal stillet Forslag om ved et ekstraordinært Tilskud at forsøge dette Underskud dækket. Det vedtoges på Mødet at søge at formå så mange som muligt til at tegne sig for et Bidrag af 20 Kr. en Gang for alle. Samme Dag tegnede der på Mødet omtrent 1000 Kr. Senere fremkom nedenstående Opfordring, og hele denne Indsamling, der sluttedes i 1892, gav et Udbytte af omtr. 1700 Kr.

Opfordringen, der udsendtes privat til Skolens Venner, lød således:

»Det vil formentlig være Dem bekendt, at Askov Højskoles pekuniære Forhold i de sidste År har taget en betænkelig Vending. Skolens Regnskab viser et Underskud på godt 2000 Kr. trods det, at Lærerne sidste År har givet Afkald på 10 pCt. af deres Løn. Da Askov Højskole for en stor Del bæres oppe ved frivillige Bidrag, er det indlysende, at dens Fremtid, pekuniært set, er afhængig af det frivillige Bidrags Størrelse. Men da dette i de senere År er aftaget betydeligt, er der nu indtrådt en Krise af temmelig alvorlig Art. Skolens Venner har selvfølgelig ikke kunnet se roligt herpå, og »Askov Lærlinge« måtte da være de nærmeste til at overveje, hvad der kunde gøres. Hr. Pastor Uffe Birkedal lagde da efter eget Ønske for ved sidste Generalforsamling på »Askov Lærlinges« Årsmøde d. 26. Oktober. Birkedal rettede en stærk Opfordring til vedblivende at støtte Skolen, dels gennem »Dansk Højskoleforening« og dels gennem »Askov Lærlinge«. Han fremkom endvidere med Forslag om, at man i År skulde iværksætte en ekstra Indsamling, og gik selv i Spidsen, idet han tegnede sig for en større Sum straks og et ikke lille Bidrag årlig. I Forhandlingen fremkom Forslag om, at man skulde formå så mange af Skolens Venner som muligt til at påtage sig at skaffe tilveje en eller flere Portioner på 20 Kr., som altså betales af vedkommende selv eller indkræves hos andre. Forslaget vandt udelt Bifald, og skønt der kun var få Deltagere ved Årsmødet, tegnede sig godt 1000 Kr. Hensigten med Pengene er dels foreløbigt at dække noget af Skolens Underskud og dernæst opbevare den tilovers blevne Sum til Brug i påkommende Tilfælde i de følgende År.

Vi håber ved denne Kraftanstrengelse at sikre Skolen økonomisk, indtil Læringleforeningen har vokset sig stærk,

og der mulig er tilstillet Skolen et større Statstilskud, så at vi i hvert Fald i en Aarrække blive fri for den evindelige Talen og Skriven om Askovs Pengesager, der er lige ubehagelig for alle Parter.

Vi henvender os derfor ærbødigst til Dem om at støtte vort Foretagende og tegne en eller flere Portioner ved Meddelelse til undertegnede Formand, helst omgående. Pengene kan selvfølgelig sendes samtidig med Indtegningen, men ellers opkræves den tegnede Portion af Formanden til Januar, hvis den ikke til den Tid er indsendt.

Det skulde glæde os, om vor Opfordring måtte give et smukt Resultat, og skal vi da søge at administrere Pengene på en så økonomisk og forsvarlig Måde som muligt.

Askov-Lærlingeforenings Bestyrelse.

Uffe Birkedal. Præst, Ribe.	Jens Daugård. Gårdejer, Fredsted.	A. Helmer. Sagfører, Sorø.
Niels Hansen. Gårdejer, Båring.	Karen Jørgensen. Højskolehjemmet. Odense.	Hans Olsen. Gårdejer, Vejen.
Marie Roed. Ferup.	E. K. Thyssen Præst, S. Omme.	P. Andresen. Formand, Ryslinge Højskole, Ringe.

Af den indsamlede Sum blev 1245 Kr. indbetalt til Skolen til Dækning af det Beløb, Lærerne havde givet Afkald på af deres Løn i Regnskabsåret 1890—91. Resten blev indsat i en Sparekasse til Brug ved en særlig Lejlighed.

Fra Året 1892 blev Sognepræst Thyssen valgt til Formand, da Højskolelærer P. Andresen flyttede til Sønderjylland, hvorfra han dog foreløbig vedblev at være Med-

lem af Bestyrelsen. Foreningens Virksomhed fortsattes som hidtil, men Højskoleloven af 12. April 1892, der gav rundeligt Tilskud til Skolen og langt større Penge-midler til Uddeling blandt uformuende Elever, kunde ikke andet end øve sin Indflydelse. Den Spænding, som var over Foreningens Virksomhed i de første År, da det gjaldt om at samle sig til Værn for en Skole, hvis økonomiske Tilværelse var truet, var ikke mere. Foreningens Liv, der mest ytrede sig ved Uddeling af Understøttelse til Elever, gik mere jævnt og stille. Det er heller ikke til at undres over, at adskillige Medlemmer, hvis Interesser efterhånden blev optaget på andre Områder, udmeldte sig i den Mening, at nu blev der givet tilstrækkelige Understøttelser af det offentlige både til Skolen og til uformuende Elever, så Foreningens Hjælp nu var uforuden. Ligeledes kan det under sådanne Forhold forklares, at de yngre Årgange af Skolens Lærlinge kun i sparsomt Tal indmeldte sig. Foreningens Virksomhed måtte under disse Forhold blive mere tilbagetrukket end forhen. De årlige Fællesmøder kunde ej heller længer samle så mange Deltagere som før, hvorfor de kun blev afholdte i Årene 1894 og 1896, og da altid i Forbindelse med Skolens Efterårsmøder. I Bestyrelsen skete i Årenes Løb de Forandringer, at Uffe Birkedal udgik i 1894, og Fru Marie Brücker valgtes i hans Sted. Dernæst afgik Hans Olsen, Bavngård i Vejen, ved Døden i 1896. Han mindes med Kærlighed af alle sine Venner for hans trofaste Arbejde til Værn om Højskolen. I hans Sted blev Gårdejer Rudolf Müller, nu i Ferup, indvalgt i Bestyrelsen. Endelig udgik P. Andresen i Året 1898, og Forstander ved Efterskolen i V. Vedsted, Holger Steen, blev valgt i hans Sted.

Skønt altså Foreningen tilsyneladende ikke var nær så livskraftig som i dens første Leveår, havde den dog en trofast Skare på ca. 300 Medlemmer og i 1899, da en ny Sag kom frem, der påny stillede en Opgave til Askov Højskoles gamle Lærlinge, viste det sig, at der blandt gamle Lærlinge var den samme Offervillighed overfor deres gamle Skole som forhen. Det var Spørgsmålet om Bygning af en Valgmenighedskirke i Askov.

I den Anledning vedtog Bestyrelsen under 24. April 1899 at udsende følgende *Opfordring*, der udsendtes til ikke mindre end 2200 gamle Lærlinger:

»Det er Dem sikkert bekendt, at man tænker på at oprette en Valgmenighed i Askov. Da en sådan efter vort Skøn vil have den allerstørste Betydning for Askov Folkehøjskole i Fremtiden, tror vi, at denne Sag bør støttes efter bedste Evne, og undertegnede Bestyrelse for »Foreningen af Askov Lærlinge« tillader sig derfor at rette en Opfordring til samtlige gamle Elever fra Askov om at yde et Bidrag til Opførelsen af en Valgmenighedskirke i Askov.

Alle gamle Elever mindes sikkert de hyggelige, gode Søndage, vi havde under vort Ophold på Højskolen, når vi som i tidligere Tider enten drog i lange Skarer med Lærerne i Spidsen over Marken til Vejen Kirke eller over Åen til Københoved, eller man, som det er sket i de senere År, samledes til Søndagsmøder på selve Skolen.

Nu er Tiderne anderledes, og som Forholdene udvikler sig, tror vi, det bliver nødvendigt, at Askov får sin egen Kirke og Præst. Det vil efter vor Mening være af den største Betydning for Eleverne på Skolen, at der gives dem let Adgang til at deltage i et Menighedsliv i nær Tilkytning til Skolen, og det vil derved blive klart

for de kommende Slægter, at den Slægt, der har rejst Skolen, har villet, at dens Gerning skulde hvile på kristelig Grund, og at det Liv, der leves på Skolen, kun kan blive til Velsignelse for Folket, når det leves i nær Sammenhæng med Livet i den kristne Menighed.

Sagen er nu bragt frem af den Kreds, der bor i og omkring Skolen, men da denne Kreds ikke er stor, vil det skønnes, at den kan have nok med at udrede, hvad der kræves til Underhold af Kirkens Præst m. m., men at den nødvendig må have Hjælp til at få Kirken opført uden Gæld. Da vi mener, at vi ikke kan gøre vor gamle Skole mere Gavn eller vore gamle Lærere større Glæde, end at hjælpe med til denne Sags Fremme, beder vi Dem om at sende et Bidrag, stort eller lille, til en af os undertegnede. Bidragene bedes os tilsendt inden 1. Juli.

I April 1899.

Marie Brücker, f. Marstrand.	Jens Daugård.	
Niels Hansen.	A. Helmer.	Karen Jørgensen.
Rudolf Müller.	Marie Sandager Roed.	
Holger Steen.	E. K. Thyssen.	

Denne Opfordring blev tiltrådt af følgende gamle Elever: H. Appel, Landbrugslærer, Dalum. Åge Brummer, Bygmester, Vinding. J. P. Dalsgård, Folketingsmand, Roslev. M. Damsgård, Lærer, Sønderup. Anders Dissing, Mors. Th. Halse, Seminarieforst., Vordingborg. N. Anton Hansen, Landbrugslærer, Dalum. H. Jessen-Hansen, cand. polyt., Frederiksberg. Karline Horsbøl, S. Lem. Ingeborg Høgsbro, København. Charlotte Jakobsen, Gamborg. Mikkell O. Jakobsen, Kastrupgård. Knud Jensen, Udstrup. H. P. Jensen, Fiskehandler, København. P. Jensen, Urmager, Vestervig. Th. Jensen, Kustrup. Konrad Jørgensen,

Kolding. And. Knudsen, Dyrupgård. C. Knudsen, Sognepræst, Middelfart. Karen Marie Kristensen, Hoven. Kirsten Marie Kristensen, Adsbølgård. Jens Brink Lassen, Forst., Tune. Filippine Larsen, København. Niels P. Lindøe, Sdr. Nærå. Adolf Lomholt, Adjunkt, Viborg. Jens Mortensen, Lindegård, Tølløse. Inge Mourier, Vallø. Jørg. Nielsen, Friskolelærer, N. Lyndelse. Olaf Nielsen, Lærer, N. Åby. N. V. Nielsen, N. Bjert. Jens Olsen, Landsgrav. Niels Pedersen, Vittenbjerggård. Kristen Rasmussen, Sønderup. P. Riemann, Sognepræst, Fakse. Gudny Rud, f. Bojsen, Kauslunde. Poul Sams, Svendsbjerg. Chr. Siegumfeldt, Sognepræst, S. Omme. C. Schjerring, Sognepræst, Påby. Enevold Terkelsen, Sognepræst, Ørre.

Denne Indsamling gav et Resultat af omtr. 4000 Kr., som blev udbetalt Udvalget for Kirkens Bygning. Desuden blev det i to Bestyrelsesmøder den 24. April og 28. August 1899 vedtaget at anvende den Rest, som var tilbage fra den ekstraordinære Indsamling 1892, og som nu var vokset en Del i Årenes Løb, til Kirkens Udsmykning. Heraf blev der ved Kirkens Bygning i 1899 anvendt 137 Kr. til Opstilling af Kirkens Alter, og i 1903 brugtes Restbeløbet 500 Kr. til Udsmykning med en Frise af Englehoveder langs Kirkeskibets Side over Vinduerne.

For at give en samlet Redegørelse for, hvordan Forningens Pengemidler er anvendte, hidsættes en Oversigt (se Side 54 og 55).

Det vil af denne Oversigt ses, at det ikke er så helt ubetydelige Beløb, der er blevne anvendte til Understøttelser. Og til Trods for, at den offentlige Hjælp nu flyder mere rigelig både som direkte Tilskud til Skolen

og som Hjælp til uformuende Elever, så er der dog fremdeles god Brug for den private Hjælp ved Siden af. Opholdet på den udvidede Højskole er i Reglen noget dyrere end på andre Højskoler, og når Skolens Undervisningsplan skal overholdes, skulde Eleverne helst have to Vintres Undervisning, men det kniber ofte for uformuende Elever at få Understøttelse fra Amtsrådene til anden Vinters Ophold, hvad ikke er så sært, da der også er Grænser for, hvorvidt de til Amterne bevilgede Midler kan nå, selv om de flyder ret rigelig. Det er da meget almindeligt, at Begæring til Skolen om Optagelse er ledsaget af Ansøgning om helt eller delvis fri Undervisning. Der har været Tider, hvor endog over Halvdelen af de skriftlige Indmeldelser, Skolen har modtaget, har været ledsaget af Ønsker om at få Nedsættelse i Betalingen, til Dels bilagt med endog meget vægtige Grunde. Skolen har da også hvert År indrømmet Læmpelser i Betalingen til en Mængde Elever. Det ses da let, at der endnu er god Brug for den Hjælp, Foreningen kan yde til trængende Lærlinge, og det er dernæst en Hjælp, som Skolens Lærere altid har sat stor Pris på, idet den bringer Bud fra en Del af de gamle Lærlinge, som på den Måde viser deres Taknemlighed overfor Skolen.

Men skal Foreningens Virksomhed fortsættes i Fremtiden til virkelig Glæde for Medlemmerne, så er det aldeles nødvendigt, at den får en større Tilslutning end Tilfældet har været i de senere År. I 1886 indkom Bidragene fra 1115 Bidragydere, 1902—03 var Medlemmernes Tal svundet ind til 230, et alt for lille Tal af Skolens vel 5—6000 gamle Lærlinge. Det er derfor at håbe, at den Tilslutning, som Foreningen fik i 1904, da ca. 200 af de senere Års Elever indmeldte sig for

Oversigt over Foreningens i Årene

Indtægt.	Kr.	Øre	Kr.	Øre
Opfordringen af 1886 indbragte	3472	13
Den i 1890 foretagne Indsamling til en Jubilæumsgave	850	00
Den ekstraordinære Indsamling af 1892 til Dækning af Underskud	1696	74
Indsamlingen i 1899 til Valgmenighedskirken	4112	62
Foreningens Årsbidrag i 1887—88	1296	12		
— — i 1888—89	888	55		
— — i 1889—90	680	75		
— — i 1890—91	732	50		
— — i 1891—92	912	25		
— — i 1892—93	800	75		
— — i 1893—94	767	25		
— — i 1894—95	690	42		
— — i 1895—96	675	88		
— — i 1896—97	658	52		
— — i 1897—98	656	90		
— — i 1898—99	622	52		
— — i 1899—1900	572	16		
— — i 1900—1901	531	75		
— — i 1901—1902	507	02		
— — i 1902—1903	464	02		
Ialt indkomne Medlemsbidrag...			11457	36
Ialt Indtægt...	21588	85

Indtægter og Udgifter

1886—1903.

Udgift.	Kr.	Øre	Kr.	Øre
I 1887 indbetalt til Skolen af de indsamlede Penge	2200	00		
Jubilæumsgaven 1890 til Undervisningsapparater	850	00		
Af Indsamlingen af 1892 modtog Skolen.. Skolen har direkte modtaget ...	1245	00	4295	00
Til Valgmenighedskirken er udbetalt ÷ Omkostninger Kr. 127.75	3984	87		
Af Indsamlingen af 1892 blev brugt til Alteret	137	00		
Til Kirkens Udsmykning..... Til Kirken er ydet...	500	00	4621	87
Til Elevunderstøttelse er brugt:				
19 Elever i 1887—88.....	1300	00		
28 — i 1888 - 89.....	1625	00		
12 — i 1889—90.....	590	00		
9 — i 1890—91.....	450	00		
13 — i 1891—92.....	630	00		
18 — i 1892—93.....	800	00		
19 — i 1893—94.....	845	00		
14 — i 1894—95.....	590	00		
14 — i 1895—96.....	660	00		
15 — i 1896—97.....	690	00		
14 — i 1897—98.....	640	00		
15 — i 1898—99.....	705	00		
10 — i 1899—1900.....	440	00		
11 — i 1900—01.....	530	00		
8 — i 1901—02.....	400	00		
3 — i 1902—03.....	150	00		
Til 222 Elever i 16 År ialt.....			11045	00
Foreningens hele Pengetilskud			19961	87
Foruden Renteindtægten af Kassebeholdningen er til Tryksager, Rejseudgifter og øvrige Administrationsudgifter i Årenes Løb brugt	1144	50		
Kassebeholdning 1. Januar 1904.....	482	48	1626	98
Balance...			21588	85

at få noget mere Fart over Virksomheden, må holde sig og helst vokse, så Foreningen virkelig kan blive, hvad der oprindeligt var tænkt, en Sammenslutning af Skolens gamle Lærlinge.

Og der er i vore Dage god Grund til en sådan Sammenslutning. Den Bevægelse, som udgår fra den grundtvigske Folkehøjskole, har sin Ejendommelighed, som ikke må afstumpes eller afbleges under Livets Travlhed. Når vi gamle Lærlinge i vor Ungdom på Skolebænken mødte denne åndelige Strømning, og dér fik et stærkt Indtryk af, at Livet kan leves til Sejr, og at den Kristendom, vi har, ikke skal sættes til i Livets Strid, men netop skal bruges som Livets allerbedste Kraft til Gavn for Mennesker, da gælder det om, at det kan kendes på vort Liv og i vor Gerning. Ungdomsminderne må nødvendig stå for os som lyse Drømme, der minder om en lys og fager Tid, da alt var rent og herligt, men hvis Glans for længst er forsvunden. Nej, de må følge med os og minde os om gamle Løfter, der kræver sin Indfrielse i Livet, og sker det, da vil altid noget af Ungdommens lyse Håb og frejdige Livsmod stråle over den Gerning, som øves. Ti hvor en Gerning gøres med Ungdommens Mod, der bliver det ikke at leve sig selv, men at bruge sine Evner til Gavn for Mennesker og til Guds Ære. Det var Målet for Sammenslutningen, at hver Gang gamle Lærlinge mødtes, da skulde Minderne tale, men når de gode og lyse Minder taler til os, da er det som et Foryngelsens Bad, der giver Lyst og Glæde over det Liv, som leves. Gid da også i Fremtiden gamle Lærlinge jævnlig må mødes på deres Ungdoms Skole, at Lysten og Styrken stadig kan øges til et dådskræftigt Menneskeliv.

EN LILLE REDEGØRELSE.

VED

SØREN ALKÆRSIG.

FORENINGEN »ÅSKOV LÆRLINGE« kunde i sommeren 1904 se tilbage på en 17årig virksomhed. Det var i trange år for skolen, at foreningen blev stiftet, og navnlig i disse gjorde den overordentlig stor gavn, både ved at støtte skolen direkte og ved at hjælpe trængende elever, — sandsynligvis større, end den nogensinde i fremtiden kommer til.

Disse vanskelige år er imidlertid forlængst lykkelig overstået, skolens nuværende økonomiske stilling er langt bedre og i det hele vidt forskellig fra, hvad den var dengang. Og det har derfor ikke kunnet undgås, at den betragtning mere og mere har gjort sig gældende, at foreningens oprindelige arbejde, navnlig da den direkte støtte af skolen, ikke mere så hårdt tiltrængtes, og dette har givet sig tydeligt udslag i en så betydelig nedgang i medlemsantallet og årsbidraget, at foreningen de sidste år har ført en ret stille tilværelse.

Da derfor tanken om påny at få liv i en sådan forening kom op hos vinterholdet 1903—04, var det ganske naturligt ikke økonomisk støtte hverken for skolen eller for trængende elever, som blev hovedsagen, men dette, at foreningen — som det hedder i lovene — skulde »styrke og vedligeholde sammenholdet imellem

Askov højskole og dens elever indbyrdes«, og først *derefter* vilde man »så vidt muligt støtte trængende elever«. M. h. t. *midlerne* til at skabe et sådant sammenhold kan henvises til vedtægternes § 3—4, som findes aftrykt i dette Årsskrift.

Med dette for øje dannede omtalte vinterhold da en forening, som dog var villig til at slutte sig til den gamle, når visse forandringer i lovene blev foretaget, navnlig da de ovennævnte, og som nu er indførte i lovens § 1.

Denne sammenslutning kom også i stand ved »Askov lærlinge«s generalforsamling på Askov højskole 29. juni 1904. Efter at føromtalte betingelse var opfyldt og de gamle og nye vedtægter i det hele var bragt i overensstemmelse med hinanden, indmeldte næsten hele holdet fra foregående vinter — over 200 — sig i foreningen, som derved fik over det dobbelte medlemstal. Det var jo rimeligt, at de unge mænd og kvinder, som havde taget initiativet til påny at få fart i foreningen; endvidere kunde ønske at få nogle af deres kreds valgt ind i bestyrelsen. Dette skete dog ikke den gang og heller ikke ved generalforsamlingen 1905, om det end sikkert vil ske i fremtiden; men det kan siges til deres ros, at der ikke er gjort vanskeligheder af den grund, og i det hele fandt de ældre og de yngre hurtig og let forståelse hos hinanden, så mødet i enhver henseende blev et smukt og vellykket forsøg på med fornyet kraft og under lidt andre former at fortsætte et arbejde, som hidtil har været til så megen nytte og glæde.

Af bestyrelsen gik fire af efter tur, deriblandt den mangeårige dygtige formand, pastor Thyssen, Ølgod. De nyvalgte blev: Fru Lauridsen, Grønvang; plantør Pinholt, Vejers, og højskolelærerne Lars Bækhøj, Ollerup,

og Søren Alkærsig, Vinding. Endvidere blev der valgt et medlem for Norge, højskoleforstander Lars Eskeland, og et for Sverrig, højskolelærerinde Helfrid Uhr. Fru Lauridsen blev valgt til formand, og et forretningsudvalg, som bl. a. skal tage bestemmelser om understøttelser, kom til at bestå af formanden, gårdejer Rudolf Müller og højskolelærer Søren Alkærsig. Endelig blev højskolelærer Poul Bjerge valgt til foreningens lønnede sekretær*. Der vil nemlig ved redigering af det nye årsskrift, ved opkrævning af bidraget hos det større antal medlemmer o. s. v., blive et forøget arbejde, som den ulønnede formand ikke længere kan påtage sig.

Vinding, 10. aug. 1905.

* Dette hverv er senere overtaget af J. A. Favrholdt, Vejen.

ASKOV LÆRLINGE.

VEDTÆGTER.

§ 1. Foreningens Formaal er at styrke og vedligeholde Sammenholdet mellem Askov Højskole og dens Elever indbyrdes og saa vidt muligt støtte trængende Elever.

§ 2. Medlem af Foreningen kan enhver blive, som har været Lærling paa Askov Højskole. Aarsbidraget er mindst 1 Kr. Livsvarige Medlemmer betaler mindst 25 Kr. en Gang for alle.

§ 3. Foreningen udsender aarligt til sine Medlemmer et Aarsskrift indeholdende Meddelelser fra Skolen og saa vidt muligt Bidrag fra Skolens Lærere, saa det kan blive en fyldig Hilsen til Skolens gamle Elever. Der kan i Aarsskriftet ogsaa optages Bidrag af andre end Skolens Lærere. — Aarsskriftet udsendes om Efteraaret.

§ 4. Foreningens Fællesmøder afholdes ordentligvis paa Askov. Overordentlige Fællesmøder kan afholdes andet Steds efter Styrelsens enstemmige Beslutning.

§ 5. Generalforsamling afholdes paa det aarlige Fællesmøde. Ved simpel Stemmeflerhed vælges 11 Bestyrelsesmedlemmer, hvoraf der altid maa være *et* fra Norge og *et* fra Sverige og et Medlem, som særlig repræsenterer Sønderjyderne. — Styrelsens Medlemmer afgaar skiftevis med 5 eller 6 Medlemmer. Paa Generalforsamlingen vælges 2 Revisorer. Valget gælder for et Aar.

§ 6. Styrelsen vedtager selv sin Forretningsorden. Den varetager Foreningens Interesser og vælger af sin Midte en Formand, der tillige er Kasserer. Styrelsen ordner selv det fornødne med Hensyn til Aarsskriftet og antager en lønnet Redaktør.

§ 7. Udgifterne til Aarsskriftet og til Forretningsførelsen i det hele udredes af Foreningens Kasse. Et muligt Overskud anvendes til trængende Elever, som søger Understøttelse. Foreningens Formand og Regnskabsfører har Krav paa Rejseunderstøttelse til Styrelsesmøder.

§ 8. Paa det aarlige Fællesmøde er Dagsordenen for Generalforsamlingens Vedkommende:

1. Formanden aflægger Regnskab for forrige Aar.
2. Regnskabet fremlægges med Bilag og Revisorernes Paategning.
3. Beslutning tages om Regnskabets Godkendelse.
4. Tiden for næste Fællesmøde bestemmes indenfor en bestemt Maaned.
5. Valg af Styrelsesmedlemmer.
6. Valg af Revisorer.

§ 9. Overordentligt Fællesmøde kan indkaldes af Styrelsen med mindst 14 Dages Varsel og skal afholdes, naar mindst 50 Medlemmer kræver det. Paa et saadant Møde kan tages bindende Beslutninger og foretages bindende Valg, naar mindst en Tredjedel af Foreningens Medlemmer er til Stede personlig eller ved Fuldmagt (§ 10). Er det overordentlige Fællesmøde ikke beslutningsdygtigt, kan et nyt Møde indkaldes med 14 Dages Varsel, og paa dette kan da ved simpel Stemme flerhed gyldige Beslutninger tages. — Dagsordenen for et overordentligt Fællesmøde kundgøres sammen med Indbydelsen til Mødet.

§ 10. Alle Afstemninger og Valg paa Fællesmøderne afgøres ved alm. Stemme flerhed. Styrelsen bestemmer Afstemningsmaaden. 10 Medlemmer kan dog forlange hennemlig Afstemning, som da finder Sted for den paagældende Afstemning eller det paagældende Valg. Et Medlem maa for at kunne afgive sin Stemme enten personlig være til Stede eller have meddelt et tilstedeværende Medlem skriftlig Fuldmagt til at afgive Stemme paa sine Vegne.

§ 11. Udenfor Dagsordenen kan ethvert Medlem drage Spørgsmaal af almindelig Interesse for Foreningen frem til Forhandling eller derom æske Styrelsens Mening.

§ 12. Ansøgninger om Understøttelse sendes til Foreningens Formand, som *forinden* har kundgjort Tiden for Indsendelsen. Ansøgere fra Norge, Sverige og Sønderjylland

kan dog ogsaa henvende sig til deres Lands Repræsentant i Bestyrelsen, som saa besørger Ansøgningen videre. Bestyrelsen bestemmer, hvem der kommer i Betragtning ved Uddelingen af Understøttelsen, og hvor store Beløbene skal være. — Understøttelsen kan gives i Form af Bøger. — Der kan ogsaa anvendes mindre Beløb til Understøttelse af Elever, der for en kortere Tid agter at opholde sig paa en Højskole i et af de andre nordiske Lande.

§ 13. Medlemmer, der ønsker at udtræde af Foreningen, maa skriftlig meddele det til Foreningens Formand. Det samme gælder om forandret Postadresse. Udmeldelser skal ske i første Kvartal af Regnskabsaaret, som gaar fra 1. Maj til 30. April.

§ 14. Styrelsen sørger for, at hvert Elevhold paa Askov Højskole bliver opfordret til at indtræde i Foreningen.

§ 15. Disse Love kan ændres paa en Generalforsamling, naar Forslag derom stilles af Styrelsen eller mindst 15 Medlemmer. Forslag om Lovændring maa være indsendte til Formanden mindst en Maaned før Fællesmødet eller Generalforsamlingen.

Saaledes vedtaget paa Generalforsamlingen den 29. Juni 1904.

JACOB APPEL,
Ordstyrer.

REGNSKAB.

INDTÆGT:

Kassebeholdning.....	Kr.	482.48
Renter i Løbet af Aaret.....	—	8.62
Medlemsbidrag.....	—	953.25
Salg af Aarsskriftet.....	—	33.12
		<hr/>
	Kr.	1477.47

UDGIFT:

Understøttelser:

Anders Favrholdt, Vejen	Kr. 50.00
Knud Hartmejer, Skive.....	— 50.00
Karl L. H. Holst, Blokhus, Hune..	— 50.00
Camillo Petersen, Ø. Egesborg....	— 50.00
Snedker Olaf J. Skov, Torkildstrup	— 50.00
Mette M. Brink, Askov.....	— 50.00
Marinus Olsen, Merløse.....	— 50.00
Ella Larsen, Nekselø.....	— 50.00
	<hr/>
	Kr. 400.00
Aarsskriftet.....	— 800.10
En Sølvkrans til Fru Charlotte Schrøders Baare.	— 150.00
Administrationsudgifter	— 113.70
Kassebeholdning	— 13.67
	<hr/>
	Kr. 1477.47
	<hr/>

Bakkehus, den 15. Juli 1905.

POUL BJERGE.

Regnskabet eftersat og godkendt.

15-7-1905.

SØREN ALKÆRSIG.

SKOLENS VIRKSOMHED.

AF

LUDVIG SCHRØDER.

1. Fra Begyndelsen af November til Slutningen af April meddeles der en videregaaende Højskole-Undervisning.

Det forudsættes, at Deltagerne i den har været Lærlinge paa en almindelig Folkehøjskole eller paa anden Maade har faaet Sansen vakt for den omfattende Undervisning, Skolen tilbyder, og at de ikke er for unge.

Undervisningen meddeles ved Foredrag, Samtaler og Øvelser af forskellig Slags. Der bruges Lærebøger ved Forberedelse til Samtaletimerne.

Undervisningen er beregnet paa at omfatte to Halvaar, hvert paa 6 Vintermaaneder.

Læsestuen er aaben til bestemte Tider, da en af Lærerne er til Stede, som kan give Besked om, i hvilke Bøger de Oplysninger kan søges, som den enkelte ønsker at faa. Haandbiblioteket og de mange Tidsskrifter og Ugeblade, som findes fremlagte, benyttes paa disse Tider. Dagbladene henlægges i en Forsamlingsstue, der staar aaben hele Dagen. Lejlighedsvis bliver Skolens andre Samlinger foreviste og forklarede.

Der er baade en mandlig og en kvindelig Afdeling paa Skolen. De mandlige Lærlinge faar i Reglen saa godt som alle Kosten hos Forstanderen; Flertallet af de kvindelige bor hos Frk. Jenny la Cour paa »Veumhus«

og hos Lærer Poul Bjerger paa »Bakkehus«, de øvrige hos forskellige af Lærerne eller hos Familier, der er nøje knyttede til Skolen og dens Gerning.

2. Fra Maj til Slutningen af Juli holdes almindelig Pige højskole. For at optages paa denne forudsættes ingen særlig Fordannelse. Sommerskolen virker altsaa ikke som udvidet Folkehøjskole.

3. Følgende Lærere er nu i Virksomhed *hele Aaret*:

1. *Ludvig Schrøder*, Professor, Skolens Forstander fra dens Begyndelse, Juni 1865, til 1. Maj 1906: Verdenshistorie, Kirkehistorie, Danmarks Erhvervslivs Historie, Myther og Oldsagn med Anvendelse paa Sjælelæren og Sædelæren, samt — for anden Vinters Lærlinge — Verdenslitteraturens Historie.
2. *Heinrich Nutzhorn*, cand. theol., Lærer paa Skolen fra det første Vinterhalvaars Begyndelse, November 1865: Sang.
3. *Poul la Cour*: Professor, Lærer i Askov fra den udvidede Højskoles Begyndelse, Nov. 1878: Matematik, Naturlære og Sundhedslære for de mandlige Lærlinge.
4. *Poul Bjerger*, Lærer siden 1883: Geografi og Finlands Historie.
5. *Ingeborg Appel*, exam. Gymnastikdirektør, Lærerinde siden 1889: Gymnastik, Sundhedslære og Tegning, — alt for de kvindelige Lærlinge.
6. *Jacob Appel*, cand. math., fra 1. Maj 1906 Skolens Forstander, Lærer siden 1890 og Leder af Højskolelærerkursus'et om Sommeren: Matematik, Regning, Naturlære, Samfundslære og det nittende Aarhundredes politiske Historie.
7. *Anna la Cour*, Lærerinde siden 1894: Regning og Haandarbejde.

8. *Marius Kristensen*, cand. mag., Lærer siden 1895: Dansk, nordisk Literatur- og Sproghistorie, en Del af Nordens, særlig Sveriges, Historie og Engelsk.
9. *Axel Helweg*, Valgmenighedspræst, Lærer siden Dec. 1899: Frie Foredrag, særligt over kirkelige Emner, Oplæsning og Sang.
10. *Harald Axelsen Drejer*, cand. theol., Lærer siden Nov. 1900: Dansk, Verdenshistorie, en Del af Nordens Historie og Tysk.
11. *Sven Fenger*, cand. theol., Lærer siden Nov. 1900: Dansk, Hovedparten af Nordens Historie, Engelsk og Sang.

De under 1, 2, 3 og 6 nævnte Lærere udgør Skolens Bestyrelse; den under 4 nævnte er Skolens Bibliotekar og Kasserer.

I Virksomhed om Vinteren er desuden:

1. *Jenny la Cour*, Lærerinde fra 1882, Bestyrerinde af Væveskolen i Askov: Haandarbejde.
2. *Jørgen Rasmussen*, Lærer fra 1877, Bestyrer af Skolen for Overgangsalderen i Askov: Gymnastik og Tegning med den mandlige Afdeling.

I Virksomhed alene om Sommeren er der endnu nogle Lærerinder. *Marie Steffensen* har ledet Undervisningen i Kjølesyning og Linnedsyning især siden 1903. Iøvrigt har *Marie Kirk*, f. Jensen, *Marie Stenbæk*, f. Lauridsen, *Marie la Cour Pedersen*, *Martha Nielsen*, f. Madsen, og *Karen Dal* medvirket ved Undervisningen i Haandarbejde.

Dr. phil., pastor emeritus *Henning Frederik Feilberg* er Ministeriets stedlige Tilsynsmand ved Skolen og holder af og til Foredrag for dens Lærlinge.

FRA DE SIDSTE SKOLEAAR.

AF

LUDVIG SCHRØDER.

DEN Tid, der er forløben, siden de sidste Meddelelser fra Folkehøjskolen i Askov blev offentliggjort, rummer store Forandringer.

Da H. Nutzhorns 70de Aarsdag blev fejret 20. Februar 1903, var min Hustrus strenge Sygeleje begyndt, som endte med hendes Død 11. November 1904. Ved hendes Jordefærd 17. November blev der vist en Deltagelse fra mange Sider, som aldrig nok kan paaskønnes. Der er givet Oplysninger derom i det efter Ønske af Foreningen »Askov Lærlinge« af mig samlede Mindeskrift. *)

H. Nutzhorn har ophørt at holde regelmæssige Foredrag paa Skolen, medens han fremdeles leder Sangundervisningen og er Medlem af Skolens Bestyrelse.

Fra 1. Maj 1906 træder jeg tilbage fra Ansvaret som Skolens Forstander, der tillige med Bespisningen af de mandlige Lærlinge om Vinteren og af de kvindelige om Sommeren, overtages af J. Appel, der allerede i længere Tid har besørget Brevvekslingen med dem, der ønsker Optagelse paa Skolen, og som paa andre Maader har medvirket i Forstander-Gerningen. Da han med sin Familie skal flytte ind i Skolens Hovedbygning, opføres

*) Fru Charlotte Schrøder, f. Wagner. Lehmann & Stage. 1905.

der en Tilbygning til den, som jeg kan benytte sammen med et Par af de Værelser, jeg før har haft.

Det er mit Haab, at jeg endnu i nogle Aar kan virke som Lærer paa Skolen og vedblive at være Formand i dens Bestyrelse.

Der er — efter Tegning af Arkitekt Rolf Schrøder — opført et nyt Hus til en *Foredragssal*, hvor alle Tilhørernes Pladser er anbragte saaledes, tildels hævede over hinanden, at enhver af dem kan se Foredragsholderen, og hvad han viser dem paa den sorte Tavle og paa Landkortet saavel som Apparater paa Bordet foran hans Plads. Salen har i Vinter staaet sin Prøve som heldig baade for Taler og for Tilhørere.

Den efter Fru Slott-Møllers Gruppe »Dronning Dagens Død« opkaldte *Dagmarsal*, der ved en Gang er forbundet med Køkkenet, er taget i Brug til Spisestue.

Det store Elevbesøg i de sidste Par Aar har gjort det muligt dels at opføre de nævnte Nybygninger dels at underkaste Elevværelserne et grundigt Eftersyn, uden at forøge Skolens Gæld.

Skolen har haft flere betydningsfulde Besøg fra de nordiske Broderriger.

Professor i Filosofi ved Upsala Universitet, *Fr. v. Scheele*, har fra 24. til 27. Januar 1904 holdt fire Foredrag paa Askov Højskole. De to første handlede om Opdragelseskunstens eller Pædagogikkens Historie og om, hvad der efter Professorens Opfattelse maatte betegnes som Opdragelsens Maal; de to andre handlede om den elskelige svenske Filosof Pontus Wikner. Lærlingene paa Skolen havde let ved at følge de svenske Foredrag. Det maatte slaa Tilhørerne, hvor megen

Lighed der var imellem den svenske Universitetslærers Pædagogik og de Tanker om Opdragelsen, som er bleven forfægtede af Grundtvig og hans Disciple. Naar Hr. v. Scheele talte om Pontus Wikner, af hvem han som ung Student i Upsala havde været stærkt paavirket, og til hvem han siden havde været knyttet ved et varmt Ven-skab, gjorde det hjertelige, som kom frem i hans Ord, et stærkt Indtryk paa Tilhørerne. Baade Lærere og Lærlinge er ham meget taknemmelige for hans Besøg.

Under et Uphold hos en af Lærerne holdt Frøken *Elsa Schück* fra Upsala 10. Juli 1904 et Foredrag om Selma Lagerlöf.

I November 1904 opholdt Statsraad, nu Biskop *V. A. Wexelsen* sig i længere Tid paa Skolen og holdt da dels et Foredrag paa et offentligt Møde, dels Foredrag for Skolens Lærlinge, ligesom han ogsaa prædikede en Søndag i Valgmenighedskirken.

Professor *L. Dietrichson* fra Kristiania holdt 5. og 6. April 1905 Foredrag dels om det gamle Ægyptens Bygninger, dels om Trondhjems Domkirke (med Lysbilleder). Da han tidligere havde staaet i Forhold til den nordiske Folkehøjskolebevægelse, fandt jeg det rigtigt ved Lørdags-aftenkaffen i Gymnastiksalen at fremdrage det paa følgende Maade:

»Maa jeg faa Lov til at minde vor højtærede Gæst fra Norge om nogle Dage for snart 40 Aar siden, da han kom i et betydningsfuldt Forhold til Folkehøjskolebevægelsen.

Det var den 5. og 11. December 1867, at den varm-hjertede Dr. *August Sohlman* i »den nordiske Nationalforening« i Stockholm bragte Spørgsmaalet paa Bane om at oprette Skoler i Sverige efter de danske Folkehøjskolars Mønster. Han fortalte om, hvordan han paa

Rejsen til Verdensudstillingen i Paris havde truffet sammen med en ældre dansk Videnskabsmand, som havde udrettet meget i sit Fædreland for Folkeoplysningen og for at løfte Nationalaanden; denne Mand (vistnok Christian Flor) havde tilbragt Sommeren i Sverige, men faaet et sørgeligt Indtryk af at lære Almuen at kende i et af de Landskaber, der havde Ord for at have en særlig livlig Befolkning; han havde hos den ikke fundet Spor af en dyb og gennemgribende Interesse for Fædreland og Nationalitet, for de store Samfunds-Spørgsmaal og for Fremtiden. Den gamle Mands Ord havde gjort et stærkt Indtryk paa Sohlman. De randt ham uophørlig i Hu under den ensformige Færd i Jærnbane-Kupéerne, under Larmen paa Pariser-Boulevarderne og midt i Verdensudstillingens brogede Liv. De fulgte ham hjem og bragte ham i mangel en Nattetime til at tænke over, hvad den danske Olding havde sagt om Nødvendigheden af at anspænde al sin Kraft paa at løfte Folkeoplysningen. Sohlman havde da sendt en af sine Medarbejdere ved »Aftonbladet«, Dr. *Alund*, til Danmark for at besøge Folkehøjskolerne og skrive om dem, og han havde ved en dansk Ven, Dr. *C. Rosenberg*, formaaet en Del Forstandere for danske Folkehøjskoler til at skrive Breve til ham om dem. Han oplæste Stykker af disse Breve og forelagde et Forslag til Oprettelse af en svensk Folkehøjskole.

Den første, der tog Ordet efter Sohlman paa Mødet den 11. December, var *daværende Docent L. Dietrichson*.

Vor Hædersgæst i Aften talte med Varme om det beundringsværdige Offer, som *Herman Anker* havde bragt for Folkehøjskolesagen ved at bygge Sagatun, og om de store Forhaabninger, man knyttede til *Christopher Bruuns* Højskole i Gudbrandsdalen. Og saa sluttede

han med at fremhæve Ønskeligheden af, at der fra Folkehøjskolen kunde udgaa befrugtende Strømninger til Folkets Børneskoler, ved at deres Lærere fik Adgang til at opholde sig der i kortere eller længere Tid.

Da flere Talere havde støttet Sohlman, sagde *De*, at det nu gjaldt om at komme fra Tale til Handling; Nationalforeningen skulde tage Sagen i sin Haand for saa snart som muligt at føre den ud i Livet. — Deri kunde Sohlman samstemme, og *De* blev da en af dem, som sammen med Nationalforeningens Bestyrelse skulde virke for, at den svenske Folkehøjskole blev en Kendsgerning.

Den nordiske Nationalforening i Stockholm vil ikke glemmes hos Venner af den svenske Folkehøjskole. Beretningen om de omhandlede Møder har gjort stor Nytte. Den ældste af de nuværende svenske Højskoleforstandere har sagt, at det er »en dyrebar Bog for enhver Ven af Folkehøjskolen i Sverige«, og en af de yngre har skrevet, at ingen Folkehøjskoleven kan læse Bogen igennem »uden Rørelse«.

Nationalforeningen har støttet flere af de ældste Skoler. Fremfor alt maa *Østergötlands Folkehøjskole* regnes at være dens Værk. Den blev begyndt af Dr. Ålund i Herrestad og fortsat paa Lunnevad og hører til de svenske Ungdomsskoler, hvortil vi her i Danmark føler os særlig nøje knyttede.

Folkehøjskolebevægelsen er i Sverige bleven en stor og stærk Strøm, og den vil sammen med de lignende i Norge, Finland, Danmark og blandt Danske i Amerika virke til, at baade de Kredse i Norden, der hidtil har holdt sig tilbage fra den, og Udlændingerne vil forstaa, hvad vi kæmper for, at Ungdomsalderen bliver indsat i sin Ret som »Aandens Skabertime« — af største Betydning for, hvad der skal komme ud af et Menneskeliv.

Vor Hædersgæst maa sikkert blive varm om Hjertet, naar han tænker paa, hvad han sidst i Sektierne var med at virke for i Sverige.

Og naar han nu i disse Dage har givet en Gæsterolle som Lærer paa Folkehøjskolen i Askov og blandt sine Tilhørere haft unge Mennesker fra *Sverige, Norge og Island* som fra *Danmark**)), da vil han maaske ogsaa mindes, at han hin 11. December udtalte den Forvisning, at Folkehøjskolen maatte fremme den nordiske Enhedsfølelse.

Hin Dag sagde De ogsaa, at naar der kun blev taget rask fat paa Værket, vilde de, der var med at bryde Ageren, kunne opleve at se Sæden modnes i den. Naar De nu har talt til os baade i Aftes og i Dag — og det om saa forskellige Emner som Kristkirken i Nidaros og Gravene ved Nilens vestlige Bred —, saa fortrøster jeg mig til, at de har set hint Haab opfyldt. De kan let finde en Forsamling, der hilser Deres veltalende Ord med Haandklap; det hører ikke hjemme paa en Folkehøjskole, vor største Glæde er det som Lærere, naar vi kan mærke, at vore Tilhørere følger os med spændt Opmærksomhed, — som de var eet stort lyttende Øre. Har De erfaret det, da har De, som var med at bryde Ageren, ogsaa oplevet at se Sæden modnes.

Jeg ønsker Dem oprigtigt, at De maa have gjort denne Erfaring. Men giver vi os ikke af med at klappe, naar vi hører noget, vi lærer af og glædes ved, saa kan vi nok raabe et Hurra, og det vil vi i Aften gøre: for *den gamle Ven af Nordens Enhedssag: Normanden*, der var med at bryde Vej for Folkehøjskolen i *Sverige*, og som nu har hjulpet til paa en Folkehøjskole i *Danmark*.«

*) Den 6. April var der ogsaa kommen en Kvinde fra Finland.

Af andre fremmede Foredragsholdere skal jeg nævne: i Februar og Marts 1904 Sognepræst *Hansen* fra Laurberg (3 Foredrag om østerlandske Indskrifter); i April 1904 Valgmenighedspræst *Carl Koch* fra Ubberup (4 Foredrag om Jesu Lignelser); i Juli 1904 Dr. *Edv. Lehmann* (om Sløjd); i Februar 1905 Professor *Tscher-ning* fra København (om Vaccinationen); i Marts 1905 Professor *Karl Larsen* fra København (om den danske Soldat i 1864) og Jødemissionær *Petri*.

Fra Landsmænd i N. Amerika har vi faaet Hilsener igennem Fru *Thyra Axelsen Dorf* i Maj og Præsten *A. V. Andersen* i Juli 1904, igennem Præst og Højskoleforstander *Thorvald Knudsen* og Forstander for Præsteskolen i Des Moines *Benedict Nordentoft* i 1905. Endelig har vi samme Aar haft Besøg af Præsten *Chr. Jensen* i Irene i Argentina.

Om et ejendommeligt Besøg fra Østerland i Februar 1904 har jeg givet følgende Meddelelse i Højskolebladet:

»I 1860 skrev Grundtvig et større Digt, som endnu ikke er trykt: *Dansk Ravnegelder*. Han lod deri den ene af Odins Ravne flyve igennem de svundne Tider og den anden ind i de Tider, som skulde komme. Det er jo paa det, man ved om den svundne Tid, at man kan bygge sine Formodninger om Fremtiden. Grundtvig prøvede at gætte paa et og andet af, hvad der vilde foregaa om »en Menneskealder og en halv«, altsaa om 50 Aar.

Sine Forventninger lod han komme frem i en Samtale mellem ni Mennesker, som sad under Solsejlet paa et Dampskib, der i Magsvejrgik fra København til England. Imellem dem var der tre Kvinder: den yngste dansk, den næste græsk og den tredje fransk, — og seks Mænd, en fra Norge, en fra Sverige, en fra Tyskland,

en fra England, en Spanier og en *Hindupræst*. Særlig talte de om, hvad de havde oplevet i Danmark paa en Højskole for Mænd og paa en for Kvinder.

Det er længe siden jeg har syslet med denne Digterdrøm. Men jeg kom til at tænke paa Hindupræsten, som efter den skulde komme til danske Højskoler en halv Snes Aar ind i det tyvende Aarhundrede, da jeg i et Brev fra en dansk Kvinde i New York fik meldt et Besøg af »en buddhistisk Præst fra Forindien« ved Navn *The Anágarika Dharmapála*. Hun fortalte mig, at det var denne Mands Hensigt at oprette Skoler i Indien for den laveste Kaste, og at hun tænkte sig, at »den bedste Slags Skoler, han kunde indføre i Indien, vilde være Højskoler«, som dem, der efter Grundtvigs Forslag var oprettede i Danmark.

Senere fik jeg to andre Anbefalingsbreve for Hr. Dharmapála, det ene var fra det danske Kirke- og Undervisnings-Ministerium.

23. Februar var Hr. Dharmapála her saa fra Morgen til Aften sammen med en danskfødt Læge, som han havde lært at kende i Nord-Amerika. Han var fra Kalkutta reist til *Japan*, for hvis Skolevæsen han havde stor Agtelse. Derfra var han gaaet til S. Fransisco og havde tilbragt længere Tid i de forenede Stater. Blandt andet havde han besøgt den mærkelige Neger-Højskole, som *Booker T. Washington* havde oprettet; den var Genstand for hans varme Beundring.

Da han ikke forstod Dansk, kunde han naturligvis ikke faa noget Indtryk af, hvad der var det væsentlige i Gerningen her paa Skolen, og jeg tvivler om, at han fik nogen Forstaaelse af Grundtvigs Tanke om den *voksne* Ungdomsalders afgørende Betydning for en frugtbar Oplysning. Han var stærkt optaget af, hvad

han saa af Legemsøvelserne i Gymnastiksalen, og han har sikkert faaet et Indtryk af de unges Opmærksomhed i Foredragstimerne saavel som af deres muntre Sind.

Men ved Siden af de for *Sundheden* nyttige Øvelser havde han særlig Opmærksomheden vendt til den Slags Undervisning, der kunde lede til et virksomt og dygtigt *praktisk* Liv. Jørgen Rasmussens Skole for Overgangsalderen interesserede ham; han saa de 32 Drengene i travlt Arbejde i Sløjdsalen. Anders Lervad havde kun een Elev paa sin Husflidsskole (en Efternøler fra det for kort Tid siden sluttede Kursus); men Redskaberne til Kurvefletning og de forskellige Slags Børster, som tilvirkes, tildrog sig Indierens Opmærksomhed. Men da han kom ind i Værkstedet, hvor der blev lavet *Væve*, havde han aabenbart fundet noget af det, han særlig søgte, hvad jeg fik Bekræftelse paa, da jeg førte ham op til Jenny la Cours Væverskole, hvor han fik at se, hvordan en Kvinde ene kunde magte en stor Væv.

I et Foredrag, som han holdt, og som hans Ledsager gengav paa Dansk, Sætning for Sætning, udviklede han den Plan, han havde lagt. Han vilde samle *Børn* paa Skoler; de skulde behandles med Venlighed; der skulde sørges for, at de fik en sund legemlig Udvikling, og de skulde oplæres til at blive flittige og duelige Arbejdere. Efterhaanden som de kunde magte det, skulde de indøves i at bruge hensigtsmæssigt Værktøj og gode Redskaber. Han havde købt adskilligt i Amerika, som han mente maatte kunne bruges i Indien: Vadskemaskine, Brøndpumpe og Vindmotor til at sætte den i Bevægelse, Jærnplov. Hos Anders Lervad bestilte han en Væv med Tilbehør.

Ved dette Foredrag kom jeg til at tænke paa, hvad jeg for mange Aar siden havde hørt afdøde Ludvig

Helveg sige, da Talen var om en ung Mand, der vilde gaa som Missionær til Indien. Han maatte hellere tage en praktisk Gerning op derovre og søge ved Troskab og Paalidelighed i den at vinde Hinduernes Agtelse. Der vilde saa efterhaanden blive Lejlighed til at yde dem Hjælp paa forskellig Maade og — efterhaanden til at paavirke dem aandeligt.

Efter Dharmapálas Fremstilling er der meget at gøre for dygtige Landbrugere og Haandværkere, som har Lyst og Mod til at være Lærere i disse Ting for Forindiens Beboere. Men det følger af sig selv, at vedkommende maa kunne taale Klimaet, kunne tale godt Engelsk, have Kærlighed til Lavkastefolket og den Taalmodighed med dem, som udspringer deraf.

Om Forbindelsen mellem Danmark og en Folkeven som Dharmapála kan bane Vejen for et Hindu-Besøg som det, Grundtvig ventede, og for en grundtvigsk Folkehøjskole som den, Brevskriverinden i New-York ønskede Hinduerne, er et Spørgsmaal, Fremtiden maa afgøre.

For Askov Højskoles Elever og Lærere var det en mærkelig Oplevelse at se den smukke Mand med den mørke Ansigtifarve og det stærke sorte Haar staa paa Katederet og tale i sin gule østerlandske Dragt «

Der har oftere været større Selskaber, som har gæstet Skolen i disse Aar: Landbrugere fra forskellige Egne af Danmark, fra Skotland og fra Finland. Det var mig en stor Glæde den 18. Juli 1905 at have *det danske Hedeselskabs Bestyrelse og Repræsentanter* til Gæst sammen med en Del af dets Venner her i Egnen, saa vel som med Skolens Lærere og Lærlinge.

Der er foran (Side 11) meddelt noget fra Mødet af gamle Lærlinge den 15. Juli 1905. Her kan faa Plads, hvad jeg sagde ved Afsløringen af Mindestenen for C. Appel i Skibelund 24. September 1905. *)

»Da Cornelius Appel den 30. Juli 1874 blev præsteviet paa Askov Folkehøjskole, var det en Følge af ydre Forhold. En Kreds af Nordslesvigere, som ikke kunde føle sig tilfredsstillende ved de af den tyske Øvrighed ansatte Præster, og som ikke længere kunde faa Lejlighed til at modtage Præster fra Kongeriget i deres Midte, havde bedt ham om at lade sig præstevie, for at han kunde betjene dem med Sakramenterne og øve den øvrige Præstegerning imellem dem. Dersom der ikke var bleven udstedt Forbud imod, at Præster i den danske Folkekirke virkede i Nordslesvig, vilde den historiske Anledning ikke have foreligget til Appels Ordination.

Hvad der skete hin Juli-Dag, har imidlertid en videre Betydning, og derom vil jeg gerne sige et Par Ord.

Appels Ordination *har* haft sin Betydning for det danske Nordslesvig i det hele, hvor der siden — foruden hans Efterfølger — har været tre danske Fripræster i Virksomhed, og hvor foruden Bedesalen i Rødding og et Par andre Kirkesale fire smukke Frimenighedskirker er opførte, der aflægger Vidnesbyrd om, at de, der kæmper for at bevare deres nedarvede Modersmaal og Folkelighed, ingenlunde fjærner sig fra *den* kristne Tro og Livsanskuelse, de har taget i Arv fra Fædrene.

Men Appels Præstegerning, og hvad der er fulgt efter den, har og vil ventelig fremdeles faa Betydning *ogsaa for den danske Folkekirke i det hele.*

*) En Del af denne Tale er meddelt i Mindeblade om Cornelius Appel, samlet af Georgia la Cour Pedersen og Augusta Busck Pedersen. Der findes hele Jacob Appels Tale ved samme Lejlighed.

Da Frimenigheden i Rødning begyndte, var der foruden den som Skud af den gamle Kirkegrund kun danske Frimenigheder iblandt vore udvandrede Landsmænd i Amerika, hvor ingen Statskirke findes, og dér var de i deres første svage Begyndelse. Siden har særegne Forhold ført til, at der ogsaa i Kongeriget er opstaaet adskillige Frimenigheder, der arbejder paa den samme Kirkegrund, som den danske Folkekirke vedkender sig. Men for dem, der staar tilbage i den statsunderstøttede Folkekirke, er det ingenlunde en ligegyldig Sag, at disse Frimenigheder udvikler sig paa en sund Maade.

Det kan vel ingen, der ser alvorligt paa Tidernes Tegn, være blind for, at det Øjeblik nærmer sig, da *Stat og Kirke vil skilles*. Det gøres vistnok behov, at der endnu i lange Tider øves en Missionsgerning i vort Folk, og derfor kan vi haabe paa, at Folkekirken en rum Tid vil blive bevaret. Men samtidig med, at vi fastholder dette Haab, kan vi berede os paa Opbrudstimen. For at den skal kunne komme paa en lykkelig Maade, er det en nødvendig Betingelse, at der maa være *en god Forstaaelse imellem Præsterne og de menige kristne*, der under fri Forhold er henviste til paa ganske særlig Maade at bære hverandres Byrder. De maa kunne dele Omsorgen ikke blot for de udvortes Kaar, hvorunder Menigheden skal leve, men ogsaa for de indre Forhold i denne. Der maa være et Tillidsforhold og en Forstaaelse, som kan staa sin Prøve under Forfølgelse udefra og under Trængsler indefra.

Naar der i vore Dage forhandles om, hvordan Forholdene skal lægges til Rette i den danske Folkekirke, saa forekommer det mig at være Opgaven at forberede den Time, da Forholdet til Staten skal ophøre, ved at

gøre, hvad der er muligt for at »bryde ned den Skillevæg, som gør splidagtig lærd og læg«. At fuldbringe dette er sikkert mere end Mennesker formaar; derfor beder vi i en af vore Pinsesalmer Helligaanden om at udføre det. Men Mennesker kan lægge Hindringer i Vejen for, at det kan ske, og Mennesker kan aabne Rum for, at Aanden kan gøre denne Gerning. Naar vi arbejder for, at Menighederne kan faa Præster, der tiltaler dem, og for at Præster kan blive uddannede saaledes, at de, bedre end nu tit er Tilfældet, kan komme i Forstaaelse med dem, de skal virke imellem, — og naar vi søger at hjælpe til, at der bliver Opgaver, Præster skal løse i Forening med Udvalg af deres Sognebeboere, saa sigter det altsammen til at faa *det* Møde og *den* Forstaaelse fremmet, som behøves, dersom en haard Prøve skal komme over Præst og Menighed med hinanden.

Men det har under dette Arbejde stor Betydning, om vi kan se det i Livet, at fri Menighedsdannelser er gennemførte paa en lykkelig Maade. De danske Menigheder i Amerika kan faa Betydning for Udviklingen herhjemme. Frimenighederne i vort eget Land har en Opgave at løse for Folkekirken, hvorfra de er blevne udskilte. Det samme er Tilfældet med Frimenighederne i Nordslesvig.

Men det skal i Dag, da Mindestenen for den første danske Frimenighedspræst i Nordslesvig indvies, nævnes med Tak, at han ikke blot viste et sjældent Mod ved at følge Kaldet til den udsatte Post, men tillige bidrog mægtigt til at træde de Spor, hvori det er værd at følge. Da han under Haandspaalæggelse blev præsteviet af Vilhelm Birkedal og en Kreds af andre Præster, da var der ogsaa Lægmand med i Handlingen og deriblandt

en Del af dem, i hvis Midte han skulde virke. Det varslede om, hvad der lykkelig blev opfyldt, at *Cornelius Appel kom til at staa i et underlig fortroligt Forhold til den Kreds, der med Tillid sluttede sig til ham som sin Præst*. Men samtidig dermed stod han sit Liv igennem i *et saare venligt og forstaaende Forhold til Ordførere i den danske Folkekirke*. At Udviklingen i Nordslesvig er gaaet videre efter hans Dage, vidner bedst om, hvad han fik at betyde som Præst derovre. Men med Guds Hjælp skal det, som ved ham er begyndt, komme hele den danske Folkekirke til Gode, — det skal hjælpe til at gøre danske Kristne skikkede til Optrædelse, naar ydre Forhold fører til, at den kommer, som det var ydre Forhold, der førte til Appels Ordination. I dette Haab siger jeg: Gud vel-signé Cornelius Appels Minde!«

Da en af Skolens ældste Venner, den tidligere Rigsdagsmand Anders Simonsen, døde, kom jeg til at tale ved hans Baare i Gjesten Kirke, den 27. Juli 1905. Min Opskrift til Talen skal gengives her:

»Det er kun faa Dage siden, at der blev afsløret en Mindesten for Kristoffer Sørensen i Hovborg Plantage, og jeg fik da Lejlighed til at minde om, at Anders Simonsen i Ravnholt var en af hans bedste Støtter til i 1866, da Spørgsmaalet om Hedeplantning lige var sat paa Dagsordenen, at faa et Aktieselskab dannet om Tilplantningen af den store Hede østen for Hovborg Kro, og jeg nævnte da, at det hørte til mine første Minder fra den Tid, jeg kom til Askov, at jeg havde faaet et stærkt Indtryk af den Varme, hvormed vor nu afdøde Ven talte om Plantningssagen. Der er et andet

Minde, som knytter sig dertil, om hvordan han som gammel Mand — ja i de Aar, da mange mener, de kan trække sig tilbage fra Arbejdet, og da ingen vil fortænke dem deri, — flyttede ud paa Skødebjerg Nygaard og tog sig en stor Virksomhed paa for at faa en Plantage frem. Fordi han ikke blot har været en af Banebryderne for Plantningsvirksomheden her i Egnen, men tillige blev virksom for denne Sag, saa længe Kræfterne slog til, derfor har det danske Hedeselskab lagt en Krans paa hans Kiste. Det var, som han engang har skrevet, hans Mening, at »naar Jylland engang bliver skovbevokset, vil dette faa megen Indflydelse paa Frugtbarheden ved mere Regnfald og Bevarelse af Fugtighed.« Han tænkte paa Samfundets Vel i det hele og paa det Samfunds, som skulde færdes her, naar hans Dage var forbi.

Paa mange andre Maader har den afdøde tjent Samfundet, han tilhørte, den snevrere Kreds og det hele Land. Han havde mange Tillidshverv i Sogne- og Amtskommunen, og han var i en Aarrække Medlem af Rigsdagens Landsting, og da han var bleven fritaget for disse Hverv, gav han sig til at samle og nedskrive historiske Efterretninger om »Andst og Gjesten Sogne i de sidste Aarhundreder«, — en lille indholdsrig Bog, hvortil man kunde ønske at have Magen for andre Sogne. Den hører ogsaa til hans Virksomhed paa Skødebjerg Nygaard.

Naar han flyttede fra den hyggelige gamle Gaard i det lune Ravnholt ud i Vorbasse Sogn for at være Nybygger paa Heden, da var det sikkert ogsaa en af hans Bevæggrunde, at han gerne vilde støtte sin Datter og Svigersøn paa Skødebjerg ved at overtage en Del af den Jord, som laa under den vanskelige Ejendom. Det hørte til Anders Simonsens Ejendommelighed, at

han havde let ved at fornægte sig selv for sine Børns Skyld.

Anders Simonsens Liv har ikke samlet sig om hans egen Nytte eller egen Bekvemmelighed. Han har levet for Samfundet og for den hjemlige Kreds, hvor den Kærlighed altid maa udvikle sig, som siden kan komme til at tjene i større Kredse.

Men enten vi saa ham som Deltager i det offentlige Liv eller i sin Families Kreds, saa maatte vi altid faa Indtryk af en bramfri Færd og et stilfærdigt, venligt Væsen.

Han hørte til en Kreds af Mænd i Gjesten og Veerst Sogne, der gerne mødtes med Peter Larsen fra Dons og hans kristelige Venner. En af de første Gange, vi mødtes, var ved den fromme Lærer Simon Jørgensens Jordefærd i 1865. Det klinger endnu i mit Øre, hvor-
dan vi sang en af dennes Yndlingssalmer:

Nu rinder Solen op af Østerlide,
inden Ligfølget med Peter Larsens Vogn i Spidsen,
hvorpaa Kisten stod, satte sig i Bevægelse paa den
lange Vej til Brørup Kirke.

Idag er Anders Simonsens Støv ført den lange Vej fra hans Søns Hjem i Lejrskov Sogn til Familiebegravelsen ved Gjesten Kirke. Det har været lange og strenge Smertens Aar, han har oplevet paa sine gamle Dage. Men han bar sine Lidelser med det Sind, som Kingo har givet Udtryk i den nævnte Salme:

Du bedst min Tarv og Trang,
o Herre, kender.
Tilmed er Lykkens Gang
i dine Hænder,
og hvad mig tjener bedst i alle Maade,
du det tilforn jo ser:
min Sjæl, hvad vil du mer?
Lad Gud kun raade?

Efter sin højlydte Bekendelse af Troen bad han hver Aften om Udløsning til et bedre Liv, »naar det kunde gaa an«.

Derfor takker vi idag ikke blot for hans rige Liv, men ogsaa for hans Gudhengivenhed og fredelige Hjemfærd. Amen.«

Der er adskillige andre Venner af Skolen, som i de sidste Aar er bortkaldte ved Døden. Lad mig her nævne den gamle Kordegn ved Ribe Domkirke, *Horsbøl*, som har været vor Ven, saa længe vi har virket i disse Egne, død i Januar 1904, og Præsterne *C. N. Lorensen* i N. Lyndelse og *H. B. Lillelund*, før paa Mors, der begge døde i 1905.

I 1904 døde Oberst *Ramsing*, der som Formand for de danske Skytteforeninger (fra 1887) ofte har gæstet Skolen for at se Afslutningen paa Øvelserne for Delingsførere. Da han i sine sidste Leveaar var Statens Gymnastikinspektør, virkede han med Iver for den Slags Legemsøvelser, som Askov Højskole har været med at bane Vejen for.

Samme Aar døde Dr. *Mathias Steenstrup*, som fra 1876 øvede Tilsyn med Folke- og Landbrugs-Højskolerne, til han 1888 paa Grund af sit svage Syn maatte træde tilbage fra denne Stilling, hvori han havde vundet Agtelse og Kærlighed. Askov Højskole sendte en Krans til hans Kiste, og jeg var med i Ligfølget. Da jeg kort efter udgav den første Del af min Bog om den nordiske Folkehøjskole, følte jeg Trang til at tilegne den til hans Minde, »fordi hans Virksomhed som Regeringens Tilsynsmand med Folkehøjskolerne i Danmark og som deres Forsvarer i en for dem vanskelig Tid gør det

naturligt, at netop en Bog om Højskolen kommer til at minde om ham«. De danske Folkehøjskoler har ogsaa den Grund til at være den afdøde gode danske Mand taknemlig, fordi han som Formand for Folkeoplysningsudvalget har fremmet Udgivelsen af mange gode Bøger, og virket for, at disse blev tilbudt Højskoleelever til saa billig Pris, at selv de mindst velhavende kunde købe dem, de særlig havde Brug for.

SKOLENS LÆRLINGE.

AF

POUL BJERGE.

I. Lærlinge fra 3. Nov. 1903 til 28. April 1904.

A. Mandlige Lærlinge.

1. Anden Vinters Lærlinge.

509. Murer Laurids Christensen, Slagstrup, Thisted, 35 Aar. (Nr. 1659).*
510. Skrædder J. P. Foldager, Erslev, Thisted, 28 Aar. (1589).
511. Kontorist J. Birkild Pedersen, Dybe, Ringk., 27 Aar. (1590).
512. Marius Madsen, Skamby, Odense, 26 Aar, Hmd. (1591).
513. Kommis Knud Thorvald Hansen, Bolteskov, Svendb., 26 Aar. (1594).
514. Aage Kr. Jensen, Gørløse, Fredb., 25 Aar, Hvkr. (1595).
515. Kristian Kiebitz, Hagenbjerg, Sønderjyll., 25 Aar. (1267).
516. Malersvend Anders J. Pedersen, Odense, 24 Aar. (1602).
517. Niels Jørgen Jensen, Sneum, Ribe, 24 Aar, Gmd. (1446).
518. Torben Holger Bille, Helsingør, Fredb., 24 Aar, Postmester. (1604).
519. Niels Skrumsager, Københoved, Sønderjyll., 23 Aar, Gmd. (1608).
520. Mejerist Niels Christiansen, Brejninge, Svendb., 23 Aar. (1610).
521. Oluf Peter Volf, Hopdrup, Sønderjyll., 23 Aar, Gmd. (1649).
522. Tømrer Niels Kr. Petersen, Sdr. Harridslev, Hjørring, 23 Aar. (1650).
523. Elies Christensen, Orten, Ribe, 22 Aar, Gmd. (1614).
524. Lærer Gunde Frøstrup, Fangel, Odense, 22 Aar. (1615).

* Alle Numre slutter sig til Nr. fra foregaaende Aar. — Efter Lærlingens Navn anføres Navnet paa Byen eller Sognet og Amtet, hvor han er fra, hans Alder og Faderens Stilling. Gmd. = Gaardmand. Hmd. = Husmand, Hvkr. = Haandværker o. s. v. Tallet i () er det Nr., de har i foregaaende Meddelelser.

525. Axel J. Mørkgaard, Slagelse, Sorø, 22 Aar, Hmd. (1618).
 526. Malersvend Johannes Larsen, Kolding Lands., Vejle, 21 Aar. (1622).
 527. Blikkenslager Karl Johan Sandbæk, Vordingb., Præstø, 21 Aar. (1623).
 528. Bager Lauritz Thomsen, Herning, Ringk., 21 Aar. (1617).
 529. Jørgen Isak Pedersen, Haarlev, Præstø, 21 Aar, Gmd. (1627).
 530. Mejerist Jens Nielsen Jensen, Nølev, Aarhus, 21 Aar. (1628).
 531. Niels Sør. Nielsen, Skjørring, Aarhus, 20 Aar, Gmd. (1629).
 532. Lærer Chr. Emanuel Frost, Aalborg, 20 Aar. (1630).
 533. Georg Schack v. Staffeldt, Kjøbenhavn, 20 Aar, Klokker. (1631).
 534. Christian Ovesen, Enghjerg, Ringk., 90 Aar, Gmd. (1632).
 535. Svante Rosenmüller Lunddahl, Kolding, Vejle, 20 Aar, Præst. (1633).
 536. Arne v. Mehren, Kjøbenhavn, 20 Aar, Gros. (1653).
 537. Mejerist Karl Jensen, Nordenburg, Østprøjsen, 20 Aar. (1635).
 538. Hans Peter Larsen, Barløse, Odense, 19 Aar, Gmd. (1637).
 539. Carl M. Poulsen, N. Tranders, Aalborg, 19 Aar, Gmd. (1656).

Ialt 31. 27 har været her i alle seks Maaneder, Nr. 510 og 532 var her i fem Maaneder og Nr. 521 og 539 i fire.

2. Første Vinters Lærlinge.

1668. Gaardbest. Jakob Jakobsen, Otting, Viborg, 36 Aar.
 1669. Musiker Peder Jakobsen, Øse, Ribe, 36 Aar. (5).
 1670. Marius Jensen, Thorstrup, Ribe, Gmd. (1).
 1671. Cand. theol. Niels C. Nielsen fra Amerika, 30 Aar. (2).
 1672. Hans Jessen, Hoptrup, Sønderjyl., 30 Aar, Gmd. (4).
 1673. Hvkr. Mads Poulsen, Hillerslev, Thisted, 29 Aar. (4).
 1674. Landmaaler Eilert Oспенæs, Nordland, Norge. 29 Aar.
 1675. Kommis Johannes Thomsen, Hedensted, Vejle, 28 Aar.
 1676. Postaabner Hallvard J. Dørrum, Opdal, Norge, 28 Aar.
 1677. Kristian Dam, Aakirkeby, Bornholm, 28 Aar, Gmd.
 1678. Therkel Kristiansen, Ørum, Vejle, 28 Aar, Gmd. (5).
 1679. Anders Holm Korsgaard, Ulfborg, Ringk., 27 Aar, Gmd.
 1680. Niels Kristensen, Vrejlev, Hjørring, 27 Aar, Gmd.

1681. Laust N. Eriksen, Emmerlev, Sønderjyll., 27 Aar, Gmd.
1682. Elektriker Gunnar Gregersen, Charlottenlund, Kbhvn.s Amt, 27 Aar.
1683. Gaardbest. Ole Fr. Olesen, Vejen, Ribe, 27 Aar. (5).
1684. Gmd. Nis Chr. Nissen, Lysabild, Als, Sønderjyll., 26 Aar.
1685. Gaardbest. Niels J. Hörlück, Branderup, Sønderjyll., 26 Aar.
1686. Cand. polyt. Georg E. Hansen, Føns, Odense, 25 Aar. (3).
1687. Højskolelærer C. W. v. Sydow, Sverige, 25 Aar. (1).
1688. Carl Valdemar Sørensen, Tolne, Hjørring, 25 Aar, Gmd.
1689. Jens Frost, Skodborg, Sønderjyll., 25 Aar, Boelsmand.
1690. Lárus J. Rist, Grund, Island, 24 Aar, Gmd.
1691. Lærer Niels Siggaard, Gjellerup, Ringkøb., 24 Aar. (4).
1692. Johannes Knudsen, Hjarup, Ribe, 24 Aar, Gmd.
1693. Carl P. Nilson, St. Råby, Sverige, 24 Aar, Gmd. (2).
1694. Karl L. H. Holst, Hune, Hjørring, 24 Aar, Hmd.
1695. Asger Sørensen, Kallundborg, Holbæk, 23 Aar, Redaktør.
1696. Styrmand Frederik E. Grue, Vejen, Ribe, 23 Aar. (2).
1697. Møllersv. Karl Nielsen, Flødstrup, Svendborg, 23 Aar.
1698. Maskinarbejder C. F. Balslev Wied, Humble, Svendborg, 23 Aar. (5).
1699. Gudik Gudiksen, Krejbjerg, Viborg, 23 Aar, Gmd. (5).
1700. Tømrer Niels M. Frandsen, Lisbjerg, Aarhus, 23 Aar. (5).
1701. J. G. Neergaard, Kjøbenhavn, 23 Aar, Lærer. (5).
1702. Agnus Sørensen, Them, Skanderborg, 22 Aar, Gmd. (5).
1703. Jørgen Junker, Vejen, Ribe, 22 Aar, Gmd. (5).
1704. Lærer Olav Austad, Trøndelagen, Norge, 22 Aar. (5).
1705. Mejerist Alfred Christensen, Tørring, Aarhus, 22 Aar.
1706. Peder M. P. Munk, Bjerre, Vejle, 22 Aar, Gmd. (4).
1707. Snedker Sigurd Andersen, Aarhus, 22 Aar,
1708. Snedker Christian Christensen, Roskilde, 22 Aar.
1709. Lærer Thorvald Axelsen Drejer, Jebjerg, Viborg, 22 Aar. (5).
1710. Skrædder Jens Peter Nielsen, Vraaby, Præstø, 22 Aar.
1711. Typograf Ludvig Fuglsang, Kolding, Vejle, 22 Aar.
1712. Tømrer Povl Fog-Petersen, Kjøbenhavn, 21 Aar.
1713. Anders Kr. Kjeldahl, Mejrup, Ringkøb., 21 Aar, Hmd.
1714. Jeppe Jessen, Outrup, Ribe, 21 Aar, Gmd.
1715. Conrad Wogelius, Langskov, Vejle, 21 Aar, Købmd. (5).
1716. Gaardbest. Anton From, Vilstrup, Sønderjyl., 21 Aar.

1717. Søren Mousten, Taarup, Viborg, 21 Aar, Gmd.
 1718. Mejerist Mads Christensen, Føvling, Ribe, 21 Aar.
 1719. Bent Andersen, Kolt, Aarhus, 21 Aar, Gmd.
 1720. Søren Rasmussen, Refsnæs, Holbæk, 20 Aar, Gmd.
 1721. Murer Hans Preben Kr. Kristensen, Aalborg, 20 Aar.
 1722. Halvor Staurheim, Bø, Norge, 20 Aar, Gmd.
 1723. Vilhelm Larsen, Lundby, Præstø, 20 Aar, Hmd.
 1724. Teglblænder Jørgen Nymark, Holme, Aarhus, 20 Aar (4).
 1725. Snedker Laurids Willemoes, Ulfborg, Ringk., 20 Aar.
 1726. Erik Houberg Lund, Adslev, Skanderborg, 20 Aar, Gmd.
 1727. Maskinist Harald Willemoes, Lem, Ringk., 20 Aar. (5).
 1728. Chr. Camillo Pedersen, Ø. Egesborg, Præstø, 20 Aar, Hmd.
 1729. Karsten Adriansen, St. Andst, Ribe, 20 Aar, Gmd.
 1730. Jakob P. Juhl, Malt, Ribe, 20 Aar, Gaardskarl. (5).
 1731. Maskinist Johannes Lemche Jensen, Ll. Fuglede, Holbæk, 20 Aar. (5).
 1732. Niels Gjerding, Kjøbenhavn, 20 Aar, Hmd.
 1733. Eigil Reumert, Kjøbenhavn, 19 Aar, Læge.
 1734. Maskinarb. Johannes Ravn, Vejstrup, Vejle, 19 Aar.
 1735. Journalist Th. Lundh-Jensen, Korsør, Sorø, 19 Aar,
 1736. Jens Martin Jensen, Keldby, Præstø, 19 Aar, Gmd.
 1737. Adolf Carl Nielsen, Kjøbenhavn, 19 Aar, Værtshush.
 1738. Lars Peter Larsen, Smerup, Præstø, 19 Aar, Gmd. (5).
 1739. Knud Rasmussen, Svendborg, 19 Aar, Kreaturhl. (5).
 1740. Gartner Valdemar Bruun, Gentofte, Kbhvn. Amt, 19 Aar.
 1741. Commis A. Møller, Aars, Aalborg, 19 Aar. (5).
 1742. Friskolelærer Aage V. J. Gorm, Havnlev, 19 Aar, Præst.
 1743. Jens Lersey, Nyborg, Svendborg, 19 Aar, Sagfører.
 1744. Oddur Jónasson, Grund, Island, 19 Aar, Provst.
 1745. Hans Valdemar Hansen, Jersie, Kbhvn. Amt, 19 Aar, Gmd.
 1746. Stud. Aage Berntsen, Kjøbenhavn, 18 Aar. (4).
 1747. Jens N. Kirkegaard, Gersing, Viborg, 18 Aar, Gmd.
 1748. Maskinist Hans Larsen, Dronninglund, Hjørring, 18 Aar.
 1749. Hans Jakob Hansen, Tyvelse, Præstø, 18 Aar, Gmd.
 1750. Peter Kr. Poulsen, Dronninglund, Hjørring, 17 Aar, Gmd. (5).
 1751. Max Plaun, Kjøbenhavn, 17 Aar, Oberstløjtn.
 1752. Rasmus Schiøth, Onsbjerg, Samsø, Holbæk, 17 Aar, Gmd.

Ialt 85. 54 har været her i alle seks Maaneder, 19 i fem, 6 i fire, 1 i tre, 3 i to og 2 i én Maaned. Bag efter Navnene paa dem, der ikke har været her hele Tiden, staar et Tal i Klammer, der betegner Maanedernes Antal. Skolen har altsaa haft paa anden Vinter 31 Lærlinge, paa første 85, eller ialt 116 mandlige Lærlinge.

Fordelt paa de enkelte Maaneder falder Lærlingetallet saaledes: I November 104, i December 109, i Januar og Februar 112, i Marts 107 og i April 85, eller i Jævnmaal omtrent 105.

Ordnes Lærlingene' efter Fædrenes Stilling, saa viser det sig, at 57 er Sønner af Gaardmænd, 17 af Husmænd, 4 af Arbejdsmand, 6 af Haandværkere, 5 af Handlende, 15 af Lærere og Embedsmænd og 12 af Mænd i andre Livsstillinger. Blandt Lærlingene var der 23 Haandværkere, deraf 7 Maskinister eller lignende og 1 Typograf, 4 Kommis'er eller Kontorister, 5 Mejerister, 6 Lærere og 6 i forskellige andre selvstændige Livsstillinger. 21 var fra Købstæder.

Af Lærlingene var 29 over femogtyve Aar, 84 mellem atten og femogtyve Aar, og 3 under atten Aar. Fra Ribe og Ringkøbing Amter var der 20, fra Vejle, Skanderborg, Aarhus og Randers 17, fra de fire nordligste Amter 18, fra Fyn 10, fra Sjælland 31, deraf 10 fra Kjøbenhavn, fra Bornholm 1, fra Island 2, fra Sønderjylland 9, fra Norge 4, fra Sverige 2, fra Østprøjsen 1 og fra de forenede Stater 1.

46 har før været paa andre Højskoler, deraf 11 to Gange, 4 har været paa Dalum og Vallekilde, 3 paa Frederiksborg, Ollerup, Sorø og Vestbirk, 2 paa Rødkilde, Særslev, Testrup, Ladelund og Vejstrup og 1 paa Bornholm, Brahetrolleborg, Brøderup, Galtrup, Haslev, Hjørnlunde, Horne, Høng, Karise, Lyngby, Ry, Staby, Stevns, Tunc, Vinding, Vraa og Vrigsted. 4 har været paa Højskole i Norge, 1 i Sverige, 1 paa Landbrugsskole i Holsten. 8 har været paa Efterskole, 6 gaet i Aftenskole, 18 har været paa Real- eller Latinskole, deraf 5 med Præliminæreksamen, 1 Student, 1 kand. fil og 1 kand. polyt. 9 har været paa teknisk Skole. 2 paa Handelsskole, 2 var Seminarister og 7 paa forskellige Kursus eller med anden Uddannelse.

B. Kvindelige Lærlinge.

1. Tredje Vinters Lærling.

4. Dagmar Erika Jensen, Strellev, Ringkøb., 20 Aar, Lærer. (144). Hun var her kun i tre Maaneder.

2. Anden Vinters Lærlinge.

152. Mejerske Kathrine Schults, Malt, Ribe, 29 Aar. (825).
 153. Lærerinde Marie Hansen, Rolfsted, Odense, 27 Aar. (719).
 154. Jensine Thomsen, Lunde Ribe, 27 Aar, Gmd. (831).
 155. Lærerinde Inger Julsgaard, Østbirk, Skanderborg, 25 Aar. (738).
 156. Anna Kristine Pedersen, Harreby, Haderslev, 24 Aar, Gmd. (843).
 157. Rigmor Stendal, Vemmeløv, Sorø, 24 Aar, Smed. (844).
 158. Camilla Andersen, Kjøbenhavn, 24 Aar, Brygger. (845).
 159. Eja Fog Nielsen, Magleby, Præstø, 23 Aar, Skolebest. (851).
 160. Petrea Christensen, Aagerup, Holbæk, 22 Aar, Hvkr. (854).
 161. Sygeplejerske Gjertrud Rask Vedel, Korup, Odense, 21 Aar, Præst. (861).
 162. Astrid Sundblad, Motala, Sverige, 21 Aar, Gmd. (863).
 163. Helfrid Uhr, Motala, Sverige, 21 Aar, Værkmester. (866).
 164. Eleonora Sørensen, Frankerup, Holbæk, 21 Aar, Gmd. (868).
 165. Ingrid Vang, Grønvang, Vejen, Ribe, 20 Aar, Direktør. (870).
 166. Gerda Vöhtz, Bredsten, Vejle, 20 Aar, Læge. (873).
 167. Signe Espersen, Breum, Viborg, 20 Aar, Gmd. (874).
 168. Kirstine Clausen, Brylle, Odense, 20 Aar, Præst. (878).
 169. Cathrine Østergaard, Løgstør, Aalborg, 19 Aar, Lods. (884).
 170. Adelheid Mathiesen, Taastrup, Kbhvns Amt, 18 Aar, Hvkr. (889).

Ialt 19. 17 har været her hele Tiden, Nr. 158 var her i fem Maaneder, og paa Grund af Sygdom var Nr. 165 her kun i to.

3. Første Vinters Lærlinge.

892. Marie Grimstrup, Timring, Ringk., 34 Aar, Gmd.
 893. Ingeborg Olsen, Fjelsted, Odense, 34 Aar, Gmd. (4).
 894. Bertha Jørgensen, Horne, Ribe, 30 Aar, Gmd.
 895. Mejerske Grethe Marie Jensen, Mejrup, Ringk., 29 Aar.

896. Sophie Marie Pedersen, Kjøbenhavn, 28 Aar, Gaardskarl.
897. Marie Jensen, Dallerup, Skanderborg, 27 Aar, Rentier. (2).
898. Marie Knudsen, Dalby, Odense, 27 Aar, Gmd. (2).
899. Mejerske Karoline Hvingelby, Ramme, Ringk., 27 Aar.
900. Kirstine Houberg, Østbirk, Skanderborg, 27 Aar, Gmd.
901. Magdalene From, Fjelstrup, Sønderjyll., 27 Aar. (5).
902. Sørine Bertelsen, Barrit, Vejle, 27 Aar, Møller.
903. Lærerinde Elna Berggreen, Svendborg, 26 Aar.
904. Gymnastiklærerinde Louise Th. Grønborg, Ø. Brønderslev, Hjørring, 25 Aar.
905. Margrethe Kr. Riskær, Thorup, Thisted, 25 Aar, Gmd.
906. Nathalie Pedersen, Løsning, Vejle, 24 Aar, Præst.
907. Anna Elisabeth Brasen, Kjøbenhavn, 24 Aar, Stabsindentant.
908. Ellen Hedevig Olsen, Landsgrav, Sorø, 24 Aar, Gmd.
909. Maja Lindberg, Gøteborg, Sverige, 24 Aar, Professor.
910. Lærerinde Margrethe Poulsen, Jægerspris, Frederiksborg, 24 Aar.
911. Karoline Sørensen, Skørpinge, Aalborg, 24 Aar, Lærer. (5).
912. Dorteia Kring, Jordrup, Ribe, 23 Aar, Lærer.
913. Signe Bruhn, Mogenstrup, Viborg, 23 Aar, Lærer.
914. Marie Sørensen, Jerne, Ribe, 23 Aar, Lærer.
915. Mejerske Astrid Eriksen, Sorø, 23 Aar. (2).
916. Emmy Schleisner, Vejle, 23 Aar, Distriktslæge,
917. Gudrun Hansen, Stavnshjerg, Sottrup, Sønderjyll.
23 Aar, Gmd.
918. Bogbinder Gudrun Schewing, Lyngby, Kbhvns Amt.
22 Aar.
919. Marie Petersen, Højby, Holbæk, 22 Aar, Fabrikant. (5).
920. Ragnhild Hauge, Lærdal, Norge, 22 Aar, Gmd.
921. Anna Nielsen Raagelund, Aasum, Odense, 22 Aar, Gmd.
922. Anna Jørgensen, Horne, Ribe, 22 Aar, Gmd.
923. Jenny Nielsen, Horsens, Skanderborg, 22 Aar, Lærer.
924. Gudrun Stendal, Vemmeløv, Sorø, 22 Aar, Smed.
925. Mette Hörlück, Branderup, Sønderjyll., 22 Aar.
926. Inger Enkegaard, Koldt, Aarhus, 21 Aar, Gmd.
927. Karen Mathiassen, Hjørring, 21 Aar, Bogholder.
928. Marie Simonsen, Odense, 21 Aar, Murermester.
929. Maren Kristensen, Vithen, Aarhus, 21 Aar, Gmd. (5).
930. Marie Rasmussen, Engestofte, Maribo, 21 Aar, Rentier.

931. Anne Gram, Skrave, Sønderjyll., 21 Aar, Dyrlæge.
 932. Else Margrethe Hein, Odense, 21 Aar, Grosserer. (4).
 933. Frida Ingeborg Sofie Koefoed, Kjøbenhavn, 20 Aar, Skibsfører. (2).
 934. Ene Helle, Darum, Ribe, 20 Aar, Gmd.
 935. Ædelborg Vejlager, Høve, Sorø, 20 Aar, Uddeler.
 936. Ingeborg Felthusen, Bjerreby, Svendborg, 20 Aar, Møller.
 937. Marie Hollensen, Broager, Sønderjyll., 20 Aar, Gmd.
 938. Marie Munch, Helsing, Frederiksborg, 20 Aar, Lærer.
 939. Anna Nielsen, Lemvig, Ringkøbing, 20 Aar, Præst.
 940. Anna Andrea Andersen, Skanderup, Ribe, 20 Aar, Boelsm.
 941. Elisabeth Schrøder, Kjøbenhavn, 19 Aar, Grosserer.
 942. Margrethe Johansen, Fjelstrup, Sønderjyll., 19 Aar, Gmd. (5).
 943. Karen Dal, Vejen, Ribe, 19 Aar, Tømrer.
 944. Elise Lysabild-Jensen, Kolding, Vejle, 19 Aar, Købmd.
 945. Astrid Wejtemeyer, Svinninge, Holbæk, 19 Aar, Landinspekt.
 946. Emma Krarup, Ringkøbing, 19 Aar, Bogholder.
 947. Marie Moltesen, Skjern, Ringkøbing, 19 Aar, Gmd. (4).
 948. Kathrine Ulsø, Holstebro, Ringkøbing, 19 Aar, Rentier.
 949. Hansine Thorsen, Østermarie, Bornholm, 19 Aar, Gmd.
 950. Dorthea Nielsen, Bøgballe, Vejle, 19 Aar, Gmd.
 951. Elisabeth Petersen, Ringkøbing, 19 Aar, Provst.
 952. Anna Sørensen, Aarhus, 19 Aar, Sagfører.
 953. Gudrun Tejsen, Nr. Næraa, Odense, 19 Aar, Lærer.
 954. Karin Marie Anderson, Arvika, Sverige, 19 Aar, Gmd.
 955. Emilie Grunnet-Jepsen, Varde, Ribe, 18 Aar, Overlærer.
 956. Kristiane Linnet, Møgeltønder, Sønderjyll., 18 Aar. (5).
 957. Augusta Gad, Kjøbenhavn, 18 Aar, Overlæge.
 958. Beate Petersen, Nr. Nebel, Ribe, 18 Aar, Maskinist.
 959. Helga Nielsen, Grurup, Thisted, 18 Aar, Lærer.
 960. Anna Gehl-Kristensen, Snoldelev, Roskilde, 18 Aar, Lærer.
 961. Kristine Lycke, Rødding, Sønderjylland, 18 Aar, Præst.
 962. Signe Eilersgaard, Middelfart, Odense, 18 Aar, Red.
 963. Mathilde Westergaard, Newport, Ireland, 17 Aar, Mejeriforp.
 964. Karoline Fich, Nexø, Bornholm, 17 Aar, Maskinmester.
 965. Sigrid Hansen, Føns, Odense, 17 Aar, Forp. (5).

I alt 74. 60 har været her i alle seks Maaneder, 7 i fem, 3 i fire og 4 i to Maaneder. Bagefter Navnene paa dem, der ikke har været her hele Tiden, staar et Tal i Klammer, der betegner Maanedernes Antal.

Skolen har altsaa haft paa tredje Vinter 1 Lærling, paa anden 19, paa første 74, eller ialt 94 kvindelige Lærlinge.

Fordelt paa de enkelte Maaneder falder Lærlingetallet saaledes: I November og December 90, i Januar, Februar og Marts 88 og i April 81, eller i Jævnmaal omtrent 88.

Ordnes Lærlingene efter Fædrenes Stilling, viser det sig, at 33 er Døtre af Gaardmænd, 1 af en Husmand, 2 af Arbejdere, 10 af Haandværkere, 7 af Handlende, 28 af Lærere, Embedsmænd o. l. og 13 af andre.

Af Lærlingene var 19 over 25 Aar, 72 mellem femogtyve og atten og 3 mellem atten og seksten Aar. Fra Ribe og Ringkøbing Amter var der 21, fra Vejle, Aarhus og Randers 13, fra de fire nordligste Amter 8, fra Fyn 13, fra Lolland-Falster 1, fra Bornholm 2 og fra Sjælland 21, deraf 4 fra Kjøbenhavn, fra Sønderjylland 9, fra Norge 1, fra Sverige 4 og fra Irland 1. 22 har været fra Købstæder.

14 af Lærlingene har før været paa den almindelige Højskole i Askov, og 39 har før været paa andre Højskoler, deraf 2 to Gange, 11 har været paa Frederiksborg Højskole, 5 paa Ollerup og Vallekilde, 4 paa Testrup, 3 paa Hoven, 2 paa Sorø og Ubberup og 1 paa Beder Havebrugsskole, Bornholm, Emdrupborg, Give, Hadsten, Hjørlande, Mellerup, Ry, Støvring, Sørslev og Vrigsted, og 1 paa Højskole i Norge. 6 har været paa Efterskole, 6 paa Realskole, deraf 3 med Præliminæreksamen, 2 har været paa Husholdningsskole, 6 paa forskellige andre Kursus og 6 har faaet privat Undervisning. 4 var Lærere, 4 Mejsersker, 1 Sygeplejerske og 1 Bogbinder.

II. Lærlinge fra 3. Nov. 1904 til 28. April 1905.

A. Mandlige Lærlinge.

1. Tredje Vinters Lærling.

62. Murer Laurids Christensen, Nr. 509, foran.

2. Anden Vinters Lærlinge.

540. Gaardbest. Jakob Jakobsen, 37 Aar. (Se Nr. 1668 foran).
 541. Musiker Peder Jakobsen, 37 Aar. (1669).
 542. Postaabner Halvor Dørrum, Norge, 29 Aar. (1676).
 543. Kristian Dam, Bornholm, 28 Aar. (1677).
 544. Anders Holm Korsgaard, 28 Aar. (1679).
 545. Niels Kristensen, 28 Aar. (1680).
 546. Laust N. Eriksen, Sønderjylland, 28 Aar. (1681).
 547. Nis Chr. Nissen, Sønderjylland, 26 Aar. (1684).
 548. Jens Frost, Sønderjylland, 26 Aar. (1689).
 549. Lárus J. Rist, Island, 25 Aar. (1690).
 550. Karl L. H. Holst, 25 Aar. (1694).
 551. Niels J. Andersen, Hammer, Præstø, 24 Aar, Gmd. (1538).
 552. Møllersvend Karl Nielsen, 24 Aar. (1697).
 553. Lærer Thorvald Madsen, Vejen, Ribe, 24 Aar. (1341).
 554. Gudik Gudiksen, 24 Aar, Gmd. (1699).
 555. Tømmersvend Niels Frandsen, 24 Aar. (1700).
 556. Agnus Sørensen, 23 Aar, Gmd. (1702).
 557. Snedkersvend Chr. Christensen, 23 Aar. (1708).
 558. Typograf Ludv. Fuglsang, 23 Aar. (1711).
 559. Tømrer Povl Fog Petersen, Kbhvn., 22 Aar. (1712).
 560. Anders Kr. Kjeldahl, 22 Aar. (1713).
 561. Jeppe Jessen, 22 Aar. (1714).
 262. Fisker Bent Andersen, 22 Aar. (1719).
 563. Murer H. Preben Kr. Christensen, 21 Aar. (1721).
 564. Halvor Staurheim, Norge, 21 Aar. (1722).
 565. Vilhelm Larsen, 21 Aar. (1723).
 566. Snedker Laurids Villemoes, 21 Aar. (1725).
 567. Erik Hauberg Lund, 21 Aar. (1726).
 568. Chr. Camillo Pedersen, 21 Aar. (1728).
 569. Jakob P. Juhl, 21 Aar (1730).
 570. Egil Reumert, 20 Aar. (1733).
 571. Maskinarb. Johannes Ravn, 20 Aar. (1734).

572. Journalist Theodor Lundh-Jensen, 20 Aar. (1735).

573. Jens Martin Jensen, 20 Aar. (1736).

574. Jens Lersey, 20 Aar. (1743).

575. Oddur Jónasson, Island, 20 Aar. (1744).

576. Hans Jakob Hansen, 19 Aar. (1749).

Ialt 37. 31 har været her i alle seks Maaneder, 5 — Nr. 545, 47, 55, 63 og 54 — har været her i fem Maaneder og 1 — Nr. 544 — i tre.

3. Første Vinters Lærlinge.

1753. Lærer E. Sandberg, Kristiania, Norge, 51 Aar. (1).

1754. Jens Knudsen, N.-Sandager, Odense, 45 Aar, Gmd.

1755. Hans Poul Hansen, Dalby, Præstø, 30 Aar, Gmd.

1756. Haldór Bjarnarson, Raudará, Island, 30 Aar. Gmd. (5).

1757. Smed Lars P. Andersen, Drigstrup, Odense, 29 Aar.

1758. Sergeant Haakon Skattebo, Rogne, Norge, 29 Aar.

1759. Kristian Birk, Gellerup, Ringk., 29 Aar, Gmd. (3).

1760. Mejerist Chr. Jul Christiansen, Drejø, Svendborg.

1761. Boghl. Christian Dethlefsen, Lemvig, Ringk., 29 Aar.

1762. Tómas Tómassen, Eyrar, Island, 28 Aar, Gmd.

1763. Tegnelærer Jens Bundgaard, Durup, Viborg, 28 Aar.

1764. Okkels Birk, Gellerup, Ringk., 28 Aar, Gmd. (5).

1765. Cand. theol. Chr. Møller-Andersen, Gellerup, Ringk. (2).

1766. Anders Simonsen Straarup, Vorbasse, Ribe, 28 Aar, Gmd.

1767. Nicolaj Sørensen, Lintrup, Sønderjyll., 27 Aar, Gmd.

1768. Anders Andersen, Thorsager, Randers, 27 Aar, Gmd. (5).

1769. Forvalter Carl Christensen, Egtved, Vejle, 26 Aar. (3).

1770. Johannes Christensen, Vejerslev, Thisted, 26 Aar.

1771. Forvalter Carl Olsen, Nykøbing, Mariibo, 26 Aar, Gmd. (5).

1772. Frode Madsen, Ubby, Holbæk, 26 Aar, Gmd.

1773. Claus Sletten, Kristiania, Norge, 25 Aar. (5).

1774. Hans Pedersen, Dalum, Odense, 25 Aar, Gmd.

1775. Julius Ingemann Olsen, Fjelsted, Odense, 25 Aar, Gmd.

1776. Anders Andersen, Højby, Holbæk, 25 Aar, Gmd.

1777. Marius Olsen, Tostrup, Holbæk, 25 Aar, Hvkr.

1778. Tømrer Vilhelm E. Jensen, Gundsømagle, Kbhvn. A.,
25 Aar. (5).

1779. Claus Peter Clausen, Skanderup, Skanderborg, 25 Aar,

1780. Snedker Axel Bernhard Jensen, Silkeborg, Aarhus,
24 Aar.

1781. Edvard Nielsen, Storehedinge, Præstø, 24 Aar, Gmd. (5).
 1782. Ludvig G. Larsen, Damsholte, Præstø, 24 Aar, Gmd.
 1783. Peder J. Nygaard, Stadil, Ringk., 24 Aar, Gmd.
 1784. Bagersvend Jakob Christiansen, Svendborg, 24 Aar.
 1785. Niels Kr. Nielsen-Esbjerg, Jerne, Ribe, 24 Aar, Gmd.
 1786. Peder Hansen Mulbjerg, Bølling, Ringk., Gmd.
 1787. Typograf Torhallur Bjarnarson, Akureyri, Island, 23 Aar. (5).
 1788. Lærer Jakob Solheim, Faurke, Norge, 23 Aar.
 1789. Axel Dahlbom, Svendborg, 23 Aar, Kordegn.
 1790. Christen Christensen, Skibbinge, Præstø, 23 Aar, Gmd.
 1791. Øvli Christensen, Malling, Aarhus, 23 Aar, Gmd.
 1792. Anders Chr. Andersen, Egvad, Ringk., 23 Aar, Gmd.
 1793. Knud Chr. Hartmeyer, Skive, Viborg, 23 Aar, Bager.
 1794. Laurits Johansen, Veflinge, Odense, 23 Aar, Gmd.
 1795. Olav Mølgaard, Hodsager, Ringk., 23 Aar, Gmd. (5).
 1796. Typograf Alfred Hansen, Holbæk, 22 Aar. (5).
 1797. Johannes Hansen, Forsinge, Holbæk, 22 Aar, Gmd.
 1798. Kristen Bejsnap, Ølgod, Ribe, 22 Aar, Gmd. (5).
 1799. Kommiss Peder Pedersen, Vejen, Ribe, 22 Aar, Bestyrer.
 1800. Snedker Olaf J. Skov, Torkildstrup, Maribo, 22 Aar.
 1801. Carl Chr. Olsen, Højby, Holbæk, 22 Aar, Gmd. (5).
 1802. Nikolaj Nikolajsen, Vestervig, Thisted, 22 Aar, Gmd. (5).
 1803. Páll Jónsson, Grund, Island, 22 Aar, Gmd.
 1804. Tømrer Harald Bidstrup, Rønne, Bornholm, 22 Aar. (5).
 1805. Jens Chr. Nielsen, Tuksværd, Præstø, 21 Aar, Gmd.
 1806. Theodor Pedersen, Stubberup, Odense, 21 Aar, Gmd.
 1807. Kresten Schak, Ulfborg, Ringk., 21 Aar, Gmd.
 1808. Niels Chr. Klitgaard, Brovst, Hjørring, 21 Aar, Gmd.
 1809. Anders Grau, Ketting, Als, 21 Aar, Gmd.
 1810. Halvard Blekastad, Gausdal, Norge, 21 Aar, Gmd.
 1811. Typograf Peder Christensen, Flensborg, Sønderjylland, 21 Aar.
 1812. Bertel Bertelsen, Ulfborg, Ringk., 21 Aar, Gmd.
 1813. Hannes Jónsson, Ljosvatn, Island, 21 Aar, Gmd.
 1814. Gartner Johannes Olsen, Ballerup, Kbhvns. A., 21 Aar.
 1815. Møllersvend Valdemar Nielsen, Østbirk, Skanderborg, 21 Aar. (5).
 1816. Bryggersvend Alfred Hansen, Horsens, Aarhus, 20 Aar.
 1817. Maler Bahne Preisler, København, 20 Aar. (5).

1818. Lærer Palle Kirk, Sdr.-Næraa, Odense, 20 Aar.
 1819. Konstruktør Holger Bidstrup, Rønne, Bornholm, 20 Aar,
 1820. Maskinsmed Jens Bloch, Gjern, Frederiksborg, 20 Aar. (5).
 1821. Konrad Jensen, Gauerslund, Vejle, 20 Aar, Gmd. (5).
 1822. Carl Mikkelsen, Aarhus, 20 Aar, Tømrer.
 1823. Kontorist Kristian Jepsen, Kolding, Vejle, 19 Aar.
 1824. Nordsøfisker Holger Mikkelsen, Lyngby, Hjørring, 19 Aar.
 1825. Cand. phil. Niels Møller, Slagelse, Sorø, 19 Aar.
 1826. Maskinassistent Carl Petersen, Kjøbenhavn, 19 Aar.
 1827. Student Jakob H. Helweg, Askov, Ribe, 19 Aar. (5).
 1828. Einar Aadna, Holmestrand, Norge, 19 Aar, Gmd.
 1829. Georg Bøstrup, Viborg, 19 Aar, Husejer.
 1830. Murer Otto Mortensen, Aarhus, 19 Aar. (5).
 1831. Peter Albinus Christensen, Haugbyrd, Sorø, 19 Aar, Gmd.
 1832. Lærer Sejer Kühle, Assing, Ringk., 19 Aar.
 1833. Ole Peter Chr. Olsen, Ballerup, Kbhvns. A., 19 Aar. Hvkr.
 1834. Jens Thygesen-Nielsen, Rosmus, Randers, 19 Aar, Gmd.
 1835. Anders Favrhøldt, Vejen, Ribe, 19 Aar, Kasserer.
 1836. Ejnar Kristensen, Silkeborg, Aarhus, 18 Aar, Købmd.
 1837. Kommiss Herluf Vinderslev, Gellerup, Ringk., 18 Aar.
 1838. Peder Nissen, Selde, Viborg, 18 Aar, Præst.
 1839. Niels Chr. Nielsen, Sparkær, Viborg, 18 Aar, Fabrikant.
 1840. Jonas Jonasson, Grund, Island, 18 Aar, Provst.
 1841. Alfred Illermann, Braade, Holbæk, 18 Aar, Lærer.
 1842. Andreas Sørensen, Kjøbenhavn, 17 Aar, Vognmd. (5).
 1843. Anton F. Tscherning, Kjøbenhavn, 17 Aar, Professor.

Ialt 91. Deraf 65 i alle seks Maaneder, 21 i fem, 3 i tre, 1 i to og 1 i én Maaned. Bag efter Navnene paa dem, der ikke har været her hele Tiden, staar et Tal i Klammer, der betegner Maanedernes Antal. Skolen har altsaa haft paa tredje Vinter 1 Lærling, paa anden 37, paa første 91, eller i alt 129 mandlige Lærlinge.

Fordelt paa de enkelte Maaneder falder Lærlingetallet saaledes: I November 124, i December 126, i Januar 127, i Februar og Marts 125 og i April 98, eller i Jævnmaal omtrent 121.

Ordnes Lærlingene efter Fædrenes Stilling, saa viser det sig, at 68 er Sønner af Gaardmænd, 6 af Husmænd, 4 af Indsiddere, 16 af Haandværkere, 6 af Handlende, 15 af Lærere og Embedsmænd og 14 af Mænd i andre Livsstillinger. Blandt Lærlingene var der 22 Haandværkere, deraf 3 Ma-

skinarbejdere eller Smede, 3 Typografer og 1 Elektriker; 5 havde selvstændige Stillinger ved Landbruget, deraf én Mejerist; 4 Kommis'er, 2 Fiskere, 2 Møllersvende, 2 Journalister; 4 Lærere og 4 i forskellige Livsstillinger. 27 var fra Købstæder.

Af Lærlingene var 39 over 25 Aar, 88 mellem 25 og 18 Aar og 2 under 18 Aar. Fra Ribe og Ringkøbing Amter var der 25, fra Vejle, Skanderborg, Aarhus og Randers 19, fra de fire nordligste Amter 15, fra Fyn 12, fra Lolland Falster 2, fra Sjælland 31, deraf 5 fra København, fra Bornholm 3, fra Island 8, fra Sønderjylland 6 og fra Norge 8.

58 har før været paa andre Højskoler, deraf 17 to Gange og af dem igen 1 tre Gange. 6 har været paa Dalum, 5 paa Ladelund, Ollerup og Vallekilde, 4 paa Tune, 3 paa Frederiksborg, Ryslinge, Rødkilde og Særslev, 2 paa Brøderup, Forsinge, Jebjerg og Vestbirk og 1 paa Aaby, Aagaard, Beder, Brahetrolleborg, Hjørnlunde, Høng, Karise, Lyngby, Nørre Nissum, Ry, Skamling, Sorø, Staby, Testrup, Vejstrup, Vinding og Vraa, 3 har været paa Højskole i Norge og 1 i Amerika, og 3 har været paa forsk. Landbrugsskoler. 6 har været paa Efterskole, 2 gaaet i Aftenskole, 24 har været paa Latin- eller Realskole, deraf var 2 Cand. theol., 2 Studenter, 6 havde taget Præliminæreks. og 2 fjerde Klasses Hovedeks. 6 har været paa teknisk Skole, 3 paa Handelsskole, 1 var Seminarist, og 4 paa forskellige Kursus eller med anden Uddannelse.

B. Kvindelige Lærlinge.

1. Anden Vinters Lærlinge.

171. Sørine Bertelsen, 28 Aar, (Nr. 902, se foran).
172. Lærerinde Elna Berggreen, 27 Aar. (903).
173. Margrethe Riskær, 26 Aar. (905).
174. Natalie Petersen, 25 Aar. (906).
175. Højskolelærerinde Maja Lindberg, Sverige 25 Aar. (909).
176. Dorthea Kring, 24 Aar. (912).
177. Bogbinder Gudrun Scheving, 23 Aar. (918).
178. Anna Nielsen, 23 Aar. (921).
179. Jenny Nielsen, 23 Aar. (923).
180. Mette Hörlück, Sønderjyll., 23 Aar. (925).
181. Ædelborg Vejlager, 21 Aar, (935).

- 182. Marie Moltesen, 20 Aar. (947).
- 183. Karin Marie Anderson, Sverige, 20 Aar. (954).
- 184. Emilie Grunnet-Jepsen, 19 Aar. (955).
- 185. Augusta Gad, 19 Aar. (957).
- 186. Beate Petersen, 19 Aar. (958).
- 187. Kristine Lycke, 19 Aar. (961).

Ialt 17, der har været her alle seks Maaneder med Undertagelse af Nr. 175, der kun var her i tre.

2. Første Vinters Lærlinge.

- 965. Lærerinde Louise Nielsen, Kjøbenhavn. (2).
- 966. Lærerinde Rosalie Jacqueline Knudsen, Kbhvn., 35 Aar.
- 967. Lærerinde Marie Høyer-Petersen, Kbhvn., 32 Aar. (5).
- 968. Lærerinde Nanna Nielsen, Vemmeløv, Sorø, 30 Aar.
- 969. Martha Rasmussen, Magleby, Præstø, 29 Aar, Gmd.
- 970. Ida Margrethe Scheer, Gentofte, Kbhvn.s Amt, 27 Aar, Gmd.
- 971. Anna Marie Sundsted, Ugilt, Hjørring, 27 Aar, Gmd.
- 972. Amanda Andersen, Odden, Holbæk, 27 Aar, Gmd.
- 973. Astrid Frandsen, Roskilde, 27 Aar, Gmd.
- 974. Petrine Lystbæk, Thorsted, Ringkøb., 26 Aar, Gmd.
- 975. Birtha Madsen, Sønderby, Odense, 26 Aar, Gmd. (5).
- 976. Clara Delgobe, Kristiania, Norge, 25 Aar, Ingeniør.
- 977. Betsy N. Brøndsted, Aarhus, 24 Aar, Læge.
- 978. Kirsten Jensen, Aale, Skanderborg, 24 Aar, Gmd.
- 979. Inger Marie Bay, Bjerre, Vejle, 24 Aar, Gmd.
- 980. Lærerinde Agnes Jensen, Stillinge, Sorø, 24 Aar.
- 981. Marie Sørensen, Hyllinge, Roskilde, 23 Aar, Møller.
- 982. Lærerinde Metty E. Dahl, Skagen, Hjørring, 23 Aar.
- 983. Mette Marie Kristiansen, Ørum, Vejle, 23 Aar, Gmd.
- 984. Mathilde Aagaard, Velle, Viborg, 23 Aar, Præst.
- 985. Agnete Sørensen, Bregnet, Randers, 23 Aar, Postmester.
- 986. Lærerinde Laura Pleidrup, Højslev, Viborg, 23 Aar.
- 987. Minna Knudsen, Hinge, Viborg, 23 Aar, Gmd.
- 988. Bogholder Marie Nielsen, Holbæk, 23 Aar, Gmd.
- 989. Lærerinde Karen Tygstrup, Nr. Tranders, Aalborg, 23 Aar.
- 990. Karen Marie Andersen, Herning, Ringkøb., 23 Aar, Gmd. (2).
- 991. Jeanette Bloch, Aal, Ribe, 23 Aar, Gmd., (3).
- 992. Agnete Jensen, Engelsborg, Aarhus, 22 Aar, Gmd.
- 993. Amalie Brorson, Varde, Ribe, 22 Aar, Boghd.
- 994. Thyra Vind, Obbekjær, Ribe, 22 Aar, Gmd.

995. Maria Uhre, Tistrup, Ribe, 22 Aar, Gmd.
 996. Karen Skytte, Kolding, Vejle, 22 Aar, Forf.
 997. Anna Nielsen, Vemmeløv, Sorø, 22 Aar, Gmd.
 998. Marie Johansen, Sofiero, Frederiksborg, 21 Aar, Brygger.
 999. Sigrid Andersen, Aarhus, 21 Aar, Direktør.
 1000. Musiklærerinde Margrethe Sejerø-Olsen, Vejen, Ribe, 21 Aar. (5).
 1001. Student Else Koponen, Pumala, Finland, 21 Aar. (1).
 1002. Margrethe Bundsgaard, Gjesten, Ribe, 21 Aar, Gmd.
 1003. Mette Brink, Askov, Ribe, 21 Aar, Hvkr.
 1004. Lærerinde Ella Larsen, Føllesløv, Holbæk, 21 Aar.
 1005. Karen Helweg, Askov, Ribe, 21 Aar, Præst.
 1006. Karin Grønval, Ronneby, Sverige, 21 Aar, Læge.
 1007. Ingeborg Grave, Hyby, Sverige, 21 Aar, Skovrider.
 1008. Eva Kalff, Roskilde, 20 Aar, Lærer.
 1009. Katharina Goos, Kjøbenhavn, 20 Aar, Økonom.
 1010. Niella Meyn, Valløby, Præstø, 20 Aar, Læge.
 1011. Anna Kr. Viuff, Asnæs, Holbæk, 20 Aar. Gmd.
 1012. Dagmar Hagen, Nr.-Ørslev, Maribo, 20 Aar, Gmd.
 1013. Elise Leth, Allerup, Odense, 20 Aar, Provst.
 1014. Ingeborg Bidstrup, Rønne, Bornholm, 20 Aar, Bygmest. (5).
 1015. Hedvig Tommerup, Hesselager, Svendborg, 20 Aar, Præst.
 1016. Elisabeth Christensen, Strø, Frederiksb., 20 Aar, Gmd.
 1017. Lærerinde Dorteia Schou, Albæk, Hjørring, 20 Aar, Hvkr.
 1018. Mette Madsen, Mejls, Ribe, 19 Aar, Gmd.
 1819. Charlotte Olsen, Nr.-Tranders, Aalborg, 19 Aar, Gmd.
 1020. Astrid Svendsen, Tune, Roskilde, 19 Aar, Forst.
 1021. Ellen Arup, Hamburg, 19 Aar, Statskonsulent. (5).
 1022. Karen Winding, Heltborg, Thisted, 19 Aar, Gmd.
 1023. Johanne Nordvig, Maarslet, Aarhus, 19 Aar, Lærer.
 1024. Astrid Schrøder, Odense, 19 Aar, Købmd.
 1025. Margrete Christiansen, Mern, Præstø, 19 Aar, Dyrlæge.
 1026. Astrid Sørensen, Nølev, Aarhus, 18 Aar, Gmd.
 1027. Dagmar Sofie Hansen, Østerlarsker, Bornh, 18 Aar, Gmd.
 1028. Elna Emma Jensen, Keldby, Præstø, 18 Aar, Gmd.
 1029. Signe Strunge, Dollerup, Skanderborg, 18 Aar, Gmd.
 1030. Natalie Busch, Aarhus, 18 Aar, Direktør.
 1031. Ellen Kirstine la Cour, Askov, Ribe, 18 Aar, Højskolel.
 1032. Lærerinde Marie Madsen, Eiiby, Odense, 18 Aar, Savværksejer.

1033. Lisa Alsing, Köping, Sverige, 18 Aar, Ingeniør.
 1034. Karen Madsen, Højby, Holbæk, 18 Aar, Mejeribest. (3).
 1035. Cecilie Sørensen, Petersborg, Sorø, 18 Aar, Ledvog. (5).
 1036. Elisabeth Reetz, Gelsted, Odense, 17 Aar, Lærer.
 1037. Gudrun Rasmussen, Løgstør, Aalborg, 17 Aar, Fotograf.
 1038. Lærerinde Marie Madsen, Føvling, Ribe, 17 Aar.
 1039. Marie Jensen, Skodsbøl, Sønderjyl., 16 Aar, Gmd.

Ialt 75. 64 har været her i alle seks Maaneder, 6 i fem, 2 i tre, 2 i to og 1 i én Maaned. Bagefter Navnene paa dem, der ikke har været her hele Tiden, staar et Tal i Klammer, der betegner Maanedernes Antal.

Skolen har altsaa haft paa anden Vinter 17 Lærlinge, paa første 75, eller ialt 92 kvindelige Lærlinge. Fordelt paa de enkelte Maaneder falder Lærlingeantallet saaledes. I November, December, Januar og Februar 88, i Marts 89 og i April 82 eller i Jævnmaal 87.

Ordnes Lærlingene efter Fædrenes Stilling, viser det sig, at 39 er Døtre af Gaardmænd, 1 af en Arbejder, 5 af Haandværkere, 5 af Handlende, 26 af Lærere eller Embedsmænd og 16 af andre.

Af Lærlingene var 17 over 25 Aar, 70 mellem 25 og 18 og 5 mellem 18 og 16. Fra Ribe og Ringkøbing Amter var der 17, fra Vejle, Aarhus og Randers 15, fra de fire nordligste Amter 11, fra Fyn 8, fra Lolland-Falster 1, fra Bornholm 2 og fra Sjælland 27, deraf 6 fra Kjøbenhavn. Fra Sønderjylland 3, fra Norge 1, fra Sverige 5, fra Finland 1 og 1 fra Hamburg. 23 har været fra Købstæder.

11 af Lærlingene har før været paa den almindelige Højskole i Askov, og 30 har før været paa andre Højskoler, deraf 2 to Gange. 5 har været paa Frederiksborg, 4 paa Ryslinge, 3 paa Testrup, Vallekilde og Vestbirk, 2 paa Ollerup og Ubberup og 1 paa Bornholms Højskole. Give, Hjørunde, Hoven, Høng, Levring, Nr.-Nissum, Rødkilde, Salling og Sorø. 3 har været paa Efterskole, 2 paa Pigeskole og 10 har faaet privat Undervisning. 11 har været paa Real- eller Latinskole, deraf 5 med Præliminæreksamen og 1 Student. 4 har Lærerinde-Eksamen, og 4 har været paa forskellige Kursus. 15 var Lærerinder, 1 Bogbinder og 1 Bogholder.

BOGSAMLINGEN.

VED

POUL BJERGE.

BOGSAMLINGEN tæller nu godt 20,000 Bind. Den bruges som offentlig Bogsamling. Der er i Skoleaaret 1903—04 udlaant i alt 5046 Bind, deraf 974 til Skolens Lærere, 2580 til dens Lærlinge, 1044 til Folk udenfor Skolen og 448 til Brug i Læsesalen. Der er afsendt 60 Bogpakker her fra Skolen og ud til Laanere. I Skoleaaret 1904—05 er der udlaant i alt 5127 Bind, deraf 858 til Skolens Lærere, 2910 til dens Lærlinge, 1012 til Folk uden for Skolen og 347 til Brug i Læsesalen. Der er afsendt 50 Bogpakker her fra Skolen og ud til Laanere. Ved Siden af Biblioteket er en Læsesal med Haandbibliotek, der indeholder Haandbøger, Ordbøger, Kataloger, Lexica m. m., i alt lidt over 500 Bind. Desuden fremlægges en Del Tidsskrifter efterhaanden, som de udkommer. For Tiden er der et Antal af 60. Læsesalen er aaben for Lærlingene om Vinteren fra Kl. 2¹/₂—4 og om Sommeren fra Kl. 4—6. Der har i Aaret 1903—04 været 3073 Besøg i de 205 Dage, Læsestuen har været aabnet; det er omtrent 15 Besøg daglig. I Aaret 1904—05 har der været 3195 Besøg i de 208 Dage, der har været aabnet; det er ogsaa omtrent 15 Besøg daglig. Desuden har hver af Skolens Lærere Nøgle til Læsesalen og har altsaa Adgang til de Bøger, som staar der. Der er intet Regnskab ført over disse Besøg.

Der er i disse to Aar skreven 1225 ny Sedler til Kataloget, der svarer til en Forøgelse af omtrent 2000 Bind.

Selskaber, Foreninger og Institutioner, der sender til Biblioteket, hvad de udgiver:

I Danmark:

- Det store kongelige Bibliotek.
 Den botaniske Forening.
 Det statistiske Bureau.
 Carlsberg Laboratoriet.
 Danmarks geologiske Undersøgelse.
 The Danish export association.
 Dansk geologisk Forening.
 Finsens medicinske Lysinstitut.
 Foreningen af jyske Landboforeninger.
 Kjøbenhavns Magistrat.
 Kommissionen for videnskabelig Undersøgelse af de danske
 Farvande.
 De samvirkende Landboforeninger i Sjællands Stift.
 Det kgl. danske Landhusholdnings-Selskab.
 Det danske meteorologiske Institut.
 Rigsarkivet.
 Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie.
 Den tekniske Forening.
 Kjøbenhavns Universitets zoologiske Museum.
 Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles Laboratorium for
 landøkonomiske Forsøg.
 Det kgl. danske Videnskabernes Selskab.

Norge:

- Bergens Museum.
 Den norske historiske Kildeskriftkommission.
 Det norske Rigsarkiv.
 Nordenfjelds Kunstindustrimuseum, Tronhjem.
 Videnskabselskabet i Kristiania.
 Universitetsbiblioteket i Kristiania.

Sverige:

- Kungl. Biblioteket i Stockholm.
 Fornskrift-Sällskapet i Stockholm.
 Göteborgs högskola.
 Letterstedtska föreningen.
 Lorénska Stiftelsen.
 Universitetsbiblioteket i Upsala.

Finland:

Åbo stads historiska Museum.

Suomen valtionarkisto — Finlands statsarkiv.

Andre Lande:

Departement of the interior, Bureau of education. Washingt.
Smithsonian Institution, Washington.

Følgende Festskrifter er sendt til Biblioteket:

Aalborg tekniske Skole.

Aktieselskabet Tou-Tou brug. 1855—1905. Norge.

Blegdamshospitalet i Kjøbenhavn. 1879—1904.

Danmarks Afholdsforening. 1879—1904.

De danske Forsvarsbrødre. 1879—1904.

Det philologisk-historiske Samfunds Virksomhed. 1899—1904.

Dronning Caroline Amalies Asyl gennem 75 Aar.

Dæckers Kursus 1879—1904.

»Elevskolens Minde« 1879—1904.

Foreningen af Fabrikanter i Jærindustrien« 1885—1904.

Good Templar Ordenen gennem 25 Aar.

Hads Herreds Landboforening 1853—1903.

Industri- og Haandværkerforeningen i Nykøbing p. F. 1852—1902.

Jydsk Husmandskreditforening 1880—1905.

Kolding tekniske Selskabs Skole 1854—1904.

Lahns Stiftelse gen. Hundrede Aar. 1804—1904.

Murersvendenes Understøttelsesforenings 25 Aars Jubilæum.

Odense kgl. privilegerede borgerlige Skyttelav. 1704—1904.

Schneekloths Latin- og Realskole. 1854—1904.

Skanderborg Landboforening 1855—1905.

Snedkerlavet 1554—1904.

Statstelegrafen 1854—1904.

Svenska Telegrafverket 1853—1903.

Følgende Forfattere har sendt os efternævnte Bøger:

Aarsbo, J.: Fra den danske Musiks Historie. 1904.

Andersen, L.: J. J. Rosendal. Et Mindeskrift. 2. Udg.

Appel, A.: Husdyrbruget 1903 og 1904.

Axelsen, H., Sv. Fenger og Marius Kristensen: Udvalgte Læsestykker
i norsk Landsmaal og Svensk. 1904.

- Bager-Sjögren, J.:** Handlingar rörande Norrköpings folkskolors bygnadsfråga. 1903—04.
- Barfoed, Chr.:** Vor Højmesse. 1899. — Oldkirkens Liturgi. 1902.
- Boas, J. E. V.:** Oldenborrerens Optræden og Udbredelse i Danmark 1887—1903.
- Carøe, Kr.:** Etatsraad, Borgmester Nicolaj Christian Carøe og og hans Slægt. 1905.
- Christensen, Chr.:** Jordens Behandling og Besaaning, 3. Udg. — Organisk Kemi. 7. Udg. — Til Kamp mod Udkruttet. 1902. — Uorganisk Kemi, 9. Udg. — Gødningslæren og Sædskiftet, 7. Udg. — Landbrugets Kulturplanter, 5. Udg., alle indbundne.
- Dalgas, Chr.:** Om de sidste Erfaringer paa Hedeplantnings-området. 1904.
- Dalhoff, N.:** Redningshjem for drikfældige. — Det britiske og udenlandske Bibelselskabs Virksomhed i Danmark. 1903.
- Dolleris, Andr.:** Johannes Ewald. Bibliografiske og biografiske Meddelelser. 1904. — Ploven og Leen, udvalgte Digte. 1879—1903. — Sonetter. 1904.
- Drechsel, C. F.:** Fiskeri-Beretning for Finansaaret 1900—01, 1901—02 og 1902—03.
- Elberling, Emil:** Selskabet for Historie, Literatur og Kunst. 1876—1901. — Handels-og Kontorist-Foreningens Bogsamling I—II. — Fortegnelse over Rigsdagens Bogsaml. 1905.
- Erslev, Jac.:** Et Mindeskraft, udg. af hans Børn.
- Eskesen, Morten:** Mit Samliv med Bjørnstjerne Bjørnson og andre Oplevelser. 1902. — Bølgerne ruller! 1903. — Paa Rejser. 1. og 2. Udg.
- Feilberg, H. F.:** Jul. 1—2. B. 1904. — Bidrag til en ordbog over jyske almuesmål, 23—26. hæfte.
- Feilberg, L.:** Naturlærens Leve-A-B-C. Kort Fremstilling af livsøkonomisk Levelære. 1. Hefte.
- Feilberg, P.:** Et Eksempl. af alle de Skrifter han har udgivet, indbunden i 30 Bind.
- Friis, Aage:** Bernstorffske Papirer. Udvalgte Breve og Optegnelser vedrørende Familien Bernstorff i Tiden fra 1732 til 35. 1. Bind.
- Hansen, C.:** Sparekassen for Slagelse og Omegn 1855—1905.
- Hansen, Holger:** En Gaard i Odense. — Kvægpesten 1745, særligt i det sydlige Fyn. — Langerne paa Krumstrup.

- Hansen, H. J.:** Tyskland, England og Danmark. 1903. — To politiske Indlæg. 1905.
- Hanson:** Den danske Landsoldats Historie. 1902. — Under fremmed Aag. 1903.
- Hansson, N.:** Kontrollföreningarnes arbetsfält. 1905.
- Hedengrén. Joh.:** Malmgård egendom i Pernå socken. Lovisa. 1898.
- Højberg, N. L. og R. P. Rasmussen:** Danmarks Geografi for Skoler og Hjem. 3. Oplag.
- Isager, Kr.:** Nogle Træk af Tuberkulosens Optraeden paa Landet, med et Kort. 1901. — Spredte Bidrag til dansk Folkemedicin. 1905.
- Johansen, J.:** Tabel til Brug ved Formue- og Lejlighedsskattens Paaligning. Kolding. 1904.
- Jonsson, J. V.:** The people's high-schools (folkhögskoler) in Sweden. Örebro 1904.
- Klockars, Joh.:** Kyrkolag för den evangelisk-lutherska kyrkan i Storfurstendömmet Finland.
- Krarup, Alfr.:** Fortegnelse over historisk Literatur for Aaret 1902—3, vedrørende Danmarks Historie.
- Kristensen, K.:** Minde om Karen Marie Kristensen, Højskolen i Hoven. 1904.
- Kristensen, Marius:** Nydansk, en kort sproglig-geografisk fremstilling. 1906. — Ur Reuterdahls bref til Fru Hanne Molbech 1837—45 og seks Særtr. af forsk. Afhandlinger.
- Kristensen Tårup, A. Kr.:** Vor Klippeø (Bornholm). Rønne 1903.
- Køedt, A. Peschcke:** Efter Systemskiftet. Kbh. 1904.
- Langset, E.:** Fred paa Jordi - Fem kvinnor - Ein uppfinnar. 1904.
- Larsen, Bastian R.:** Brug Kunstgødsel! — Kunstig Korntørkning. 1905.
- Larsen-Ledet:** Vejen, Skuespil i to Akter. 1904..
- Lind, G.:** Familien Lind, en Stamtavle. 1905.
- Madsen, Rönberg:** Grundtvig und die dänischen Volkshochschulen. Langensalza 1905.
- Melsted, B. Th.:** Stutt kenslubók i íslendinga sögu handa byrjendum 1904.
- Moltesen, L.:** Acta pontificum Danica. Pavelige Aktstykker vedrørende Danmark 1316—1536. 1. Bind: 1316—1378.
- Mortensen, Harald:** Uranieborgs og Stjerneborgs Ruiner indtil Nutiden. 1906.

- Nielsen, N. Kr.:** Blatchford: Landet for Landets Børn, overs.
- Nissen, J.:** Fra Folkeskolens Omraade. Foredrag og Taler. 1905.
- Nissen-Dall, J.:** Danmarks Mejeri-Drifts Statistik. 5—7. — Danmarks Smør-Pris-Statistik. I.
- Nordahl-Olsen, Joh.:** Ludvig Holberg og hans Fødeby. — Skiftet efter Dorthea Engelbrechtsdatter.
- Nordentoft, Sev.:** Læren om Tuberkulose — Budskabet — Lige for Lige. — Jens, en Studie — Forplantningslæren.
- Nutzhorn, H.:** Melodierne til Sangbog, udg. af Foreningen for Højskoler og Landbrugsskoler. 1904.
- Nyblom, Helene:** Der var en Gang, Æventyr. 1—2. Saml. — En Æventyrkrans.
- Nyegaard, Chr.:** Redegørelse for Fællesledelsen af Kvægavls- og Kontrolforeninger i Koldingkredsen 1902—03.
- Opffer, Fr.:** Østsjællandske Aarbøger. 4—5. B. 1905.
- Reusch, H.:** Om Geografiundervisningen. Kra. 1904.
- Rørdam, Vald.:** Ved Midsommertid, en Samling Digte. 1904.
- Schütte, G.:** Über die alte politische Geographie der nicht-klassischen Völker Europas. 1903.
- Skovbo, M.:** Elvefruen, en Kærlighedshistorie, 1896 — Bjørnsfeld, en Herregaardshistorie, 1901 — Junkerens Gaard. en Slægtshistorie, 1905.
- Steffensen, Marie:** Vejledning i Snitmønstertegning, Tilskæring og Kjolesyning. 3. Opl. 1905.
- Svenska folkhögskolans årsbok** 1904.
- Talgren, B.:** Den geografiska studentekursion til Danmark, sammaren 1903.
- Teisen, N.:** Tolv forskellige Smaaskrifter og Særtryk.
- Torbøl, Hans:** Paa almenmenneskelig Grund. 1904.
- Trier, H.:** Revolutionen i Raadstuen April 1771.
- Udenrigsministeriet:** Meddelelser 1905.
- Ulrik, F. F.:** Arbejderforeninger til gensidig Hjælp. 1867. — Ved hvilke Midler bør Fattigdommen modarbejdes. 1869.
- Uppdal, Kr.:** Kvæde. Oslo 1905.
- Wad, G. L.:** Et Brev fra Ludvig Holberg til Christian Sehestedt. 1904.
- Wagnersche Univ. Buchhandlung** i Innsbruck, Verlags-Katalog.
- Vasenius, V.:** Runebergs lifssyn. Tal vid Universitetets minnefest den 5. febr. 1905.

- Welin, S.:** Årsskr. från Elfsborgs läns folkhögsk. för år 1894-1903.
Viale, P.: Neutralitet og Forsvar fra et frisindet forsvarsvenligt Synspunkt, i 60 Ekspl.
Wulff, Fr.: Det kjøbenhavnske Barberlavs Historie. 1906.

Af andre, der har givet Bøger, nævnes:

Ålands folkhögskola i Finland: O. M. Reuter: Finland i ord og bild, dess natur, folk og kultur. 1901. Indb.

Boghdl. **Anton Andersen:** Alfabetishen Laden-Katalog mit Schlagwort-Register 1904. — Hinrichs Halbjahrs Katalog 1904—05. — Literarischer Sortiments-Katalog 1904—05.

Lærere **Lars Andersen:** F. C. A. Betz: En gammel Lærers Livs-erindringer — E. Carstensen: Det i Frederiksborg Amt liggende Vigsø Sogns Historie — P. Larsen: Erindringer — C. P. Nielsen: Odden i Odsherred — Til Minde om Pastor Rørdam.

Pastor **R. Andersen,** Brooklyn: C. Fischer Hansen: Om Amerika. 1903. — The spirit of missions 1903 — Desuden tredive Smaaskrifter.

Landbrugslærer **Hans Appel:** Mælkeritidende, udg. af dansk Mejerist Forening, ledet af H. Appel og N. A. Hansen. 15—16. Aarg. Indb.

Højskolelærer **Jac. Appel:** Dansk Kultur i det 19. Aarh. 1901 — Alfr. Ipsen: Georg Brandes III.

Boghdl. **Jens Arnum:** L. Bødtcher: Digte 1902 — Thor Lange: Fjerne Melodier 1902. Begge indb.

Lehnsgreve **C. J. F. Ahlefeldt-Laurvig:** Slægten Ahlefeldts Historie, udarb. af L. Bobé. Med to Portrætter, en Vaabenafbildning i Farver, fem Prospekter og fire Stamtavler. 1903.

Berlingske Tidende: Bering Liisberg: Søvløverne paa Rosenborg. 1905.

Thor Bøgeskov, Skolens Lærling: P. R. Dam: Folkeliv og Indstiftelser paa Bornholm. 1895 — P. Houberg: Bornholm. 2. Udg. 1887.

Landbrugslærer **Chr. Christensen,** Tune: C. Agerskov: Sparekassen for Roskilde og Omegn 1873—75 — Almuevennen 1873—75 — Danmarks anden Kamp for Slesvig 1864 — Den for Landboevæsenet nedsatte Commissions Forhandlinger 1—2. B. 1788 — L. Holst: Københavns og Kongerigets Kjøbstæder 1862 — Roskilde Amtsraads Forhandlinger for 1867—1902 og flere. Ialt 32 Bind, alle indb. i 30 Bind.

Ida Christensen, Skolens Lærling: Hj. Christensen: Danske Digtere i Nutiden — V. v. Heidenstam: Skoven suser — Sv. Tange: Der kæmper et Folk — Clara Tschudi: En forglemt Heltinde.

Dr. phil. **H. F. Feilberg**: Gr. Begtrup: Beskrivelse over Agerdyrkningens Tilstand i Danmark 1—7. B. — Ruben G. Berg: Om den poetiske friheten i 1800 tallets svenska diktning 1903 — K. Kromann: Begrebet »Det etiske« 1903 — C. F. Linderstrøm-Lang: Wolfgang Ratichius 1903. Desuden 25 Bind mest engelske Bøger af Byron, Hall Caine, Ch. Dickens, O. Goldsmith, W. Scott, Ch. Kingsley m. fl., ialt 35 Bind, deraf 16 indbundne.

Direktør **P. Feilberg**, Søborg, gav omtrent 1500 Eksp. af forskellige Smaaskrifter, han har udgivet, mest om Græsmarker og deres Behandling, som maatte fordeles blandt de Lærlinge, der havde Brug for dem. Jeg har brugt en Del som Bytte-Eksemplarer til andre Biblioteker. Siden tilbød jeg en Del Landbrugslærere Eksemplarer af dem, og mange tog mod dem med Tak. Vore egne Elever tilbød jeg dem for 5 Øre Stykket. Tilbød jeg dem frit, vilde alle tage imod dem, hvad enten de havde Brug for dem eller ej. For de indkomne Penge købte jeg; R. Mejborg: Nordiske Bøndergaarde i 16., 17. og 18. Aarh. med Tillæg og Danske Bøndergaarde 1—2. Hæfte (det udkomne).

Rektor **Joh. Forchhammer** vilde gerne overlade til Askov Højskole en hel Række historiske Tidsskrifter og forskellige andre Bøger, og hvad saa Askov Højskole ikke havde Brug for, kunde tilbydes Testrup Højskole eller borthyttes eller gøres brugeligt paa anden Maade. Vi har modtaget Historisk Tidsskrift (dansk) ialt 36 Bind, Historisk Tidsskrift (norsk) 10 Bind, Dansk Maanedskrift 28 Bind, Svensk biografisk Lexicon 1—10. Bind, og en hel Del gode historiske Bøger. Ialt 116 Bind, hvoraf de 94 indbundne. Desuden en hel Del flere.

Universitetsboghandler **G. E. C. Gad**: Dansk Tidsskrift, red. af L. Moltesen 1902—04 — G. E. C. Gads Forlags-Katalog 1855—1905.

Grosserer-Societetet: Handelsberetning for 1903 — Handelsmødet i Kjøbenhavn d. 19. Aug. 1903.

H. Hagerups Forlag: Ras. Bording: Fædrelandske Billeder

1904 — R. Hansen: Jens Arnam, Skildringer fra Krigens Tid. 2. Opl. 1904 — Julebogen. 2. Aarg. 1903.

Statskonsulent **Fr. Hansen**: 13—14. Beretning om den landøkonomiske Konsulentvirksomhed 1901—02 — Landøkonomisk Aarvog for 1904.

Arkivar **Joh. Hedengren**: Turistforeningens i Finland årsbog for 1900—05.

Konsulent **J. Hegelund**: Almanak for 1795—1855. Desuden en Del Forordninger, Placater, Love og Bekjendtgjørelser fra 1775—1867, ialt 105.

Boghandler **Arnold Jacob**: A. Orup: Letfattelig Vejledning i Havebrug. 1903.

Jeppe Jensen, Skolens Lærling: Eigils Saga — Skalla-Grimsönar. Hrappsey. 1782. Indb.

Cand. polyt. **H. Jessen-Hansen**: Archiv für wissenschaftliche Photographie herausgegeben von W. E. Englisch-Stuttgart. 1—2. B. Halle a S. 1899—1901.

Red. **Konrad Jørgensen** giver et Eksemplar af alt, hvad der trykkes i Højskolebladets Bogtrykkeri, Højskolebladet endogsaa i tre Eksemplarer, deraf det ene indbundet.

Kirkelig Samfund af 1898: H. P. Hansen: Grundtvigianismen og dens Forhold til det lutherske Skriftprincip. Kbh. 1904.

A. Kr. Kjeldahl, Skolens Lærling: Vilh. Carlsen: Krigen som den er. 1892.

Kjøbenhavns Brandforsikring: Kjøbenhavns Huse og Indvaanere efter Branden 1728. 1906. Indb.

Kommission for det Arnamagnæanske Legat: Palæografisk Atlas. Dansk Afdeling 1903, Islandsk Afdeling 1905.

Kungl. Generalpoststyrelsen: Minnesskrift vid Invigningen af nya Posthuset i Stockholm d. 27. Oktbr. 1903. I—III.

Journalist **Larsen-Ledet**: Afholds-Almanakken for 1905.

Etatsraadinde **Christiane Lohse f. Boeck**: E. Dam: Odense Løveapoteks Historie. 1903.

Frk. **Meinert**, Kjøbenhavn: Sven Aagesen: Danmarks-Krønike, overs. af R. Th. Fenger — C. F. Allen: De tre nordiske Rigers Historie 1497—1536. 1—5. B. 1864—72 — Den ældre Edda, udg. af P. A. Munch, 1847 — E. Hagerup: Om det danske Sprog i Angel, 1854 — Gammeldansk Læsebog ved C. J. Brandt, 1857 — C. Molbech: Dansk Dialect-Lexikon 1841 — R. Rask: Frisisk Sproglære, 1825 — F. Rønning: Beovulfs

Kvadet, 1883 — L. Varming: Det jydsk Folkesprog. — Og en Del flere, ialt 31 Bind. Desuden meget af det, der er udgivet af »Universitets Jubilæets danske Samfund«.

Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet: E. F. S. Lund: Danske malede Portrætter. 7. B. 5—8. Hæfte og 8. B. 4. Hæfte — Karl Madsen: Wilhelm Marstrand 1810—73. 1905 — F. Meldahl og P. Johansen: Det kgl. Akademi for de skønne Kunster. 1700—1904 — L. F. A. Wimmer: De danske Runemindesmærker undersøgte og tolkede. 4. B. 1. Afd. Desuden 66 Indbydelsesskrifter, Beretninger o. l.

Højskoleforst. **Arvid Mörne**, Finland: Bengt Josefine: I nyländska stugor. Helsingfors 1902 — P. Nordmand: Föreningen svenska folkskolans vänner 1882—1902.

Nationalmuseet: J. B. Löffler: Min Virksomhed ved Nationalmuseet 1868—1900.

Norges nationale Forening: Christian Frederik og Carsten Ankers Brevvexling 1814, samt Uddrag af deres Breve 1801—13 og fra 1815—17, samlede af J. Anker. Med 21 Portrætter og andre Billeder. 2. rev. Udg. 1904.

Norske Lærlinge 1904—05: Sig. Eldegard: Kong Saul. Folkespel — A. Hovden: Fiskaren, Forteljing — Ras. Løland: Umskifte — Jens Tvedt: Djup jord. Alle fra 1904.

Cand. jur. **Anders Pedersen:** Henry George: Fremskridt og Fattigdom, overs. af Jakob Lange. 1905.

A. Pontoppidan til Konstantinsborg: Slægten Pontoppidan, samt nogle Tillæg angaaende Slægterne Aagaard, Hofman-Bang og Møller. 1905.

Lehnsgreve **C. E. Reventlow:** Efterladte Papirer fra den Reventlowske Familiiekreds i Tidsrummet 1770—1827. Meddelelser af Arkiverne paa Pederstrup og Brahe-Trolleborg, udg. ved L. Bobé. 6. B. 1903.

Stamhusbesidderinde **I. K. Rosenørn-Teilmann:** Sagn og Saga, 1903 — I Kamp og Fred, 1904 — Ude i frisk Luft, 1905.

Det Rønnenkampske Boglegat: Jul. Lange: Udvalgte Skrifter I—III — Breve fra Jul. Lange, udg. af P. Købke — Jul. Lange: Breve fra hans Ungdom — Selma Lagerlöf: Antikrists mirakler, Drotningar i Kungahelle og En Herregårdssaga — Rich. Petersen: Georg Forster, For hundrede Aar siden, Bernhard Severin Ingemann, Minder fra Øresundskysten, Fire Livsbilleder, Det svenske Kirkeliv i de sidste hundrede

Aar og Joh. K. Lavater — Poul Andræ: Andræ og Fællesforfatningen — P. Fr. Rist: Lasse Månsson fra Skaane. — 1905: Jonas Lie: Samlede Værker, 1—14. Bind — Selma Lagerlöf: Gösta Berlings saga, Osynliga länkar, Legender, Kristus legender, Herr. Arnes penningar. — C. Snoilsky: Samlade dikter, 1—2. B. — Rich. Petersen: Jens Baggesen og Sofie Haller, Erindringer fra Barndom og Ungdom — H. Ibsen: Breve I—II — Kierkegaardske Papirer, Forlovelsen.

Tandlæge **Axel Schrøder**: Militært Tidsskrift, 33. Aarg. 1904 — L. Pontoppidan: Marketender- og Kirkesagen i Odense 1898—99.

Grosserer **Joh. Schrøder**: Kirkeligt Vennemøde i København d. 19. og 20. Oktober 1903 — Det kirkelige Møde i Odense 31. Maj, 1. og 2. Juni 1904. Desuden seks Handelskalendere og Provinsvejvisere.

Højskoleforstander **L. Schrøder**: Det kgl. danske Postvæsen, personalhistorisk Pragtværk 1905 — L. Dyhr: Oversigt over den danske Kirkes Salmetoner 1903 — H. E. Friis: Brudstykker af det oldenborgske Kongehus' Historie, 1901 — Fr. Hallager: Magister Ole Bjørn og de besatte i Thisted, 1901, og Hysteri, 1901 — Alf. Levinsen: Johannesevangeliets Ægt-hed, 1896 — Maren Markussen: Hylleborg — C. Nyrop: Nogle Gevohnheiter, 1904, og Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk 1879—1904 — R. Stauri: N. F. S. Grundtvig og den grundtvigske Skole, 1905 — F. A. Strausz: Sinai og Golgata, Reiser i Østerlandene, 1866 — Wexelsen: Fra Præsten Fr. Wexelsens Liv og Gjerning, 1904. Og en Del Smaaskrifter. Til hans 70 Aarsdag fik han sendende fra »Norsk Maalkontor« en stor Sending norske Bøger, mest paa Landsmaalet. De var alle smukt og stærkt indbundne. Af dem gav han Biblioteket ialt 45 Bind. Det er mest skøn-literære Bøger af Ivar Aasen, Arne Garborg, A. Hovden, K. Jansen, R. Løland, S. Moren, J. Mortensson, H. Seland, Per Sivle, J. Tvedt, V. Vislie, A. O. Vinje o. fl.

Claus Sletten, Norge, gav en Samling Bøger paa Landsmaal til Skolen, ialt 27 Bind. Disse passede saa godt med foregaaende Samling, saa der blev næsten ingen Dubletter.

Mr. **J. S. Thornton**: Frits Hansen: Skoler for Voksne i England — J. W. Rowntree and H. B. Binns: A history of the adult school movement. London 1903 — J. S. Thornton: Education in northern Europe.

Fysikus **F. Ulrik**: R. Carstensen: Stamtavle over Efterkommerne af Georg Fr. Ulrich og Anna M. Herbst med to Till. 1897 — P. Andræ: Andræ—Hall over for den politiske Situation i Efteraaret 1863 — How Britain goes to war — S. K. Kabell: America før Columbus, 1892 — Review of Reviews 1903—05 (6 Bind) og en Del Lærebøger og Lægebøger, ialt 40 Bind, deraf 26 indb.

Bibliotekar **C. Weeke**: Tre Pakker Smaaskrifter til Danmarks nyere Historie og nogle Bind af Kjøbenhavns nyeste Skilderi.

Professor **H. Westergaard**: Beretning om den norske Lutherstiftelses Virksomhed 1873—1884 — E. Buritt: Sparks from the anvil. 1866 — Fra Bethesda, et Ugeblad, udg. af kirkelig Forening for indre Mission i Kjøbenhavn, 1885—93 (alt det udkomne) — G. Stage: Om Smaabørns Ernæring og Pleje — H. W. J. Thiersch: Den christne Lære, 1889 — M. Töpffer: Nouvelles Genevoises. Paris 1844 — Seks Doktordisputatser og flere andre Bøger, ialt 23 Værker i 48 Bind, deraf 34 indbunden i 21 Bind.

Biskop **V. A. Wezelsen**, Nidaros: Snorre Sturlason: Kongesagaerne, overs. af Dr. Gustav Storm med Illustrationer af H. Egidius, Chr. Krogh, G. Munthe, E. Petersen, E. Wereniskiold, W. Wetlesen. Pragtudgaven. Indbunden.

Gerda Vöhtz, Skolens Lærling: H. E. Schack: Fantasterne, Fortælling, 2. Opl. 1873. Indb.

Pastor **Kr. Østergaard**: Den amerikanske Højskolesangbog, udg. af Thorvald Knudsen, B. Nordentoft, H. C. Strandskov og Kr. Østergaard. Cedar Falls 1901.

For overflødige Dubletter og gamle Aviser har Skolen tilbyttet sig ialt 77 Bind, deraf 58 indbundne i 37 Bind.

Af andre Dubletter er der afgivet saa mange til Dalum Landbrugsskoles Bibliotek, saa de kan fylde 5 Fod løbende Hylde.

Meddelelser, Indbydelsesskrifter og Beretninger er tilsendt Skolen fra forskellige Højskoler, lærde Skoler, Foreninger, Selskaber og Stiftelser.

Følgende Blade bliver Skolen frit tilsendte: Aalborg Amtstidende, Aarhus Amtstidende, Agrardagbladet, Andelsbladet, Bornholms Social-Demokrat, Dannevirke (Amerika), Dansk

Folketidende, Dansk Husflidstidende, Dansk Idrætsblad, Dansk Kirketidende, Dansk Missionsblad, Den danske Biavlstidende, Esbjerg Avis, Esbjerg Posten, Ferskvandsfiskeribladet, Folkebladet (Svendborg), Folkelæsning, Folkevennen, For Industri og Haandværk, Fyns Tidende (3 Ekspl.), Gartner-Tidende, Haven, Hedeselskabets Tidsskrift, Helsingør Avis, Holbæk Amts Dagblad, Holbæk-Posten, Horsens Dagblad, Horsens Social-Demokrat, Jydsk Husdyravl, Kirkeklokken, Kirkelig Samler (Amerika), Kolding Avis, Kolding Folkeblad, Kolding Posten, Kors og Stjerne, Kvinden og Samfundet, Københavns Kirkesag, Landbo-Dagbladet, Landbrugsbladet, Landmands-Blade, Langelands Folkeblad, Lolland-Falsters Folketidende, Mælkeritidende, Norden, Nordisk Missions-Tidsskrift, Protestantisk Tidende, Randers Dagblad, Ribe Amtstidende, Ribe Stifts-Tidende, Ringkøbing Amts Avis, Ringkøbing Amts Dagblad, Roskilde Dagblad, Samaritanen, Santal-Posten, Skolebladet, Sorø Amtstidende, Stubbekøbing Avis, Sydjysk Folkeblad, Søndagsbladet, Sønderjylland, Tiden, Tidens Gang, Tidsskrift for Landbrugets Planteavl, Tidsskrift for Landøkonomi, Ugeskrift for Landmænd, Ungdom og Idræt, Vendsyssel Folkeblad, Verdandi, Vestjyllands Social-Demokrat, Vore Børn, Vort Forsvar (2 Ekspl.), Vort Landbrug, Vor Ungdom, Vægteren, Østsjællands Folkeblad

SKOLENS FORMUESFORHOLD.

A. Regnskab fra 1. Maj 1903 til 30. April 1904.

INDTÆGT:

Kassebeholdning 1. Maj 1903	Kr.	1509,97
Pigeskolen Sommeren 1903.....	Kr.	5422,00
Den udvidede Højskole i Vinteren 1903—1904:		
Den kvindelige Afdeling... Kr.	8645,00	
Den mandlige Afdeling.... -	10361,00	
	<u>19006,00</u>	
		24428,00
Efteraarsmødet	270,00	
Gymnastikkursus i Oktober.....	400,00	
Efterbetaling fra tidligere Aars Lærlinge.	428,00	
		<u>1098,00</u>
Leje af Værelser i Vinteren 1902—1903..	1479,00	
Husleje af Jac. Appel.....	400,00	
Gymnastikkursus for Kvinder i August som Husleje.....	100,00	
		<u>1979,00</u>
Gaver:		
Lærer Østergaards og Hustrus Legat, Renter	50,00	
R. Fengers Legat, Renter.....	112,00	
Landbrugslærer A. Andersen, Molkom, Wärmland.....	100,00	
Cecilie Andresen.....	10,00	
		<u>272,00</u>
Statsunderstøttelsen.....	14500,00	
		<u>43786,97</u>

UDGIFT:

Lønninger	Kr. 25854,00	
Varme, Rengøring, Kørsel, Aviser, Kundgørelser, Lægehonorar m. m.....	- 4658,82	
Skat og Brandpenge	- 117,10	
		<u>30629,92</u>
Bygning og Boskab:		
Almindelige Reparationer Kr. 2080,48		
Nybygning.....	- 2189,94	
		<u>Kr: 4270,42</u>
Bogsamlingen.....	- 561,95	
Fysisk-kemisk Samling.....	- 91,58	
		<u>4923,95</u>
Renter og Afdrag.....		2829,57
Kassebeholdning		5403,53
		<u>43786,97</u>

Regnskab fra 1. Maj 1904 til 30. April 1905.

INDTÆGT:

Kassebeholdning 1. Maj 1904.....	Kr. 5403,53
Pigeskolen Sommeren 1904.....	Kr. 5062,00
Den udvidede Højskole i Vinteren 1904—1905:	
Den kvindelige Afdeling....	Kr. 8040,00
Den mandlige Afdeling....	- 11478,00
	<u>19518,00</u>
	24580,00
Gymnastikkursus i Oktober.....	400,00
Efterbet. fra tidligere Aars Lærlinge.....	335,00
	<u>735,00</u>
Leje af Værelser i Vinteren 1904—1905....	1460,00
Husleje af Jac. Appel	400,00
Gymnastikkursus for Kvinder i August som Husleje.....	100,00
	<u>1960,00</u>
Gaver:	
Lærer Østergaard og Hustrus Legat, Renter.....	50,00
R. Fengers Legat, Renter	112,00
Cecilie Andresen.....	8,00
	<u>170,00</u>
Statsunderstøttelsen	14500,00
	<u>Kr. 47348,53</u>

UDGIFT:

Lønninger	Kr. 25589,00	
Varme, Rengøring, Kørsel, Aviser, Kundgørelser, Lægehonorar. m. m. -	4475,73	
Skat og Brandpenge.....	152,98	
		<u>30217,71</u>
Bygninger og Boskab:		
Almindelig Reparation... Kr. 2155,21		
Den ny Foredragssal.... - 11521,80		
		<u>Kr. 13677,01</u>
Bogsamlingen	- 598,60	
Fysisk-kemisk Laboratorium	- 65,80	
		<u>14341,41</u>
Renter og Afdrag.....	2685,81	
Kassebeholdning	103,60	
		<u>Kr. 47348,53</u>

B. Ejendommens Værdi.

Bygningerne er brandassurerede for	Kr. 111399,00	
Almindeligt Indbo for	Kr. 3500,00	
Bogsamlingen.....	- 10000,00	
Kakkelovne og Komfurer.....	- 2500,00	
Fysisk-kemisk Samling.....	- 3000,00	
Naturhistorisk Samling.....	- 1000,00	
Kunstværker og Billeder.....	- 2500,00	
		<u>- 22500,00</u>
Byggegrund, Gaardsplads, Have, Lysanlæg, Kloak m. v. værdsættes til	- 8601,00	
		<u>Kr. 142500,00</u>

Denne Sum er bragt til Veje ved:

1) Gaver:		
a. Flors oprindelige Indsamling Kr. 8279,23		
b. Gaver, dels i Penge, dels i Bøger fra forskellige.....	- 20400,00	
c. »Dansk Højskoleforening«s Tilskud, for saa vidt det ikke er medgaaet i Driften.....	- 15552,38	
		<u>Kr. 44231,61</u>
2) Dækket af Skolens Aarsindtægt	- 36950,89	
3) a. En Pengegave, der forrentes med en Friplads paa Pige- skolen om Sommeren..... Kr. 2000,00		
b) Et Legat til Støtte for Skolen	- 2800,00	
		<u>- 4800,00</u>
4) Gæld til Statskassen	- 56517,50	
		<u>Kr. 142500,00</u>

LEGATER, UNDERLAGTE ASKOV HØJSKOLES BESTYRELSE.

Af LUDVIG SCHRØDER.

Som det af Skolens Regnskab kan ses, modtager Skolen aarlig Renter af Lærer *Østergaards* Legat, og til de i Skolen indestaaende Penge hører dens tidligere Lærer *R. Fengers* Legat paa 2800 Kr. og *Morten Jørgensens* Legat paa 2000 Kr.; for Renterne af det sidste gives der en Lærling paa den almindelige Pigeskole om Sommeren en fuld Friplads.

Foruden disse Legater er der tre andre, som Skolens Bestyrelse har paataget sig at værne om:

1. Askov Biavlerfond.

Dette Legat, hvoraf Renten først maa uddeles, naar det har naaet en Størrelse af 1000 Kroner, udgjorde 1. Oktober 1903 den Sum: Kr. 278,11, som inde stod i Vejen-Læborg og Omegns Sparekasse. Dertil er senere kommen:

1. April 1905.	Renter	Kr.	17,20
27. Maj	— Gave fra »Jydsk Myremalms- og Plantningsselskab«	-	100,00
24. Juni	— Gave fra Herredsfoged C. B. V. Hansen i Vestervig	-	10,00
-	— Gave fra Højskoleforst. Ludvig Schrøder	-	10,00
30. Septbr.	— Renter	-	6,43
24. Januar 1906.	Gave fra Konsul Christian Cloos i Frederikshavn	-	100,00
	Legatets Størrelse er nu Kr....		521,74

2. Viggo Ulriks Præmielegat for Hønsæavl.

INDTÆGT:

Beholdningen var 23. Decbr. 1903 foruden en 4 %			
Obligation i V. og S. J. Kreditfor. 6. Serie, 2 Afd.			
	Litr. B. Nr. 464 paa 1000 Kroner kontant	Kr.	181,48
Renter i 1904 af Obligationen var		-	40,00
—	— i Sparekassen	-	6,50
—	— i 1905 af Obligationen	-	40,00
—	— i Sparekassen	-	7,54
	Kr....		275,52

UDGIFT:	
Præmier i 1904.....	Kr. 40,00
— i 1905.....	- 40,00
Beholdning i Sparekassen.....	- 195,52
	<u>Kr.... 275,52</u>

Præmier:

Dansk Andels Æg-Export har af Viggo Ulriks Præmielegat, som administreres af Askov Højskole, i 1904 uddelt en 1. Præmie paa 25 Kr. til Landpostbud J. P. Christiansen, Gilleleje. —

En 2. Præmie paa 15 Kr. til Lærer K. Julian R. Volsing, Skovby.

I 1905 en 1. Præmie paa 25 Kr. til Lærer K. Julian R. Volsing, Skovby pr. Stubbekøbing.

En 2. Præmie paa 15 Kr. til Husmand Marius Povlsen, Ondrup pr. Odder.

Med Hensyn til Bedømmelsen henvises iøvrigt til Andelsbladet.

3. N. F. S. Grundtvigs Mindelegat.

Under dette Navn og med Tilføjelsen: »ved Bestyrelsen for Askov Højskole« indestaar siden September 1904 i »Banken for Vejen og Omegn« Kr. 300, som er mig tilsendt af en »Norsk Folkehøjskoleven«, der ikke ønsker at blive nævnt, men som senere har meddelt mig, at der paa 100 Aarsdagen for Biskop N. F. S. Grundtvigs Fødsel, 8. Sept. 1883, blev henlagt Kr. 100,00 som »et begyndende Hundredaars Grundfond for den nordiske Folkehøjskole«. Med tillagte og opsparede Renter og en Gave paa 32 Aarsdagen siden Grundtvigs Død var Fondet vokset til Kr. 300, som nu oversendtes til Danmark for at danne »et under Askov Højskoles Bestyrelse staaende eget og selvstændigt Legat«. Der stilledes tillige i Udsigt, at de 8. September 1883 nedskrevne Bestemmelser og Antydninger om Anvendelsen af Grundfondet og mulig senere Tilskud vilde blive mig meddelte, hvilket jeg endnu imødeser. Med paaløbende Renter udgør Grundfondet nu Kr. 317,66.

*Idel jeg paa Medlæreres og egne Vegne
takker for alle de Gaver, som der paa de
foregaaende Blade er gjort Rede for, maa
jeg endnu med oprigtig Paaskønnelse nævne
3000 Kroner, som af Lovgivningsmagten
er bevilget til Støtte for anden Vinters Lær-
linge, og som er uddelte af Skolens Be-
styrelse.*

Askov, 14. Marts 1906.

LUDVIG SCHRØDER.